

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

Θ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Β'

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

ΘΕΡΟΥΣ 1998

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΛΕ'

Πέμπτη 24 Σεπτεμβρίου 1998

Αθήνα, σήμερα στις 24 Σεπτεμβρίου 1998, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.47' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου το Τμήμα Διακοπής Εργασιών της Βουλής (Γ' σύνθεση), για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου της πρότασης νόμου αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης: "Καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας Εθνικής Μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος".

Η Νέα Δημοκρατία έχει ορίσει ως Κοινοβουλευτικό της Εκπρόσωπο τον Βουλευτή Επικρατείας κ. Προκόπη Παυλόπουλο.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος έχει ορίσει ως ειδικό αγορητή του τον κ. Δημήτρη Κωστόπουλο.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου έχει ορίσει ως ειδική αγορήτριά του την κ. Ανδριανή Λουλέ.

Το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα έχει ορίσει ως ειδικό αγορητή τον κ. Γεώργιο Ρόκο.

Ο κ. Ιωάννης Χαραλάμπους, εισηγητής της Πλειοψηφίας, έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μετά από εβδομήντα έξι χρόνια η Βουλή των Ελλήνων αναγνωρίζει αυτό που έπρεπε να έχει αναγνωρισθεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Πιστεύω ότι η σημερινή μέρα αποτελεί σταθμό στην ιστορία μας, γιατί ένα μείζον ιστορικό και πολιτικό γεγονός της εθνικής μας ιστορίας βρίσκει το δρόμο προς την ανάδειξή του, ανάδειξη που δεν έχει σχέση ούτε με ρεβανσισμούς ούτε με αλυτρωτισμούς, αλλά έχει σχέση με τη μνήμη που πρέπει να έχουμε απέναντι στα ιστορικά γεγονότα, γιατί οι λαοί υπάρχουν σε συνάρτηση με το παρελθόν τους, το οποίο προσδιορίζει το παρόν τους και πάνω απ' όλα προσδιορίζει το μέλλον τους.

Πριν τριετήμισι χιλιάδες χρόνια, όταν αρχίζει στη μητροπολιτική Ελλάδα να διαμορφώνεται το ελληνικό έθνος από τα φύλα που συρρέουν, συγχωνεύονται με τους ντόπιους πληθυσμούς και δημιουργείται το ελληνικό φύλο, ο χώρος δεν φθάνει για την ανάπτυξη αυτού του δυναμικού φύλου. Και έτσι το Αιγαίο γίνεται το κέντρο γύρω από το οποίο αναπτύσσεται

η φυλή. Πατάει πάνω σε δύο σκέλη, στη Μικρά Ασία και σ' αυτό που λέμε μητροπολιτική Ελλάδα.

Και αρχίζει αυτή η ανάπτυξη που αποτελεί σταθμό όχι στην ιστορία του έθνους μας, αλλά αρχίζει η ανάπτυξη που αποτελεί σταθμό στην ιστορία της ανθρωπότητας. Οι επιστήμες, οι τέχνες, καλλιεργούνται και από τις δυο μεριές του Αιγαίου και στο πρόσφορο έδαφος της Μικράς Ασίας πραγματικά αναπτύσσεται ένα μεγάλο κομμάτι αυτού, που στην ιστορία έχει παραμείνει ως μεγάλος ελληνικός πολιτισμός.

Ο χρόνος προχωράει και όπως είναι φυσιολογικό οι λαοί υφίστανται τις συνέπειες της κινητικότητας που υπάρχει στο ιστορικό προσκήνιο. Περνούν Πέρσες, περνούν Ρωμαίοι, περνούν πολλοί κατακτητές, αλλά ο Ελληνισμός, η γλώσσα, η παράδοση, ο πολιτισμός στα χώματα της Μικράς Ασίας παραμένει, γιατί πάνω από την κρατική υπόσταση και πάνω από την ηγετική ομάδα, υπάρχει η σύνθεση η φυλετική, υπάρχει η γλώσσα, υπάρχει ο πολιτισμός και ακόμη υπάρχει αυτό που είπε ο Ισοκράτης, ότι "Ελληνας είναι πας ο μετέχων της ελληνικής παιδείας".

Έτσι για τρεις χιλιάδες χρόνια, χωρίς να υπάρχει συνεχής κρατική ελληνική υπόσταση, θα έλεγε κανείς ότι ελάχιστες φορές υπήρξε στην περιοχή ελληνική κρατική υπόσταση, ο Ελληνισμός αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο, όχι σαν στοιχείο εξουσίας, αλλά σαν στοιχείο πολιτισμού, σαν στοιχείο παράδοσης, σαν στοιχείο δυναμικό που πραγματικά προωθεί την ανάπτυξη του πνεύματος και του ήθους της ανθρωπότητας.

Είναι ο χώρος όπου ο ανθών Ελληνισμός δίνει τη δυνατότητα στο πολυεθνικό Βυζαντινό κράτος να πάρει τα ελληνικά χαρακτηριστικά του, όχι τόσο μέσα από τη φυλετική του υπόσταση αλλά μέσα από την πολιτιστική του υπόσταση, μια υπόσταση που συνεχίζεται και στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, όπου συνεχίζουμε να έχουμε ένα ουσιαστικά πολυεθνικό κράτος κάτω από οθωμανική εξουσία, όπου όμως ο πολιτισμός και ό,τι εξυψώνει την ανθρώπινη υπόσταση, επηρεάζεται από το ελληνικό πνεύμα, την ελληνική γλώσσα, την ελληνική σκέψη.

Αυτή η ιδέα, αυτός ο πολιτισμός, αυτή η παράδοση επέζησε τρεις χιλιάδες χρόνια και χρειάστηκε να φθάσουμε στον εικοστό αιώνα, όταν στη λογική της παγκόσμιας ιστορίας μπήκε η λογική των εθνικών εκκαθαρίσεων και των αμιγών εθνών, λογική καθαρά γερμανική.

Κάποιοι παρεξηγήθηκαν, γιατί στην εισηγητική έκθεση γράφουμε το ρόλο που έπαιξαν οι γερμανικές ιδέες στη διαμόρφωση των εθνικών εκκαθαρίσεων.

Δεν θα κάνω κριτική των λογικών αυτών, γιατί πιστεύαμε

ότι αυτές οι λογικές είχαν τελειώσει στις αρχές του αιώνα. Τελικά όμως, είδαμε ότι αυτός ο αιώνας ξεκίνησε με εθνικές εκκαθαρίσεις και κλείνει με εθνικές εκκαθαρίσεις.

Και ένας λόγος που γίνεται αυτό, κύριοι συνάδελφοι, είναι γιατί ξεχνάμε. Η μνήμη δεν είναι ρεβάνς και δεν είναι εκδίκηση. Η μνήμη είναι ανάχωμα στην επανάληψη. Αν είχαν αναγνωρισθεί, όπως έπρεπε, οι γενοκτονίες των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Θράκης, η γενοκτονία των Αρμενίων από ολόκληρη την ανθρωπότητα, κανείς δεν θα τολμούσε σήμερα στο κλείσιμο του 20ού αιώνα να φθάνει σε εθνικές εκκαθαρίσεις και να ζούμε αυτά που συμβαίνουν σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο, ακόμα και μέσα στην Ευρώπη. Η μνήμη επιτρέπει σε αυτούς, που βιάζουν την ιστορία και τις αρχές της, που βιάζουν τις αρχές της ανθρωπότητας, να επαναλαμβάνουν ατιμωρητά αυτά τα γεγονότα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Η έλλειψη μνήμης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ: Ακριβώς, η έλλειψη μνήμης.

Έτσι λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, στις αρχές του αιώνα, βρισκόμαστε μπροστά στη λογική των εθνικών εκκαθαρίσεων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στα χρόνια της τουρκοκρατίας και του οθωμανικού κράτους η ελληνική φυλή, το ελληνικό έθνος υπέστη μεγάλη αιμορραγία. Τον 16ο αιώνα ξένοι Ευρωπαίοι κάνουν μετρήσεις νοικοκυριών και βγαίνουν περίπου δέκα εκατομμύρια Έλληνες. Στις αρχές του αιώνα έχουν μείνει δυόμισι εκατομμύρια. Δεν είναι σφαγμένοι όλοι βέβαια. Οι περισσότεροι έχουν αλλαξοπιστήσει και στα χρόνια αυτά η πίστη πήγαινε μαζί με τη θρησκεία. Βολευόταν ο απλός κόσμος να γίνει μουσουλμάνος, για να μπορέσει να επιβιώσει και να έχει ατομικά δικαιώματα και να μην κυνηγιέται. Ήμειναι δυόμισι εκατομμύρια. Στην Ελλάδα γύρισε ενάμισι εκατομμύριο. Στο δρόμο, δηλαδή, ένα εκατομμύριο λείπει από τα λογιστικά βιβλία της ανθρωπότητας. Ποια ήταν η μέθοδος; Η μέθοδος ήταν τα τάγματα εργασίας.

Πέρα από τις σφαγές, πέρα από τα κυνηγητά, πέρα από τις αλλαξοπιστίες στις οποίες υποχρεώθηκαν πληθυσμοί ολόκληροι, καθιερώθηκε στις αρχές του αιώνα από τους νεότουρκους το σύστημα των ταγμάτων εργασίας. Κάθε νέος πάνω από δεκαοκτώ χρονών Έλληνας παρουσιαζόταν στα ειδικά τάγματα, τα οποία δεν έκαναν τίποτε άλλο παρά να περπατάνε αέναα από νταμάρι σε νταμάρι μέχρι να πάνε στον άλλον κόσμο. Η διαδρομή, νότια Τουρκία που διέσχιζε ολόκληρη τη Μικρά Ασία και έφθανε πάνω στο Εριβάν και μετά κατέβαινε στο Ντιγιαρμπακίρ, Σεβάστεια, μέχρι κάτω την Αλεξανδρέττα, ήταν η κλασική διαδρομή, η οποία σημάδεψε τη γενοκτονία των Μικρασιατών.

Πέρασαν έκτοτε τόσα χρόνια και το ελληνικό κράτος συρρικνώθηκε σε αυτόν το χώρο, που καλώς δέχεται ό,τι δημιουργήθηκε, διότι δεν είναι δυνατόν να ζούμε κάτω από λογικές ρεβανσισμών, κάτω από λογικές αλτρωτισμών. Πρέπει ο κόσμος πια να περάσει σε μία κατάσταση ηρεμίας, μέσα στην οποία οι λαοί θα μπορέσουν να οικοδομήσουν υπό συνθήκες φιλίας και ειρηνικές την πρόοδό τους και την ευτυχία τους.

Όμως, εκτός από μία προσπάθεια που έγινε το 1986 με ένα προεδρικό διάταγμα, που με ήσασονος –θα έλεγε κανείς– σημασίας αναγνώριση εορτάζεται η 14η Σεπτεμβρίου ως ημέρα μνήμης όσων χάθηκαν στη Μικρασιατική Καταστροφή στο Δήμο της Νέας Σμύρνης, δεν κατάλαβα πώς είναι δυνατόν να φθάνει ένας εορτασμός στο Δήμο Νέας Σμύρνης για το μισό του Ελληνισμού, για την παράδοση αυτή.

Αν θέλετε, κύριοι συνάδελφοι, το πρόβλημά μου δεν είναι καν το μνημόσυνο. Το μεγάλο μνημόσυνο σε αυτόν τον Ελληνισμό που χάθηκε, για μένα θα ήταν να υπάρχει στα σχολεία και στην ιστορία η διδασκαλία αυτών των γεγονότων. Θα ήταν να υπάρχουν τα μουσεία, θα ήταν να υπάρχουν εκείνα τα δεδομένα που συντηρούν την παράδοση του ελληνικού πολιτισμού και όλων των άλλων επιτευγμάτων που δημιουργήθηκαν σε εκείνη την πλευρά του Αιγαίου. Σήμερα, όλα αυτά τα πράγματα συντηρούνται μόνο από τα σωματεία, τα οποία παλεύουν με μικροσυνδρομές και με χορευτικά μονάχα να συντηρήσουν το μισό της ελληνικής ιστορίας.

Στο τέλος–τέλος της γραφής, ιστορία του ανατολικού ελληνισμού, του μικρασιατικού ελληνισμού, δεν είναι ιστορία των προσφύγων, είναι ιστορία ολόκληρου του ελληνικού έθνους. Είναι ιστορία του Κρητικού, του Πελοποννήσιου, γιατί το ελληνικό έθνος είναι ενιαίο και οι συνέπειες που υφίσταται πληρώνονται από όλους.

Η προσφυγή ενάμισι εκατομμυρίου Ελλήνων εξαθλιωμένων το 1922 δεν ήταν πλήγμα μονάχα γι' αυτούς που ήρθαν πρόσφυγες, ήταν πλήγμα και για το φτωχό λαό που κατοικούσε σε αυτήν τη γη, που είδε ξαφνικά στα δυόμισι εκατομμύρια ντόπιους να έρχεται και άλλο ενάμισι εκατομμύριο άστεγοι και να πρέπει να τους ντύσει, να τους θρέψει και να τους βρει δουλειά. Και αυτό βέβαια οδήγησε σε παρανοήσεις, σε συγκρούσεις, οι οποίες όμως είναι λογικές κάτω από τις συνθήκες φτώχειας που επικρατούσαν στη μητροπολιτική Ελλάδα.

Ήρθε η ώρα όμως, κύριοι συνάδελφοι, να διεκδικήσουμε αυτό που δικαιούμαστε και να στείλουμε ένα μήνυμα στην ιστορία ότι οι γενοκτονίες δεν είναι μέσο επίλυσης των εθνικών διαφορών. Πρέπει με τον ίδιο τρόπο, που και οι Αρμένιοι παλεύουν την αναγνώριση της δικής τους γενοκτονίας, να βάλουμε φραγμό σε νέες γενοκτονίες, στη δυνατότητα να εξαφανίζονται λαοί και έθνη μέσα από τη λογική της ενσωμάτωσης.

Δεν είναι δυνατόν την ίδια ώρα που στην Τουρκία έχει επικρατήσει ένας αφάνταστος εθνικισμός, που οι παντουρκικές ιδέες αποτελούν το ευαγγέλιο της πολιτικής, όποιο κόμμα και αν κυβερνά –και βεβαίως δεν εισηγούμαι τέτοιες πολιτικές, γιατί είναι καταστροφικές, διότι αυτές τις πολιτικές ο τουρκικός λαός τις πληρώνει με οπισθοδρόμηση και αντιδημοκρατική διακυβέρνηση– όταν αντιμετωπίζουμε έναν τέτοιο κίνδυνο, που δεν έχει στόχο απλώς να μας απομακρύνει από εκεί, αλλά να μας συρρικνώσει στη λογική της οθωμανικής αυτοκρατορίας –και δεν είναι υπερβολή αυτό, όταν ο Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ, ο οποίος σήμερα εκφράζει ακέραιο το τουρκικό κατεστημένο, μιλάει για μία Τουρκία από το Δυρράχιο μέχρι το εσωτερικό της Κίνας–τουλάχιστον εμείς να ξεχνάμε. Να ξεχνάμε, όχι για να, επαναλαμβάναμε, δημιουργήσουμε ένα κίνημα αλτρωτικό, χαμένων πατρίδων ή Κόκκινης Μηλιάς, ιδέες και λογικές άκαιρες που μας οδήγησαν στην καταστροφή μία ώρα αρχύτερα. Διότι, τελικά, σε αυτόν τον τόπο έχουμε και μια κατάρα. Όσοι λένε τις πιο μεγάλες πατριωτικές κουβέντες, είναι αυτοί που μας πήγαν πιο βαθιά στην καταστροφή.

Χαμηλοί τόνοι, λοιπόν, αλλά όχι λήθη. Πρέπει να θυμόμαστε και πρέπει να μεταφέρουμε στην ανθρωπότητα τις δικές μας εμπειρίες. Μην πάμε μακριά. Σήμερα στο Κουρδιστάν είκοσι εκατομμύρια λαός οδηγείται στην ενσωμάτωση. Ξέρετε τι θα πει ενσωμάτωση; Και γιατί είναι ανάγκη να ενσωματώνονται οι λαοί; Γιατί δεν μπορούν οι λαοί διατηρώντας τα ήθη τους, τη γλώσσα τους, τη θρησκεία τους, τη φυλετική τους καταγωγή, να ζήσουν μαζί με άλλους λαούς; Ποια αντίδραση υπάρχει σε αυτήν την εκκαθάριση λογαριασμών; Καμία αντίδραση, καμία ηθική απέναντι στην ιστορία, καμία ηθική απέναντι στην ανθρωπότητα.

Είναι λοιπόν ανάγκη να θυμόμαστε και για να θυμόμαστε, δεν μπορούμε να ξεχνάμε τα βασικότερα στοιχεία αυτής της ιστορίας. Δεν μπορούμε να ξεχνάμε την προέλευση, δεν μπορούμε να ξεχνάμε τον πολιτισμό. Μας ανήκει, είναι εκεί οι ναοί, τα μνημεία, οι τοποθεσίες. Όποιος μπει στο αυτοκίνητο και πάει στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας θα δει τη λέξη "Πριήνη" –το είδα με τα μάτια μου– από το Βία τον Πριηνέα. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι μπορούσε να υπάρχει ακόμη αυτό το όνομα. Δεν λέει κανείς πια ότι μπορούμε εμείς να φύγουμε από την Καισαριανή, τη Νέα Ιωνία και τη Νίκαια και να ξαναπάμε στην Πριήνη. Αυτά είναι πράγματα, τα οποία είναι εξωλογικά. Εκείνο, όμως, που οφείλουμε να κάνουμε είναι να θυμόμαστε ότι η μνήμη δεν είναι στοιχείο αντιπαλότητας.

Η μνήμη είναι μέσα που αποτρέπει να δημιουργούνται αυτές οι καταστάσεις που ανατρέπουν τις ισορροπίες, να ανατρέ-

πουν το ειρηνικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οι λαοί μπορούν και πρέπει να ζήσουν μαζί. Ο ελληνικός λαός με τον τουρκικό λαό δεν έχουν να χωρίσουν τίποτα. Έχουν κοινά προβλήματα, έχουν ζήσει εκατοντάδες χρόνια μαζί και όσοι έχουν εμπειρία της άλλη πλευράς, το ξέρουν αυτό. Υπάρχουν όμως κάποιοι σε ηγετικό επίπεδο, που θέλουν να γράφουν οι ίδιοι την ιστορία. Είναι αυτοί που θέλουν να φτιάξουν τις μεγάλες αυτοκρατορίες σήμερα. Αυτοί που επανέρχονται στη λογική ενός οθωμανικού κράτους και σκέπτονται ότι κάποτε ήταν εκεί και πρέπει κάποτε να ξαναπάνε. Σε μια λογική, δηλαδή, που αν και ο ένας και ο άλλος λαός την ακολουθήσουμε, δεν θα επιτρέψει ποτέ σ' αυτήν τη γωνιά της γης να επικρατήσει εκείνη η ειρήνη και η ηρεμία που θα κάνει τους λαούς αυτούς να ορθοποδήσουν και να ζήσουν καλύτερες μέρες.

Έτσι, λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω και θεωρώ ότι η πρόταση αυτή που καταθέσαμε, είναι μια πρόταση που δεν έχει μονάχα ελλαδική σημασία, είναι μία πρόταση που οφείλουμε απέναντι στην ανθρωπότητα. Να στηλιτεύσουμε κάθε μορφής γενοκτονία και εθνική εκκαθάριση και για να συντηρήσουμε τον πολιτισμό, που μας ανήκει. Έναν πολιτισμό που είναι ελληνικός, αλλά δεν ανήκει μονάχα σε μας τους Έλληνες, ανήκει σε ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Αυτό που συμβαίνει σήμερα στην Κύπρο, που στοιχεί ενός γιγάντιου πολιτισμού εξαφανίζονται στα παζάρια της Δυτικής Ευρώπης, είναι κάτι που δεν πρέπει να ξαναγίνει. Είναι ντροπή για την ανθρωπότητα, που αποδέχεται τέτοιες λύσεις. Τα μνημεία πολιτισμού που υπάρχουν στην Κύπρο, όπως και τα μνημεία πολιτισμού που υπήρχαν στη Μικρά Ασία δεν ανήκαν σε εμάς τους Έλληνες, ανήκαν στην ανθρωπότητα και η ανθρωπότητα όφειλε να υπερασπίσει αυτά τα μνημεία.

Έτσι, λοιπόν, εμείς οι Έλληνες Βουλευτές, μετά εβδομήντα έξι χρόνια, πρέπει να αναγάγουμε το γεγονός αυτό σε κυρίαρχο γεγονός της ιστορίας μας. Σαν ιστορικό γεγονός, η Μικρασιατική καταστροφή, κύριοι συνάδελφοι, υπήρξε η μεγαλύτερη καταστροφή του ελληνικού έθνους από τη σύστασή του. Ούτε η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης ούτε η επικράτηση των Ρωμαίων ούτε η επικράτηση των άλλων κατακτητών, σήμαναν τόσα πολλά για το ελληνικό έθνος και την ελληνική φυλή. Το 1922 δημιούργησε γεγονότα που δύσκολα η ιστορία μπορεί να αναστρέψει. Ο Ελληνισμός ξαναμαζεύτηκε στην κοιτίδα του. Το βλέπει κανείς ακόμα καλύτερα τώρα προς το τέλος του 20ού αιώνα που από όλα τα σημεία της γης, τη Σοβιετική Ένωση την παλιά, τον Πόντο, παντού, συρρέουν ελληνικοί πληθυσμοί, εκατοντάδες χρόνια μακριά από τη μητροπολιτική Ελλάδα. Θα έλεγε κανείς ότι είναι ένας κύκλος της ιστορίας που οδηγεί σε ενδυνάμωση, μια ενδυνάμωση που κανείς μας δεν θέλει να είναι ενδυνάμωση περιπετειώδης. Μια ενδυνάμωση που θέλουμε να είναι δύναμη που θα μας επιτρέψει μέσα σ' αυτά τα σύνορα, που δημιουργήθηκαν με αίμα και θυσίες, να ζήσουμε μη διεκδικώντας, αλλά και μη ανεχόμενοι την καταπάτηση των εθνικών μας δικαιωμάτων.

Όμως ένας λαός, για να μπορεί να προστατεύσει αυτό που έχει και όχι για να αποδυθεί σε περιπέτειες, πρέπει να θυμάται ποιος είναι, ποια είναι η ιστορία του και ποιες είναι οι μνήμες του.

Κύριοι συνάδελφοι, ένας λαός που ξεχνάει, είναι προορισμένος να συρρικνώνεται. Και ξέρετε πάρα πολύ καλά πόσοι μεγάλοι λαοί στην ιστορία έχουν πάψει να υπάρχουν στην ιστορία τη σημερινή.

Με αυτές τις σκέψεις πιστεύω ότι η ελληνική Βουλή, ψηφίζοντας αυτήν την πρόταση νόμου, προχωρεί σε μια ιστορικής σημασίας ενέργεια, που στη συνέχεια εάν η σημερινή Κυβέρνηση και οι κυβερνήσεις οι ελληνικές στο μέλλον δώσουν τη διάσταση που πρέπει να πάρει αυτό το γεγονός, διάσταση πολιτισμού, διάσταση παράδοσης, διάσταση μνήμης, τότε πραγματικά το έθνος μας θα έχει κερδίσει την ειρήνη, θα έχει κερδίσει η συναδέλφωση των λαών σ' αυτήν τη γωνιά της γης, θα έχει κερδίσει η ειρήνη, και τα παιδιά μας θα έχουν παρελθόν, για να μπορούν να προσδιορίζουν το παρόν και το μέλλον τους. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στις εκθέσεις της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ", σαράντα τρεις μαθητές και τρεις συνοδοί – δάσκαλοί τους, του Δημοτικού Σχολείου Παραλίας Ασπροπύργου.

(Χειροκροτήματα)

Πρέπει να σας πληροφορήσω ότι ο πληθυσμός των επισκεπτών της Βουλής και των εκθέσεών μας έχει υπερβεί τον αριθμό των τετρακοσίων πενήντα χιλιάδων, ως επί το πλείστον νέων μαθητών των σχολείων μας. Εκεί ιδιαίτερα η νεολαία ενημερώνεται για τους αγώνες, την ιστορία των κοινοβουλευτικών ιδεών της δημοκρατίας, για τον πολιτισμό μας και πιστεύω ότι είναι μία σωστή μύηση στη δημοκρατία.

Ο κ. Αναστάσιος Νεράντζης έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, συζητούμε σήμερα την πρόταση νόμου για την καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας μνήμης της γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού από το τουρκικό κράτος.

Υπάρχει μία αντίφαση. Ευτυχώς, η αντίφαση αυτή δεν είναι λειτουργική, δεν είναι εσωτερική, δεν αφορά την ίδια την πρόταση νόμου και προφανώς δεν αφορά αυτούς που την υπέγραψαν. Είναι από τη μια πλευρά υπόδειγμα χρονολογικής συνέπειας, γιατί καθιερώνουμε την 14η Σεπτεμβρίου ως ημέρα μνήμης της γενοκτονίας μόλις δέκα ημέρες ημερολογιακά μετά την ημέρα αυτή της επετείου, δηλαδή στις 24 του ίδιου μηνός. Είναι όμως και μνημείο χρονολογικής ασυνέπειας από άλλη πλευρά. Η πρόταση αυτή έρχεται στο Τμήμα μετά από δεκατέσσερις μήνες, απ' ότου συζητήθηκε. Συζητήθηκε στην επιτροπή πέρσι, τον Ιούλιο του 1997. Δεύτερον, έρχεται μετά από αλλαγή πλεύσης της Κυβέρνησης στο σημείο αυτό –ευτυχώς μετά από αλλαγή πλεύσης– διότι σε επανειλημμένες ερωτήσεις που υποβάλαμε και συνάδελφοι της Συμπολιτεύσεως αλλά και εγώ, είχαμε λάβει απάντηση από τον ίδιο τον αρμόδιο κύριο Υφυπουργό ότι καλυπτόταν η καθιέρωση αυτής της γενοκτονίας από την προηγούμενη καθιέρωση που είχε συμβεί το 1986.

Για του λόγου μου το ασφαλές καταθέτω για τις ανάγκες των Πρακτικών την ερώτηση και την απάντηση του κυρίου Υφυπουργού.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αναστάσιος Νεράντζης καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα τα οποία έχουν ως εξής:

“ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κύριο Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

Η ιστορική εμπειρία έχει καταδείξει ότι ο “παντουρανισμός” – ως πάγιον, ανά τους αιώνες, δόγμα της τουρκικής πολιτικής – και τα μέσα εμπεδώσεώς του δεν αντιμετωπίζονται με ξόρκια, ούτε με συνομιλίες τύπου Νταβός, ούτε με ακαδημαϊκές διακηρύξεις και ποικίλες εκδηλώσεις, στο όνομα της φιλίας των δύο λαών, ούτε και με ατέρμονες “άνευ ορίων και όρων” διαλόγους.

Το πρόβλημα προσεγγίζεται δραστικότερα, με την ενεργοποίηση της παγκόσμιας μνήμης και τη διατήρηση ζωντανής της ιστορικής αλήθειας, αφού αλήθεια δε θα πει τίποτε άλλο παρά μνήμη, ούτε αμνησία, ούτε αμνηστεία. Άλλωστε, η αφαίρεση αποτελεί τον χειρότερο εχθρό της μνήμης.

Στα πλαίσια της τουρκικής θηριωδίας, εξέχουσα θέση καταλαμβάνει ο, υπό τις γνωστές βάρβαρες και ανηλεείς συνθήκες, ξερριζωμός του ελληνικού στοιχείου από την πανάρχαια Μικρασιατική Εστία του, κατά το έτος 1922.

Από το 1994, μικρασιατικές οργανώσεις έχουν ζητήσει επανειλημμένως να αναγνωρισθούν επισήμως τα γεγονότα εκείνα ως Γενοκτονία ολοκλήρου του Μικρασιατικού Ελληνισμού, όπως άλλωστε συνέβη (και ορθώς) με τις αντίστοιχες τραγωδίες των Ποντίων και των Αρμενίων.

Οι Κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ κωφεύουν παραδόξως στο

δίκαιο αυτό αίτημα.

Ε Ρ Ω Τ Α Τ Α Ι λοιπόν, ο αρμόδιος κύριος Υπουργός:
 - Ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο, μέχρι σήμερα δεν έχει επιλυθεί το εύλογο τούτο και δίκαιο εθνικόν αίτημα και
 - Εάν και πότε προτίθεται, επιτέλους, να το ικανοποιήσει;
 Αθήνα, 21.5.1997

Ο Ερωτών Βουλευτής
 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ
 Βουλευτής Β' Πειραιώς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Αθήνα 2 Ιουνίου 1997
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ Αριθ. πρωτ. 22829
 ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚ. ΥΠ/ΞΗΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
 ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων

Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
 Ταχ. Δ/νση: Σταδίου 27 Τμήμα Ερωτήσεων
 Ταχ. Κώδικας: 101 83 ΚΟΙΝ: κ. Αναστάσιο Νεράντζη
 Πληροφορίες: Π. Οικονόμου Βουλευτή
 Τηλέφωνο: 3223521/244

ΘΕΜΑ: Απάντηση επί της 3864/21-5-1997 ερώτησης που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Αναστάσιος Νεράντζης.

Απαντώντας στην ανωτέρω ερώτηση, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η Ελληνική Πολιτεία έχει ήδη ορίσει με το π.δ. 46/1986 (Α18) την 14η Σεπτεμβρίου, ως Ημέρα Εθνικής Μνήμης για τα θύματα της Μικρασιατικής καταστροφής του 1922. Κατά την ημέρα αυτή τελείται στο δήμο Νέας Σμύρνης του νομού Αττικής μνημόσυνο σε μνήμη όλων εκείνων που σφαγιάστηκαν στη Μικρασιατική καταστροφή.

Με την καθιέρωση αυτής της Ημέρας Μνήμης αναγνωρίζεται η σφαγή και η γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από τους Τούρκους, είτε μεμονωμένα είτε ομαδικά, καθ' όλη την ιστορική περίοδο που προηγήθηκε μέχρι και τη Μικρασιατική καταστροφή.

Η τέλεση του παραπάνω μνημοσύνου στο δήμο Νέας Σμύρνης δεν εμποδίζει την πραγματοποίηση εκδηλώσεων στον ίδιο χώρο, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν όλες οι οργανώσεις των Μικρασιατών Ελλάδας.

Εσωτερικής διανομή:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφεία κ.κ. Υφυπουργών
3. Γραφείο Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
 Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ*).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Και ένα ακόμη τραγικό δείγμα του πώς αντιμετωπίζει το κράτος όλη αυτή την κατάσταση, είναι ότι αυτή η καθιέρωση έπρεπε να ερχόταν πενήντα ή και εξήντα χρόνια πριν, διότι από τότε μπόρεσε να αποτιμηθεί η λειτουργία και η σημασία αυτής της καταστροφής.

Ας προχωρήσουμε, όμως. Ας δούμε πρώτα και πάνω απ' όλα ποια ήταν η υποδοχή την οποία επεφύλαξαν τα κόμματα, οι Βουλευτές, η κοινή γνώμη γενικότερα σ' αυτήν την πρόταση νόμου. Ήταν πολλοί εκείνοι οι οποίοι δυσφόρησαν, γιατί θεώρησαν ότι με την πρόταση αυτή καθιερώνουμε μια ακόμη επέτειο, μια ακόμη επέτειο σε εποχή που η έννοια της επέτειου έχει ευτελισθεί.

Είναι γνωστό, πράγματι, ότι η επέτειος συνιστά την αποθέωση ενός θριαμβικού κομφορμισμού. Είναι γνωστό, επίσης, ότι το τιμώμενο γεγονός ψιμυθώνεται από την κενόλογη αυτή τυπολατρεία. Παραποιείται από τον πληθωριστικό αίνο, συσκοτίζεται από τον πανηγυρικό κονιορτό. Τελικά η επέτειος απολήγει να είναι στείρα η άσκηση μνήμης, ή -μη σας φανεί περίεργο- και αφορμή λήθης. Όμως εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η αξία μιας επέτειου δεν προσδιορίζεται μόνο από τον όγκο του τιμώμενου γεγονότος, αλλά επιπλέον και από την προσωπική σχέση που έχει ο καθένας από μας απέναντι στις συνέπειες του τιμώμενου γεγονότος. Γιατί κάθε επέτειος ενεργοποιεί έναν κεντρικό μηχανισμό, κάθε επέτειος μας βοηθά να ξεκαθαρίσουμε τι από τη σχέση μας με το

αντικείμενό της είναι ζωντανό και τι θνησιμαίο.

Αλλιώς, θα ήταν η επέτειος διακοσμητική, θα ήταν μία άνευρη, διαδικασία η οποία δεν θα οδηγούσε πουθενά. Τότε μόνο η καθιέρωση μιας επέτειου αποκτά το πραγματικό της νόημα, όταν ενεργοποιεί έναν ανακυκλούμενο εκάστοτε προβληματισμό, όταν ενεργοποιεί κινήσεις της καρδιάς, όταν δρομολογεί ψυχικά κινήματα.

Κυρίες και κύριοι, πραγματικά, με την πρόταση αυτή, δεν εισάγεται μια καινούρια επέτειος, μία επέτειος τυπική. Διότι, ήδη, με το π.δ. 46/86, καθιερώθηκε η ίδια αυτή μέρα, η 14η του Σεπτεμβρίου, ως ημέρα μνήμης των θυμάτων της Μικρασιατικής καταστροφής. Εδώ πρόκειται περί άλλου πράγματος. Εδώ πρόκειται περί αναγωγής της ημέρας αυτής στο προσήκον επίπεδο. Δηλαδή, πρόκειται περί καθιέρωσης της γενοκτονίας, ό,τι έγινε δηλαδή -και δικαίως- με τους Ποντίους, ό,τι έγινε -και δικαίως- με τους Αρμενίους. Και ο ομιλών σεμνύνεται ιδιαίτερα, διότι αγαθή τύχη τον έφερε να είναι εισηγητής και στις άλλες δύο αυτές προτάσεις από την πλευρά πάντοτε της Νέας Δημοκρατίας.

Όστε, λοιπόν, εδώ μιλάμε για γενοκτονία. Την προσλαμβάνουμε από την ανθρωπιστική της πλευρά, χωρίς να απομακρυνόμαστε από τη νομική της πλευρά, όπως αυτή διαστρώθηκε με την απόφαση- σύμβαση της 9.9.98 της Γενικής Συνελεύσεως του Ο.Η.Ε. Πραγματικά, σε βάρος του άμαχου πληθυσμού -και έχει σημασία ο τονισμός του άμαχου πληθυσμού- απεργάστηκαν οι Τούρκοι τόσα και τέτοια πράγματα εκείνη την εποχή, κυρίως στα παράλια της Μικράς Ασίας, αλλά όχι λιγότερο και στην ενδοχώρα, όμοια των οποίων ελάχιστες φορές έχει γνωρίσει η παγκόσμια ιστορία. Εκατοντάδες χιλιάδες εσφάγησαν. Παντού πυρκαγιά. Από την άλλη μεριά υπήρχε η υποχρεωτική ένταξή τους σε τάγματα εργασίας στα οποία κατέληγαν οι μετέχοντες, διότι ήταν εξοντωτικοί οι όροι. Και από την άλλη πλευρά τους υποχρέωναν να μετάσχουν σε ατελείωτες πορείες χωρίς τελικό προορισμό. Θα έλεγα ότι ο τελικός προορισμός αυτών των οδοιπορικών ήταν ο θάνατος. Ο Βενέζης, με μία συγκλονιστική, ανεπανάληπτη και αυτοπρόσωπη συμμετοχή του σε αυτήν την ιστορία, περιγράφει στο περιβόητο εκείνο βιβλίο του, το νούμερο τάδε, ολόκληρο το σκηνικό.

Αν, λοιπόν, αυτό δεν συνιστά γενοκτονία, τότε τι άλλο πρέπει να συνιστά;

Αυτή η πρόταση πέραν της εσωτερικής αξίας, την οποία αναμφισβήτητα έχει, παίρνει και μία άλλη διάσταση, τώρα που ο παντουρανισμός -έτσι έχει πολιτογραφηθεί στην ιστορία διαχρονικά το επεκτατικό κίνημα των Τούρκων- βρίσκεται στο αποκορύφωμά του.

Δεν έχει ακόμα επιτύχει αυτή η τουρκική πολιτική την ανασύσταση, την εδαφική, της οθωμανικής αυτοκρατορίας, που τη σκοπεύουν και τη στοχεύουν. Έχει όμως πετύχει την αύξηση της σφαίρας επιρροής της και σε αυτό βεβαίως συνετέλεσε ο κατακερματισμός της πάλαι ποτέ κραταιάς Σοβιετικής Ένωσης και η δημιουργία πολλών επί μέρους δημοκρατιών, οι οποίες δεν είναι απλώς μουσουλμανικές κατά το θρήσκευμα, αλλά είναι και τουρκόφωνες και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία.

Όστε, λοιπόν, τη γενοκτονία θέλει να καθιερώσει και δικαίως αυτή η πρόταση νόμου. Είναι ανάγκη, όμως, να πούμε μερικά πράγματα. Διότι ο σκοπός της προτάσεως, ο άμεσος στόχος της είναι η καθιέρωση της γενοκτονίας, αλλά στην ουσία εκείνη στοχεύει περαιτέρω. Στοχεύει στη μνήμη, στοχεύει στην καταδίκη των γεγονότων εκείνων, στοχεύει στην ειδική πρόληψη, για να μην ξανασυμβούν τέτοια πράγματα. Η μνήμη όμως, κυρίες και κύριοι, στον τόπο αυτό είναι κοντή, έχει κοντά πόδια. Η αφαίρεση είναι ο χειρότερος εχθρός της μνήμης, μας απομακρύνει από τη μνήμη, μας οδηγεί στην αδιαφορία, σκοτώνει τη μνήμη.

Από την άλλη πλευρά είναι γνωστό ότι ο νεοέλληνας αδιαφορεί για τη μνήμη και προσπερνά την προοπτική. Ας μην ξεχνάμε, λοιπόν, ότι η ακριβής σύλληψη της πραγματικότητας, αυτό δηλαδή που ονομάζουμε αλήθεια, ετμολογείται από το στερητικό άλφα και τη λέξη λήθη. Άρα, λοιπόν, αλήθεια

σημαίνει μνήμη. Και επομένως αυτή η πρόταση και αυτό το Σώμα, που ασχολείται με τη συζήτηση της πρότασης αυτής, τη μνήμη υπηρετεί και την αλήθεια εξυπηρετεί.

Να, λοιπόν, γιατί οποιαδήποτε ατίτση κατά της προτάσεως αυτής, οποθενδήποτε και αν εκπορεύεται και ό,τιδήποτε και αν στοχεύει, δεν μπορεί παρά να τοποθετηθεί απέναντι στο δίλημμα: "Είμαστε υπέρ της αλήθειας, ιστορικής και τρέχουσας, ή εναντίον της;"

Η πρόταση παίρνει μια σαφή τοποθέτηση, μία γενναία τοποθέτηση και θεωρεί ότι είμαστε υπέρ αυτής της αλήθειας.

Μία άλλη ομάδα ανθρώπων, Ελλήνων, θεώρησε ότι υπάρχει φόβος με την πρόταση αυτή –και αναπτύχθηκε στην επιτροπή πέρυσι, θα το θυμάται ο κ. Χαλαράμπους– να καλυφθούν εάν γίνει δεκτή, και τα πολεμικά γεγονότα της εποχής εκείνης και η κατάρρευση του μετώπου. Αυτό δεν είναι ακριβές, διότι, πρώτον, η κατάρρευση του μετώπου δεν έγινε αυτομάτως, σε μία μόλις ημέρα, και μάλιστα ημέρα η οποία είναι δήλη, καθιερωμένη. Και, δεύτερον, διότι εδώ μιλάμε για τα όσα υπέστησαν οι άμαχοι. Περιγράφουμε τους άθλιους άθλους του τουρκικού κράτους εναντίον των αμάχων, των αθώων, των ανυποψίαστων Ελλήνων. Δεν μιλάμε για τα πολεμικά γεγονότα, για τα όσα συνέβησαν εκεί, που και εκεί δεν ήταν λίγα, αλλά διαφεύγουν από το ρυθμιστικό πεδίο αυτής εδώ της πρότασης νόμου.

Υπάρχει όμως και άλλη μία κατηγορία, η οποία θεωρεί –και αυτή είναι η πιο επικίνδυνη– ότι, με αυτήν την πρόταση εμφανιζόμαστε μισαλλόδοξοι, εμφανιζόμαστε πολεμοκάπηλοι, εμφανιζόμαστε ότι εμποδίζουμε τους λαούς της Ελλάδας και της Τουρκίας να συσφίξουν τις σχέσεις τους. 'Ε, όχι. 'Ε, όχι! Εμείς εδώ υπηρετούμε τη μνήμη και αναλύσαμε τη λειτουργία της μνήμης. Δεν σημαίνει, λοιπόν, ότι απαγορεύεται να θυμάται κανείς, δεν σημαίνει ότι απαγορεύεται να αναπολεί. Μία τέτοια αντίληψη είναι φασιστική.

Εμείς, λοιπόν, έχουμε σαφή τοποθέτηση, γι' αυτό και θεωρώ ότι ήταν άστοχα τα πυρά και κατά του Αρχιεπισκόπου, ο οποίος αυτόν τον ετασμό του, αυτήν την ψηλάφησή του την εξέφρασε λέγοντας "μακάρι να λειτουργήσουμε στην Παναγιά τη Σουμελά του Πόντου". Ουαί και αλίμονο σε αυτούς τους λαούς, οι οποίοι ξεχνούν.

Εμείς, λοιπόν, καλούμε την κοινή γνώμη, την παγκόσμια, να καταλάβει το εξής: Ότι οι Βυζαντινοί κάτοικοι της Βασιλεύουσας των Πόλεων το 1453, ο νεοελληνισμός στα τετρακόσια χρόνια της δουλείας, οι Ίωνες του '22, οι Κωνσταντινοπολίτες, οι Ίμβριοι, οι Τενέδιοι και οι Κύπριοι δέχθηκαν σε μία διαχρονική πορεία αυτήν την τουρκική βαρβαρότητα, τους ακούμπησε ο μόνιμος βιαστής της παγκόσμιας νομιμότητας, που λέγεται τουρκική επεκτατική πολιτική.

Και τι λέμε; Ότι εμείς από το '22 και μετά χάνουμε συνέχεια. Το '22 χάσαμε την Ιωνία, το '52 εκδιώχθηκε από την Αλεξάνδρεια ζωντανό ελληνικό στοιχείο. Από την άλλη πλευρά, εκδιώχθηκαν Έλληνες από την Κωνσταντινούπολη με τα γεγονότα, την Ίμβρο, την Τένεδο, την Κύπρο.

Εάν, λοιπόν, εμείς δεν επιμένουμε σε αυτές τις ιστορίες, όχι για την ανάκτηση, αλλά για να παραμείνουν ζωντανές οι μνήμες μέσα στις καρδιές μας, τότε αυτό θα συνιστά μειοδοσία. Δεν συνιστά μειοδοσία και μισαλλοδοξία η πρόταση την οποία υπέβαλαν οι εκλεκτοί συνάδελφοί μας.

'Αρα λοιπόν και αυτό το επιχείρημα είναι έωλο.

Εκείνο που βγαίνει από όλη αυτήν την ιστορία είναι ότι θέλουμε να εφελκύσουμε την κοινή προσοχή την παγκόσμια, να την αγκιστρώσουμε. Θέλουμε να βροντοφωνάξουμε ότι εμείς ρίχνουμε αλάτι στις πληγές μας, για να μας τσουίζουν, για να πονάμε και να μην ξεχνάμε, για να θυμόμαστε. Και έχει πολύ μεγάλη σημασία το να θυμόμαστε, "όχι πια άλλες χαμένες πατρίδες".

Θα ήθελα, όμως, παρακάτω να πω ότι αυτή η τουρκική επεκτατική πολιτική δεν αντιμετωπίζεται, όπως αφελώς ή και σκοπίμως κάποιοι υπέλαβαν. Δεν αντιμετωπίζεται με ρεσιτάλ ποπ μουσικής ή λαϊκής. Δεν αντιμετωπίζεται με διαγωνισμούς. Δεν αντιμετωπίζεται με ευχολόγια, ξόρκια και απλές προσευχές. Δεν αντιμετωπίζεται με οπερέτες του στίλ Νταβός. Δεν

αντιμετωπίζεται με συνθήκες περιέργες σαν και αυτή της Μαδρίτης του '97, όπου εισάγονταν εξωνομικά στοιχεία, όπως το "ζωτικό συμφέρον". Αντιμετωπίζεται, πρώτα και πάνω απ' όλα, με την παγκόσμια καταδίκη, με τη διατήρηση της παγκόσμιας καταδίκης στην επικαιρότητα –και σε αυτό κατατείνει η πρόταση– και κυρίως με την εφέλκυση της προσοχής όλων. Αυτό που συνέβη στη Μικρασία τότε, μπορεί να συμβεί και σήμερα, μπορεί να συμβεί και σε μας. Ο κίνδυνος είναι ο ίδιος. Άλλωστε, ο αιώνας του λίθου και ο αιώνας του ατόμου γνωρίζετε πολύ καλά ότι δεν έχουν καμία ποιοτική διαφορά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ: Και με την ενίσχυση της άμυνας της χώρας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Και με την ενίσχυση. Πολύ σωστά.

Να, λοιπόν, γιατί η πρόταση αυτή είναι άπρωτη από επιχειρήματα του είδους αυτού. Να γιατί, όχι μόνο τη μισαλλοδοξία δεν εκφράζει, αλλά εκφράζει ακριβώς την πάγια ελληνική θέση. Εάν με αυτήν τη λογική της καταφοράς προχωρήσουμε, τότε και ο δημώδης στίχος που λέει "πάλι με χρόνια, με καιρούς, πάλι δική μας θα 'ναι" και αυτός θα θεωρηθεί μισαλλόδοξος και αυτό πρέπει να καταργηθεί. Να μη φτάσουμε λοιπόν σε αυτού του είδους την ισοπέδωση.

Υπάρχουν κάποιοι άλλοι, οι οποίοι θεωρούν ότι είναι ελλιπής η πρόταση, γιατί δεν καταγιγνώσκει την ευθύνη των ξένων δυνάμεων και μάλιστα, κατ' αυτούς, ορισμένων ξένων δυνάμεων. Ότι υπήρχε αναμφισβήτητη ευθύνη των ξένων δυνάμεων γι' αυτήν την τραγωδία, το φιάσκο, είναι γεγονός. Ότι αυτή η ευθύνη των ξένων δυνάμεων δεν αρκούσε, εάν δεν υπήρχαν και τα εσωτερικά αίτια τα δικά μας, είναι εξίσου βέβαιο.

Εμείς όμως εδώ δεν συγγράφουμε ιστορία. Η ιστορία είναι έργο άλλων. Εμείς είμαστε Σώμα νομοθετικό. Και ως νομοθετικό Σώμα δεν μπορούμε να μπούμε σε αυτούς τους μαϊνάνδρους.

Θα πρέπει να αναφέρω ότι υπάρχουν πιστότατες, ιστορικές και μη, μαρτυρίες ανθρώπων. Ένα βιβλίο του τότε προξένου των Ηνωμένων Πολιτειών, του Χόρτον –η συμβολή του Γιάννη Καμψη στη δημοσίευση αυτού του βιβλίου και στην παρουσίασή τους είναι σημαντικότερη– είναι πάρα πολύ παραστατικό και αξίζει να το διαβάσει ο καθένας από εμάς.

Άλλωστε, υπάρχει η μαρτυρία ότι πάνω στο κατάντρομα γαλλικού πολεμικού σκάφους, την ώρα που μαίνονταν η πυρκαγιά και οι Τούρκοι Τσέτες κατέσφαζαν τον ελληνικό πληθυσμό, επαιάνιζε η μπάντα και εχόρευαν.

Είναι γνωστό ότι ο Χρυσόστομος, ο ιερομόναχος, ο εθνομάρτυς, ειδοποιήθηκε από πρόξενο μεγάλης δυνάμεως ότι πρέπει να αναχωρήσει, γιατί αναμένονται επεισόδια. Προέβησαν λοιπόν σε μια πράξη αβροφροσύνης, τον ειδοποίησαν, αλλά δεν προέβησαν σε κίνηση προστασίας.

Τέλος, υπάρχουν και οι άλλοι οι οποίοι εκκινούν από την αντίθετη πλευρά: Μήπως αυτή η ευθεία καταφορά κατά του ξένου παράγοντα πειράξει μερικούς ανθρώπους, μερικούς λαούς, οι οποίοι είναι συνεαίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ε, για όνομα του Θεού! Εμείς δεν τα βάζουμε με τους λαούς. Εμείς είμαστε ενάντια στις ηγεσίες των λαών τη δεδομένη ιστορική στιγμή. Αν ήταν έτσι, τότε εμείς δεν θα έπρεπε να πανηγυρίζουμε την 28η Οκτωβρίου, γιατί αποκρούσαμε τους Ιταλούς. Δεν έπρεπε να καυτηριάζουμε την ανανδρική καταβύθιση του αντιτορπιλικού "ΕΛΛΗ". Δεν έπρεπε οι Γερμανοί να έχουν λάβει συγχωροχάρτι, αφού αυτοί διέπραξαν και απεργάστηκαν σε βάρος των Εβραίων. Δεν υπάρχει λοιπόν και κανένα τέτοιο πρόβλημα.

'Αρα, η πρόταση είναι σωστή και πρέπει να ψηφισθεί.

Στο λίγο χρόνο που μου μένει, θέλω να κάνω μερικές παρατηρήσεις. Τις βαφτίζω "παρατηρήσεις" και δεν τις λέω επιφυλάξεις, γιατί αυτή η πρόταση νόμου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να περάσει ομόφωνα από τη Βουλή. Αλλιώς, δεν έχει νόημα. Οι παρατηρήσεις μου είναι :

Πρώτον, νομοτεχνικά, θα πρέπει να παντρευτούν το υπό έκδοση προεδρικό διάταγμα και το διάταγμα, το οποίο έχει ήδη εκδοθεί και αφορά τα θύματα της Μικρασιατικής Καταστροφής. Ένα και το αυτό ιστορικό γεγονός, με τις ίδιες

συνέπειες, δεν είναι δόκιμο και από πλευράς νομοθετικής αλλά και από πλευράς ιστορικής να έχει ρυθμιστικό παράγοντα δύο διαφορετικά προεδρικά διατάγματα.

Δεύτερον, δεν πρέπει να μείνουμε στην πρόταση, την οποία οφείλουμε να ψηφίσουμε. Πρέπει να προχωρήσουμε και παρακάτω. Υπάρχουν ακόμη –ίσως δεν το ξέρει ο κύριος Υπουργός, δεν είναι και καθ' ύλην αρμόδιος άλλωστε–τεσσε-ρισήμισι χιλιάδες αναποκατάστατες προσφυγικές οικογένειες μικρασιατικές. Το γνωρίζει και ο κ. Διαμαντίδης αυτό πολύ καλά. Τι γίνεται με αυτούς;

Τρίτον, πρέπει επιτέλους να ληφθεί μέριμνα από τις επίσημες κρατικές αρχές, να παύσει να χρησιμοποιείται η λέξη "πρόσφυγες" γι' αυτούς τους Μικρασιάτες. Γιατί; Γιατί στη λέξη "πρόσφυγες" μπήκαν και άλλα στοιχεία –μπήκαν Κούρδοι και χίλιοι δυο άλλοι– και γιατί ενώ αυτή η λέξη αρχικά παριστούσε την προέλευση στα χείλη μερικών άσημων και ασήμαντων ιθαγενών της μητροπολιτικής Ελλάδος, έγινε ύβρις.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Έτσι είναι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Γιατί εκείνοι οι Έλληνες ήρθαν εδώ σε εχθρικό περιβάλλον. Οι Κύπριοι είναι πρόσφυγες στην ίδια τους τη χώρα!

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος τη Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ**).

Σκεφθείτε ότι η μητέρα μου, Μικρασιάτισσα πραγματική, την οποία έχασα πρόσφατα σχετικώς, μου έλεγε πως όταν ήρθαν εδώ, τους έλεγαν πρό-σφιγγες, τους θεωρούσαν σφιγγές που επεκάθησαν. Τους έλεγαν τουρκόσπορους. Ποιους; Αυτούς τους γνησίους απογόνους, των υψηλών, των ευγενών, των μορφωμένων Ιώνων, οι οποίοι εθεμελίωσαν πολιτισμό, παρή-γαγαν πολιτισμό, άνοιξαν το δένδρο της ελευθερίας και της δημοκρατίας, το οποίο και εκάρπισε.

Πρέπει λοιπόν να θεωρηθεί ότι αυτή η λέξη "πρόσφυγες" δεν αντιπροσωπεύει πια τους εκ Μικράς Ασίας, Θράκης, Πόντου, προερχομένους.

Τέταρτον, πρέπει να εμπλουτισθούν και αναθεωρηθούν τα οικεία κεφάλαια των σχολικών εγχειριδίων της Ιστορίας. Πέμπτον, και σπουδαιότερο. Είναι ανάγκη και παρακαλώ πάρα πολύ, κύριε Υπουργέ να το λάβετε υπόψη σας να ανακαλέσει η Κυβέρνηση άμεσα αυτό το επονειδιστο και αξιόποιο προεδρικό διάταγμα, το οποίο με πρωτοβουλία της Κυβερνή-σεως ήρθε.

Ακούσατε φαρισαισμό: Από τη μια η Κυβέρνηση αποδέχεται –και σωστά– την πρόταση για την καθιέρωση αυτής της ημέρας, ως ημέρας μνήμης της γενοκτονίας και από την άλλη, διέλυσε και απορρόφησε το Ταμείο Αναταλλάξιμης Περιουσίας.

Πού το βρήκατε το δικαίωμα να πειράξετε μία ξένη περιουσία; Αυτό το ταμείο συστήθηκε με χρήματα τα οποία εδικοιώντο οι Μικρασιάτες.

Και εάν αποτελεί ντροπή ολοκλήρου του ελληνικού κράτους όλων των κυβερνήσεων, που από το 1930 και μετά παρήλασαν, το ότι έμεινε σχολάζουσα, έμεινε αδρανής αυτή η περιουσία, αποτελεί εξαιρετικό όνειδος το γεγονός ότι το καταργήσατε.

Εσείς, η Κυβέρνηση, είσαστε διαχειριστές αυτής της περιουσίας. Εσείς από διαχειριστές, διά νομοθετικού μανδύα, μετατραπήκατε σε σφετεριστές. Δεν είναι δυνατόν να δια-πράττει το ίδιο το κράτος υπεξαίρεση, διότι οι κοινές διατάξεις του Ποινικού Δικαίου λένε ότι όποιος παρανόμως επιλαμβάνεται και ιδιοποιείται ενός αντικειμένου περιουσιακού, το οποίο δεν ανήκει σε αυτόν, αλλά του οποίου έχει τη φύλαξη, τη διαχείριση, αυτός διαπράττει υπεξαίρεση.

Εάν δεν προβείτε σε αυτήν την άμεση ανάκληση, τότε αυτό σημαίνει ότι αυτή η πρόταση νόμου και η αποδοχή της, την οποία θεωρώ επιβεβλημένη, είναι χλεύη, είναι λοιδωρία, είναι φαρισαϊσμός, είναι σαρκασμός. Δεν είναι δυνατόν να καταρ-γείτε αυτό το ταμείο και την περιουσία του για την οποία το ελληνικό κράτος δεν συνέβαλε τίποτα, αλλά το εκμεταλλεύ-τηκε, εν ονόματι των άμεσων δημοσιονομικών αναγκών που παρουσιάζει το κράτος συνεπεία της διακυβερνήσεώς σας.

Μείνετε στο έργο που έχετε επιτελέσει. Δεν αφορούν αυτά που λέω εσάς προσωπικά, κύριε Υπουργέ, δεν είστε ο καθ'

ύλην αρμόδιος, αλλά η Κυβέρνηση είναι αδιαίρετη. Εμείς εδώ στο πρόσωπό σας κατηγορούμε αυτούς που καθ' ύλην αρμόδιοι είχαν την πρωτοβουλία.

Πρέπει το Ταμείο Ανταλλαξιμού Περιουσίας να επανέλθει αμέσως στην αυτοτέλειά του –ήδη, έχουν παραμείνει ελάχιστοι Μικρασιάτες της πρώτης γενιάς– και να επιτελέσει επιτέλους τους σκοπούς εκείνους για τους οποίους συνεστήθη.

Με αυτήν την επισήμανση των πέντε παρατηρήσεων και με τη γενικότερη παρατήρηση ότι η πρόταση νόμου κινείται στη σωστή κατεύθυνση και η αιτιολογική της έκθεση έχει ιδιαίτερη αξία και σημασία, επαναλαμβάνω ότι η Νέα Δημοκρατία και εγώ προσωπικώς θα ψηφίσουμε την πρόταση αυτή χωρίς καμία επιφύλαξη. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω τη χαρά να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι από τα δυτικά θεωρεία παρακολουθούν τη συνεδριάσή μας, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στις εκθέσεις Ρήγα Φεραίου και Διονυσίου Σολωμού εννενήντα δόκιμοι αστυφύλακες με δύο συνοδούς καθηγητές-αξιωματικούς της Σχολής Αστυφυλάκων. Τους καλωσορίζουμε στο Κοινοβούλιο!

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Ο ειδικός αγορητής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Δημήτριος Κωστόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριοι Βουλευτές, τέτοιες σημαντικές πρωτοβουλίες δεν μπορεί και δεν πρέπει να έχουν στοιχεία πολιτικής σκοπιμότητας. Τέτοιες σημαντικές πρωτοβουλίες που βάζουν το ζήτημα της μνήμης, το ζήτημα του να θυμόμαστε, δεν μπορεί να έχουν επιλεκτική επιλογή του τι θα θυμόμαστε. Τέτοιες σημαντικές πρωτοβουλίες δεν μπορεί και δεν πρέπει να στρώνουν το δρόμο σε κάποιους οι οποίοι δηλώνουν ότι θέλουν να λειτουργήσουν στην Παναγία Σουμελά ... και παραγνωρίζουν τη σημερινή πραγματικότητα στον κόσμο, παραγνωρίζουν την υπογραφή που έβαλε και η Ελλάδα στη συμφωνία του Ελσίνκι, παραγνωρίζουν πολλά πράγματα.

Είναι γεγονός ότι ο εισηγητής από τη μεριά των Βουλευτών, που κάνουν αυτήν την πρόταση, έδωσε αρκετά στοιχεία για το πολιτικό σκεπτικό που συνοδεύει την πρόταση που δεν περιέχονται στο γραπτό κείμενο. Και είναι φανερό ότι δεν θα μπορούσε –έτσι το καταλαβαίνουμε εμείς, έτσι το ερμηνεύου-με– επειδή είναι λιτή η εισηγητική έκθεση. Πρόκειται για στοιχεία τα οποία είχαμε παρατηρήσει στην επιτροπή, όταν συζητούσαμε αυτήν την πρόταση νόμου, ότι έλειπαν και ότι έπρεπε να διευκρινιστούν.

Αρκετές φορές ο κ. Χαραλάμπους σημείωσε ότι ο στόχος αυτής της πρότασης είναι ένα, δύο, τρία, πράγματα δηλαδή όχι εχθρότητα, όχι αλυτρωτισμός, όχι πόλεμος, και όχι κάτι άλλο που μπορεί κάποιος τρίτος να ερμηνεύσει με βάση τα στοιχεία που είχε το γραπτό κείμενο.

Χρειάζεται, όμως, πάλι να συνεχίσουμε την κουβέντα, γιατί σχηματίζουμε την εντύπωση ότι ενώ στάθηκε στο ένα σκέλος των πολιτικών διαστάσεων με βάση τη σημερινή πραγματικό-τητα, ο κ.Χαραλάμπους άφησε ορισμένα κενά, που αξίζει κανείς να τα σημειώσει, ώστε αν αύριο το πρωί αυτό που αποφασίζετε σήμερα πάει στα σχολεία και το παιδί του κ.Χαραλάμπους και το παιδί το δικό μου να μαθαίνουν τα ίδια γράμματα από τον αναλυτή που θα πηγαίνει να κάνει ανάλυση για την ημέρα μνήμης ή για το επετειακό γεγονός που θα οργανώνουν σχολεία, δήμοι κ.λπ.

Τι στοιχεία πρέπει να λάβει υπόψη η Κυβέρνηση, που θα κληθεί στο τέλος να κλείσει αυτή τη συζήτηση; Όλη η υπόθεση έχει αρχή, μέση και τέλος. Δεν μπορείς να σταθείς μόνο σε αυτό καθαυτό το γεγονός του εγκλήματος σε βάρος εκατο-ντάδων χιλιάδων ανθρώπων, στο γεγονός της εκκαθάρισης, να στέλνεις το μήνυμα προς τη διεθνή κοινότητα –όση αξία έχει σήμερα ο όρος "διεθνής κοινότητα", εδώ που τα λέμε– ώστε να μην επαναλαμβάνονται αυτές οι εθνικές εκκαθαρίσεις. Να στέλνεις τα μηνύματα ότι μπορούμε να συμβιώσουμε και μέσα στους χώρους, αλλά και με τους γείτονες με τις διαφορές μας, με τους διαφορετικούς πολιτισμούς μας και όχι να

καταργούμε κάποιους. Να θυμάσαι τον πατέρα σου, τον παππού σου, τον προπάππου σου, που δολοφονήθηκαν ανάνδρα.

Δεν πρέπει, όμως, να αγνοήσεις ένα χαρακτηριστικό κρίσιμο γεγονότος θα έλεγε κανείς: Πότε άρχισε η σφαγή; Η σφαγή άρχισε –σε αυτό συμφωνούμε και τα λέμε στις συγκεντρώσεις που πάμε– όταν οι τότε διαβόητοι "σύμμαχοι" –και οι σημερινοί "σύμμαχοι" είναι σε εισαγωγικά– κατέλαβαν τα πετρέλαια της Μουσούλης, δηλαδή πέτυχαν το δικό τους στρατηγικό στόχο και εγκατέλειψαν εμάς.

Γιατί θα το πούμε αυτό το γεγονός, που είναι τέτοιο; Δεν ξέρω αν υπάρχει αντίρρηση. Το παιδί μου πρέπει να ξέρει πραγματικά πώς άρχισε η υπόθεση πώς εξελίχθηκε, πώς κατέληξε και ποιοι, πέρα από άλλους ντόπιους υπαίτιους μεγαλοϊδεάτες, έχουν βαρύτατη ευθύνη για το τραγικό αυτό έγκλημα. Ονομαστικά, λοιπόν, ποιοι ήταν αυτοί οι "σύμμαχοι", που πριν σου έδιναν όπλα και μόλις κατέλαβαν τις πηγές των πετρελαίων σταμάτησαν να σε τροφοδοτούν και δεν σε έπαιρναν ούτε με τα καράβια να σε φέρουν εδώ και θαλασσοπνίχτηκες.

Είναι αυτό μέσα στο σκεπτικό της πρότασης για να θυμόμαστε; Όχι βέβαια. Πρέπει όμως να είναι. Μα, πού θα το πάμε; Δεν είναι δύσκολο να ειπωθούν. Είναι απλά τα πράγματα. Και οι ευθύνες των πολιτικών στη χώρα μας πρέπει να υπογραμμισθούν, γιατί υπάρχουν. Έτσι θα έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα ο νέος άνθρωπος στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο, ώστε να μην ξαναγίνουν λάθη, ώστε να ξέρω με ποιους έχω να κάνω, όταν αναφέρομαι σε διάφορους "συμμάχους".

Απευθυνόμαστε προς την Κυβέρνηση: παρά το γεγονός ότι υπάρχει το προεδρικό διάταγμα του 1986, το οποίο επιτρέπει στον καθένα να πει πέντε πράγματα, για την υπόθεση που κουβεντιζόμαστε, επειδή γίνεται μια πιο ολοκληρωμένη συζήτηση, σήμερα, η Κυβέρνηση πρέπει να πάρει υπόψη όλες αυτές τις παρατηρήσεις που γίνονται, να συντάξει ένα ολοκληρωμένο κείμενο και να το φέρει να ψηφισθεί. Αυτό τι σημαίνει; Ότι δεν ψηφίζουμε την πρόταση νόμου που καταθέτουν οι Βουλευτές; Όχι, την ψηφίζουμε, αλλά η πρόταση είναι κολοβή, πέρα από τις σκοπιμότητες τις οποίες έχει στο γραφτό κείμενο.

Δεσμευόταν η Κυβέρνηση ότι θα δει την πρόταση νόμου και μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα θα φέρει μια ολοκληρωμένη πρόταση; Σύντομα, λοιπόν, να φέρει ένα ολοκληρωμένο νομοσχέδιο.

Αυτά, κύριε Πρόεδρε, από τη μεριά μας, υπογραμμίζοντας ότι δεν μπορεί να φεύγει από την προσοχή ότι πατριωτικό είναι ό,τι είναι αληθινό.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Η ειδική αγορά του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Ανδριανή Λουλέ έχει το λόγο.

ΑΝΔΡΙΑΝΗ ΛΟΥΛΕ: Κύριε Πρόεδρε κύριοι συνάδελφοι, μιας και περί "εθνικής μνήμης" ο λόγος, επιτρέψτε μου να πω ότι γενικότερα σαν λαός δεν τα πάμε και πολύ καλά με τη μνήμη. Έχουμε μία ευκολία να λησμονούμε σε βαθμό αδιαφορίας, θα έλεγα, την πορεία μας μέσα στους χρόνους τους παλιούς αλλά και τους νεότερους. Ένας λαός δίχως μνήμη, ουσιαστικά αποκόβεται από τις εσωτερικές του ρίζες, μένει μετέωρος, δεν υπάρχει.

Επικαλούμαστε συχνά το λεγόμενο "αθάνατο ελληνικό πνεύμα", τους προγόνους μας με τα "θαυμαστά τους έργα". Τιποτα, όμως, δεν μένει αθάνατο και όλα χάνουν την πραγματική τους πάντοτε αξία, όταν δεν διατηρούνται ως ζωτικά διδακτικά στοιχεία στην καθημερινή μας διαδρομή. Το πρόβλημα είναι βαθιά πολιτικό. Η πολιτική, όμως, από καταβολής του σύγχρονου ελληνικού κράτους επιλέγει κάθε φορά εκείνα τα κομμάτια της ιστορίας που τη βολεύουν ή ερμηνεύει τα ιστορικά γεγονότα κατά το πώς μπορεί και κατά το πόσο αντέχει. Τα θέτει όλα υπό το παραμορφωτικό της πρίσμα, προκειμένου να εξηγηθεί τις δικές της σκοπιμότητες.

Ιστορικές μνήμες, κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορεί, δεν πρέπει

να προσφέρονται για στενά χρησιμοθηρικούς λόγους. Η εισηγητική έκθεση που συνοδεύει την υπό συζήτηση πρόταση νόμου δυστυχώς δεν ξεφεύγει, κατά τη γνώμη μου, από όλα αυτά. Θα έλεγα ότι δεν προσβλέπει στο παρελθόν αλλά σκόπιμα στο μέλλον. Και το κάνει αυτό ξύνοντας πληγές, αγνοώντας τον κίνδυνο μήπως αυτές κακοφορμήσουν. Ένα παραλήρημα, που ξεκινά από τον Όμηρο, για να καταλήξει περίπου στην αξιοθρήνητη εικόνα που επιλέγουμε για τη γενιά που είναι η πατρίδα μας, της συνεχούς κατατρεγμένης, αδικημένης από κάποια σκοτεινή συνωμοσία και πάντοτε άμοιρης ευθυνών.

Από τα τραγικά γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής και κυρίως από το πώς φτάσαμε ως εκεί μπορούμε πραγματικά να αντλήσουμε πάρα πολλά. Αυτό, όμως, δεν φαίνεται να απασχολεί το περιεχόμενο της εισηγητικής έκθεσης. Αντίθετα θα έλεγα ότι είναι εμποτισμένο με την ίδια εθνική έπαρση πριν εβδομήντα έξι χρόνια, που οδήγησε τα ελληνικά στρατεύματα έξω από την Άγκυρα για να ακολουθήσει η συντριβή τους, η σφαγή χιλιάδων Ελλήνων και η πυρπόληση της Σμύρνης υπό το αδιάφορο βλέμα ...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Αν δεν ξέρετε ιστορία, μάθετε τουλάχιστον να διαβάζετε. Είναι εβδομήντα έξι και όχι ενενήντα έξι χρόνια.

ΑΝΔΡΙΑΝΗ ΛΟΥΛΕ: Εβδομήντα έξι είπα, κύριε Καψή. Γραμμένο είναι. Και εν πάση περιπτώσει, εδώ είναι Κοινοβούλιο, δεν είμαστε στην εφημερίδα για να μην κάνετε παρατήρηση.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Δεν ξέρετε και να διαβάζετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Παρακαλώ! Μη γίνεται διάλογος για κάτι το οποίο αποδεικνύεται εγγράφως.

ΑΝΔΡΙΑΝΗ ΛΟΥΛΕ: Αρνούμαι να μπω σε τέτοιο διάλογο των κανονιοφόρων της ANTANT, των συμμάχων μας δηλαδή, για να μην ξεχνιόμαστε.

Οι συνέπειες αυτής της καταστροφής είναι βαθιές και μακρόχρονες για την Ελλάδα. Αυτό όμως δεν αλλάζει βαπτίζοντας τον Κεμάλ, τον αναμορφωτή του σύγχρονου τουρκικού κράτους, "βάρβαρο". Σε πρωτοφανείς αγριότητες έπεσαν και τα ελληνικά στρατεύματα καθώς προχωρούσαν στην ενδοχώρα. Η Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού δεν είναι μακριά από εδώ. Και εκεί θα βρείτε έγγραφα Ελλήνων αξιωματικών, με τα οποία ζητούσαν την παρέμβαση του Αρχηγείου, ώστε να πάψουν οι βιασμοί και τα εγκλήματα σε βάρος του τουρκικού πληθυσμού.

Για πόλεμο μιλούμε, κύριοι συνάδελφοι, στον οποίο και πρωταγωνιστήσαμε –μην το ξεχνάμε– εξυπηρετώντας όχι το όραμα της "Μεγάλης Ελλάδος των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών", αλλά κυρίως τα συμφέροντα των τριών τότε μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων. Ούτε όμως και αυτό φαίνεται να το έχουμε διδαχθεί μέχρι σήμερα. Τα συμφέροντα της Ελλάδος κατά κάποιον περιεργο τρόπο διαρκώς ταυτίζονται με τα συμφέροντα κάποιου άλλου κράτους– προστάτη. Όπως δεν φαίνεται να έχουμε διδαχθεί σχετικά με το πού μπορεί να οδηγήσει η εμπλοκή των εθνικών θεμάτων στην εσωτερική πολιτική ένταση και η χρησιμοποίησή τους κατά τρόπο που αποπροσανατολίζει και τελικά οδηγεί σε καταστροφές.

Μην ξεχνάμε ότι ο διχασμός πάνω σε εθνικά θέματα δεν είναι μία τρέχουσα πολιτική κατάσταση που τελειώνει με την οποιανδήποτε συγκυρία. Είναι μία διαρκής εστία ανωμαλίας που διατρέχει και διασχίζει γενεές επί γενεών και δεκαετίες επί δεκαετιών.

Πόσες τέτοιες διχαστικές καταστάσεις δεν γνωρίσαμε από τότε κύριοι συνάδελφοι; Πρόκειται για μία αβάσταχτη ελαφρότητα με την οποία αντιμετωπίζουμε τα εθνικά μας ζητήματα και τα προσφέρουμε βορά σε ευτελείς κομματικές σκοπιμότητες.

Οι Τούρκοι έκτοτε μπορούν να διατηρούν μία ενιαία στάση σε ό,τι αφορά τα εθνικά τους θέματα και επιτρέψτε μου να το ξέρω, γιατί είμαι μέλος της ΔΕΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορούν και διατηρούν ενιαία στάση σε ό,τι αφορά τα εθνικά τους θέματα και την εξωτερική τους πολιτική, ενώ εμείς αδυνατούμε να συνεννοηθούμε όχι μονάχα σε διακομματικά επίπεδο, αλλά και σε κυβερνητικό πολλές φορές.

Ας αφήσουμε λοιπόν καλύτερα τους χαρακτηρισμούς του τύπου "βάρβαρες ασιατικές μέθοδοι", "τερατώδη γερμανική σύλληψη" και άλλα παρόμοια, που συναντά κανείς με περίσσεια ευκολία στο κείμενο. Καταγγέλλει η εισηγητική έκθεση από την άλλη μεριά "την αφομοίωση των εθνοτήτων μέσα στην ιδέα του τουρκισμού". Το ίδιο πράγμα, λίγο προηγούμενα, το βαπτίζει "ιδέα" που "μεγαλούργησε του πολυθεϊκού κράτους με ελληνική κουλτούρα και συνείδηση". Επιτρέψτε μου να πω πόσο πολυθεϊκό μπορεί να είναι ένα κράτος, με μία και μοναδική κουλτούρα και συνείδηση εν προκειμένω την ελληνική, είναι άξιο απορίας.

Δεν έχουν να προσθέσουν τίποτε όλα αυτά ούτε τα έχουμε ανάγκη. Ας αναζητήσουμε τις αιτίες της τραγωδίας στην ίδια τη Μεγάλη Ιδέα, πεδίο αδιάκοπτης σύγκρουσης τόσο διαβαλκανικής όσο και στο εσωτερικό της χώρας που κούρασε και δίχασε τους Έλληνες.

Ας τις αναζητήσουμε στην έλλειψη ομοιογένειας και συνοχής, που μας χαρακτηρίζει ακόμα και σήμερα στην αντιμετώπιση των κρίσιμων εθνικών ζητημάτων και γενικότερα σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Ας τις αναζητήσουμε στα συμφέροντα των τότε συμμάχων και των συμμάχων μας κάθε φορά για την εξάρτηση της χώρας μας από αυτές. Αν επί παραδείγματι το είχαμε κάνει νωρίτερα, ίσως να μην υπήρχε ο Αττίλας στην Κύπρο ή έστω να μην υπήρχε το στίγμα της ελληνικής εμπλοκής προδοσίας το 1974 στην εισβολή και κατοχή της Κύπρου από τα τουρκικά στρατεύματα.

Εμείς πιστεύουμε πως αυτό που η Ελλάδα έχει σήμερα ανάγκη δεν είναι η με διάφορους τρόπους διαρκής ένταση με την Τουρκία, ένταση που φορτίζει από το βάρος μίας ιστορικής αντιπαλότητας. Δεν παραγνωρίζουμε φυσικά την επιδίωξη της Τουρκίας να διαδραματίσει έναν ηγεμονικό ρόλο στην περιοχή, με την αρωγή των κοινών συμμάχων, των Αμερικανών. Ούτε όμως οι τουρκικές ευθύνες ούτε ακόμη περισσότερη η ιστορία μπορεί να αποτελέσουν άλλοθι για μας. Αυτό που εμείς οφείλουμε, αυτό που είναι η μόνη πραγματική πατριωτική, εθνική πολιτική είναι η αναζήτηση διεξόδων που θα μας απομακρύνει από την ένταση και θα οδηγήσουν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στην συνύπαρξη.

Κλείνοντας την τοποθέτησή μου, κύριοι συνάδελφοι, απέναντι στη συγκεκριμένη πρόταση νόμου και με σεβασμό στα θύματα της μικρασιατικής καταστροφής, γιατί αναμφισβήτητα υπήρξε γενοκτονία και ξεκλήρισμα των Ελλήνων από τον τόπο τους το 1922, δηλώνω ότι ψηφίζουμε μεν υπέρ της καθιέρωσης της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρα εθνικής μνήμης, με εντελώς όμως διαφορετικό σκεπτικό. Για την αυτογνωσία του λαού μας και το φρονιματισμό των ηγεσιών του. Καθιστώντας σαφείς και διακριτές τις αποστάσεις μας, με όλους τους τρόπους από το περιεχόμενο της εισηγητικής έκθεσης, που συνοδεύει την πρόταση των τριών συναδέλφων.

Η επέτειος της Μικρασιατικής Καταστροφής δεν είναι ευκαιρία εύκολης ρητορίας και συναισθηματικής έξαρσης. Πρέπει να είναι διαρκής αφορμή ιστορικού προβληματισμού που θα δείχνει διαρκώς και σε όλους, ότι το έλλειμμα εθνικής στρατηγικής πολιτικής συνεννόησης και συνοχής στα θέματα εξωτερικής πολιτικής πάντα πληρώνει ο λαός και η χώρα με ιστορικό κόστος.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Για όλα φταίει η μεγάλη ιδέα! **ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός):** Ο ειδικός αγορητής του ΔΗΚΚΙ κ. Ρόκος.

Απουσιάζει προς στιγμή...

Θα πάμε στο κατάλογο των ομιλητών και το λόγο έχει ο κ. Ιωάννης Διαμαντίδης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρία και κύριοι συνάδελφοι, είναι ιστορική σήμερα η συνεδρίαση της Βουλής και θα πρέπει να καταγραφεί με χρυσά γράμματα, γιατί σήμερα γίνεται μια ηθική αποκατάσταση όλων εκείνων που ξεριζώθηκαν από τα άγια χώματα της Μικράς Ασίας το 1922, ύστερα από παρουσία τριών χιλιάδων χρόνων και πλέον στη περιοχή αυτή όπου όχι απλώς άνθισε ο πολιτισμός, αλλά πέρασε και εδραιώθηκε η ελληνορθόδοξος πίστη και ο χριστιανισμός, όλων εκείνων των προσφύγων όπως τους έλεγαν που

δυστυχώς λίγοι ζουν σήμερα απ' αυτούς που γεννήθηκαν στη Μικρά Ασία αλλά και των εκατοντάδων χιλιάδων Μικρασιατών δεύτερης και τρίτης γενιάς.

Και αισθάνομαι ιδιαίτερα ευτυχής και σαν Βουλευτής, αλλά και σαν Μικρασιάτης δεύτερης γενιάς που μου δόθηκε η ευκαιρία μαζί με τους συναδέλφους κυρίως Χαράλαμπους και Καψή να καταθέσουμε αυτήν την πρόταση νόμου για καθιέρωση της 14ης του Σεπτεμβρίου σαν ημέρα μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το τουρκικό κράτος.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι αυτή η πρόταση νόμου έγινε δεκτή ομοφώνως από τη Βουλή πράγμα αρκετά σπάνιο για τα κοινοβουλευτικά δεδομένα. Αυτό άλλωστε είχε γίνει και με την καθιέρωση της 19ης Μαΐου ως ημέρας μνήμης της γενοκτονίας των Ποντίων από το τουρκικό κράτος.

Κύριοι συνάδελφοι πέρασαν εβδομήντα έξι χρόνια από το 1922. Για μας του Μικρασιάτες είναι σαν να πέρασαν μόνον εβδομήντα έξι στιγμές και αυτό γιατί για τους Μικρασιάτες αυτός ο ξεριζωμός ήταν μια αναγκαστική φυγή από τις εξελίξεις τότε, δεν ήταν ξεριζωμός. Γιατί η ψυχή δεν θα ξεριζωθεί ποτέ από τα πραγματικά εκείνα ιερά χώματα των πατρίδων μας.

Πρώτο, αλλά και θεμελιακό γνώρισμα της Μικράς Ασίας είναι αυτό ακριβώς ότι επηρεάζει και δεν επηρεάζεται, αφομοιώνει και δεν αφομοιώνεται. Η ταυτότητά της μένει και θα μένει πάντα ίδια και αναλλοίωτη στο κύλισμα του χρόνου. Και είναι τόση η αφομοιωτική δύναμη που ασκούν οι Μικρασιάτες, ώστε να μεταλλάσσουν και συνήθειες, αλλά και τρόπο ζωής.

Άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα των Μικρασιατών είναι η βαθύτατη και ακατάλυτη από τους καιρούς θρησκευτική πίστη. Χαρακτηστικά θα αναφέρω όταν το Σεπτέμβριο του 1922 έφθασαν στον Πειραιά με το ΝΑΞΟΣ το πολεμικό του στόλου μας με την αγωνία ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους, με το δάκρυ στα μάτια, με ένα ή δυο μπόγους ρουχισμού, είχαν και ένα ή δυο εικονίσματα των σπιτιών ή της εκκλησίας του χωριού τους.

Άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο που διακρίνει τους Μικρασιάτες είναι η αλίγιστη θέληση για πρόοδο και προκοπή. Μέσα από τα ερείπια της ζωής τους ξεπήδησαν δυναμικοί, αγέροχοι και όχι μόνο κέρδισαν τη ζωή, αλλά λάμπρυναν την Ελλάδα και το ελληνικό όνομα σ' όλο τον κόσμο. Και βγήκαν έτσι από τα ερείπια και από τους κυνηγημένους της Μικράς Ασίας οι Σισμάνογλου, οι Σικιαρίδηδες, οι Πεσμαζόγλου, οι Ωνάσηδες και τόσοι άλλοι, που διέπρεψαν στους χώρους της επιστήμης του εμπορίου, της βιομηχανίας, του εφοπλισμού κάθε επιπέδου οικονομικού.

Είχαν όμως οι Μικρασιάτες ένα αδάμαστο πνεύμα για την προσπάθεια του ιδανικού της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Μήπως με τον πολιτισμό, το πνεύμα και την επιστήμη δεν ήταν οι Μικρασιάτες εκείνοι που κατέκτησαν τον κόσμο;

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς; Τον Ηρόδοτο, το Θαλή, τον Αναξαγόρα, τον Θουκυδίδη, τον Ηράκλειτο, τον Αναξίμανδρο, τον Αρριανό και τόσους άλλους, που μου είναι δύσκολο να τους αναφέρω όλους; Μέχρι και στα σημερινά μας χρόνια πάρα πολλοί εκλεκτοί Μικρασιάτες κατακλύζουν με την παρουσία τους και τις διακρίσεις τους τα γράμματα, τις επιστήμες, τη δημοσιογραφία, τις εικαστικές τέχνες. Φοβάμαι, ότι θα αδικήσω πάρα πολλούς αν προσπαθήσω να αναφέρω όλους αυτούς. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο νομίζω, ότι θα έπρεπε ήδη να έχει ιδρυθεί -όπως άλλωστε είχα προτείνει πρόταση στον αρμόδιο Υπουργό Πολιτισμού όταν πρωτοεκλέχθηκα Βουλευτής το 1989- μνημείο Μικρασιατικής μνήμης και τέχνης στη Νίκαια, την προσφυγούπολη, για να θυμίζει στις νέες γενιές την ιστορία της αλύτρωτης πατρίδας τους. Όπως επίσης, κύριοι συνάδελφοι, θα πρέπει να ολοκληρωθεί και η αποκατάσταση των λίγων ακόμη χιλιάδων προσφύγων που δεν έχουν δικαίωθει και που περιμένουν τη δικαίωσή τους.

Δυστυχώς, οφείλω να τονίσω και να επικροτήσω και εγώ αυτό που είπε ο κ. Νεράντζης, ότι είναι τραγικό -και

καταλογίζω ευθύνη στον αρμόδιο Υπουργό–το γεγονός ότι κατάρτησε το ΤΑΠΑΠ. Πέρα και έξω από όποιον ρόλο και αν έπαιξε αυτό το Ταμείο, νομίζω ότι για λόγους ιστορικούς, για λόγους μνήμης το Ταμείο αυτό θα έπρεπε να μην είχε καταργηθεί.

Κάνω έκκληση στον αρμόδιο Υπουργό –δεν είναι ο κύριος Υφυπουργός Εσωτερικών αρμόδιος, είναι ο κύριος Υφυπουργός Οικονομικών– έστω και τώρα να διορθώσει αυτό το σφάλμα που έκανε και να ξαναδρύσει αυτό το Ταμείο, το οποίο έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο από τότε που ιδρύθηκε μέχρι πρόσφατα που το κατήργησε.

Κύριοι συνάδελφοι, σήμερα περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά επιβάλλεται για όλο τον ελληνικό λαό, για όλους εμάς, η μνήμη της Μικρασίας, της καταστροφής του '22 να αποτελεί μήνυμα και διδασχά. Μήνυμα για όχι άλλες καταστροφές, όχι άλλο αίμα, όχι άλλα ερείπια. Φθάνει πια! Φθάνει το ενάμισι εκατομμύριο θυμάτων του ξεριζωμού! Φθάνει πια το ελληνικό ολοκαύτωμα του 20ου αιώνα! Διδασχά ότι όσο και αν ο ορίζοντας των σχέσεών μας με τη γείτονα Τουρκία είναι αρκετά γκριζωπός, νομίζω ότι είναι αναγκαίο και ιδιαίτερα επιτακτικό να παραμερίσουμε τις όποιες διαφορετικές προ–σεγγίσεις στις σχέσεις των δύο λαών και να αγωνιστούμε επίμονα και σθεναρά για τη διευθέτηση με ειρηνικό τρόπο –το τονίζω– όλων των μεταξύ μας διαφορών και επίσης, τονίζω ιδιαίτερα, πάντα με βάση το Διεθνές Δίκαιο και τις διεθνείς συνθήκες και πάντα με τη σταθερή και διαρκή θέση της ελληνικής Κυβέρνησης, ότι δεν θα αφήσουμε να χαθεί ούτε μία σπιθαμή χερσαίου, θαλάσσιου και εναέριου χώρου!

Φυσικά, όμως, για μας τους Μικρασιάτες, για όλους εμάς που έλκουμε την καταγωγή μας από εκείνα τα άγια χώματα, πέρα από κάθε ειρηνική επίλυση, η τραγωδία του Μικρασιατικού ελληνισμού δεν ξεχνιέται. Οι μνήμες δεν θα σβήσουν. Είναι αναντίρρητο γεγονός ότι ποτέ δεν θα σβήσουν. Εγγύηση γι'αυτό αποτελεί η ύπαρξη ενός μεγάλου αριθμού σωματείων Μικρασιατικών, κυρίως στη Β' περιφέρεια του Πειραιά στην οποία εκλέγομαι αλλά και σε όλη την Ελλάδα, που καταδει–χνουν ότι οι Μικρασιάτες και εθνική αυτογνωσία έχουν, αλλά και είναι υπερήφανοι για τις ρίζες τους, για τη μάνα τους πατρίδα, όπως λέει και ο καθηγητής της Παντείου κ. Νεοκλής Σαρρής. Εγγύηση σε αυτό αποτελεί η πρόταση νόμου για την καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας μνήμης της Μικρασιατικής Καταστροφής, που ψηφίζουμε σήμερα ομόφωνα στη Βουλή και που θα καταγραφεί ως το σημαντικότερο γεγονός της νεότερης κοινοβουλευτικής μας δημοκρατίας και που θα κάνει υπερήφανους όλους τους συντελεστές από την Κυβέρνηση, τον Πρόεδρο της Βουλής, τα Κόμματα, όλους εμάς τους Βουλευτές που είχαμε την πρωτοβουλία, αλλά και όλους τους Βουλευτές των κομμάτων που θα ψηφίσουν αυτό το νομοσχέδιο, αυτήν την πρόταση.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Πριν δώσω το λόγο στον απουσιάζοντα κατά την ώρα της εκφώνησης του κ. Ρόκου, έχω την τιμή να ανακοινώσω ότι από τα δυτικά θεωρεία παρακολουθούν τη συνεδρίασή μας σαράντα τέσσερις μαθητές και δύο συνοδοί – δάσκαλοι από το Α' Δημοτικό Σχολείο Βούλας, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση Ρήγα Φεραίου και Διονυσίου Σολωμού της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ".

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Ρόκος ειδικός αγορητής του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ένας ιστορικός έλεγε πως η ιστορία επαναλαμβάνεται. Πρέπει κανείς σε τέτοιες στιγμές πράγματι ιστορικά να σταθεί, πολιτικά υπεύθυνα να τοποθετηθεί για να διδαχθεί από το χθες, για να μπορέσει να σταθεροποιήσει το παρόν και να γράψει γραμμές για το μέλλον.

Έτσι θα τολμήσω να κάνω μια ιστορική αναδρομή στις αρχές του αιώνα για να φθάσουμε στο τέλος του αιώνα μας. Είμαστε

λοιπόν στις αρχές του αιώνα όταν οι Τούρκοι χάνουν τον Α' Βαλκανικό πόλεμο τότε που η Οθωμανική αυτοκρατορία κατέρρευσε. Στο εσωτερικό της επικρατεί ένα χάος, μια αναρχία. Τότε δημιουργείται μια πολιτική κίνηση από μερικούς Τούρκους αντιθέτους προς το σουλτάνο που ονομάζεται κίνημα των νεοτούρκων. Αυτοί στην αρχή δηλώνουν ότι είναι υπέρ του σεβασμού της ελεύθερης ύπαρξης κάθε λαού που ζει μέσα στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Υπόδουλοι τότε λαοί Αρμένιοι Έλληνες της Μικράς Ασίας και του Πόντου και άλλοι χαίρονται γιατί επιτέλους θα μπορέσουν να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Τούρκους, θα είναι ισότιμοι πολίτες και θα πάψει να υπάρχει ο διαχωρισμός μουσουλμάνων και χριστιανών.

Τα γεγονότα όμως που ακολουθούν αποδεικνύουν πως οι νεότουρκοι όχι μόνο δεν ήταν προοδευτικοί και δίκαιοι αλλά ότι τα σχέδιά τους ήταν ύπουλα και εγκληματικά όπως θα εξηγήσουμε παρακάτω.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι τον έλεγχο του εμπορίου και επομένως της οικονομίας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας τον είχαν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι. Από τα λιμάνια της Τραπεζούντας, της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης γινόταν το εμπόριο μεταξύ των χωρών της ανατολής και της Ευρώπης. Το ενδιαφέρον λοιπόν των ευρωπαίων γι' αυτά τα μέρη, ήταν ζωηρό και τα οικονομικά συμφέροντά τους τότε μεγάλα. Ακόμη για τους Ευρωπαίους ο έλεγχος αυτής της περιοχής τους άνοιγε το δρόμο για τα πετρέλαια της Μέσης Ανατολής. Οι Γερμανοί και οι Αυστριακοί ήταν εκείνοι που τότε υποκίνησαν τους νεοτούρκους να εξοντώσουν όλους τους μη τουρκικούς πληθυσμούς.

Οι νεότουρκοι δείχνουν το πραγματικό τους πρόσωπο και το 1915 εφαρμόζοντας σχέδιο εξόντωσης των Αρμενίων σκοτώνουν ενάμισι εκατομμύριο Αρμένιους. Είναι η πρώτη γενοκτονία του αιώνα μας. Στα 1916 ένα χρόνο μετά αρχίζει η δεύτερη γενοκτονία. Δράστες και πάλι οι Τούρκοι. Θύματα αυτή τη φορά οι Έλληνες του Πόντου αλλά και αρκετοί της Μικράς Ασίας.

Τα είπα αυτά και πιστεύω πως ο καθένας σας αυθόρμητα μπορεί να αναλογιστεί ότι και σήμερα κάπως έτσι μέσα από τη νέα τάξη πραγμάτων εξελίσσονται τα πράγματα και σήμερα βιώνουμε τους ίδιους κινδύνους.

Πέρασαν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εβδομήντα έξι χρόνια από την αποφράδα εκείνη χρονιά του 1922 κατά την οποία αποκορυφώθηκε και ολοκληρώθηκε η τραγωδία του ελληνισμού της ανατολής και η συνεπεία αυτής οριστική συρρίκνωση του γένους των Ελλήνων.

Στα χρόνια αυτά που πέρασαν μεγάλη είναι η ευθύνη όλων των κυβερνήσεων. Γιατί; Δεν συγκέντρωσαν τις άμεσες ζωντανές μαρτυρίες των προσφύγων. Δεν μερίμνησαν για τη μελέτη, έρευνα και καταγραφή των εγκλημάτων γενοκτονίας κατά των Ελλήνων που διεπράχθησαν τόσο από τους νεότουρκους το 1914–1918 όσο και από τους Κεμαλιστές το 1919–1923. Δεν αναγνώρισαν επίσημα τη γενοκτονία και δεν ζήτησαν τη διεθνή καταδίκη της Τουρκίας. Αντίθετα αποσιώπησαν το έγκλημα, αποθάρρυναν ή έντεχνα φίμωσαν κάθε πρωτοβουλία ανάδειξής του.

Το 1930 υπογράφηκε το γνωστό σύμφωνο φιλίας Βενιζέλου Ατατούρκ με το οποίο ο σφαγέας Κεμάλ έγινε ειρηνοποιός και του χαρίστηκε η πολλαπλάσια ανταλλάξιμη περιουσία. Σε λίγο το 1934 αλλά και το 1942 οι Τούρκοι διέπραξαν βιαιότητες σε βάρος των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Αγνόησαν τις ηθικές δεσμεύσεις της συνθήκης της Λωζάνης για τα νησιά Ίμβρο και Τένεδο και δήμευσαν ελληνικές περιουσίες. Το 1953 το σύμφωνο φιλίας Ελλάδας Τουρκίας έδωσε το δικαίωμα στους μουσουλμάνους της Θράκης να αποκαλούνται τουρκική μειονότητα.

Το 1954 η ελληνική κυβέρνηση με τρόπο βοήθησε την εκλογή του Μεντερές, του σφαγέα των προσκόπων του Αϊδινίου το 1919, να αναρριχηθεί στο πρωθυπουργικό αξίωμα. Ένα χρόνο αργότερα ο ίδιος σαν Πρωθυπουργός, 6 Σεπτεμβρίου 1955, διέταξε τις σφαγές στην Κωνσταντινούπολη. Με τις συμφωνίες Λονδίνου–Ζυρίχης προετοίμασε το έδαφος για

τη διχοτόμηση της Κύπρου. Το 1967 με τη συνάντηση της Κεσάνης, οι δικτάτορες των Αθηνών, συμφώνησαν στην απόσυρση της ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο.

Με το Νταβός αποστερηθήκαμε του δικαιώματος να διεξάγουμε έρευνες ακόμα και μέσα στα χωρικά μας ύδατα. Με τη Συμφωνία δε της Μαδρίτης την πρόσφατη αποδεχόμαστε την ύπαρξη ζωτικών συμφερόντων της Τουρκίας στο Αιγαίο.

Τελικά όταν η ελληνική Βουλή υπό την πίεση των Ποντιακών Σωματείων και των αδιάφευστων τεκμηρίων και ντοκουμέντων μέσα από τα ξένα αρχεία που έφεραν στο φως ο Ενεπεκίδης και ο συγγραφέας Τσερκινίδης αποφάσισε να αναγνωρίσει την 19η Μαΐου σαν ημέρα μνήμης του Ποντιακού Ελληνισμού. Η πράξη αυτή του Κοινοβουλίου ήταν άστοχη, γιατί αναγνώρισε μόνο τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου που ανέρχονται σε τριακόσιες πενήντα χιλιάδες θύματα και αγνόησε τη συνολική γενοκτονία των Ελλήνων της Ανατολής που τα θύματά της ανέρχονται περίπου σε ενάμισι εκατομμύριο.

Ορισμένοι θα έλεγα ημιμαθείς, οι οποίοι πρωτοστάτησαν στη λήψη εκείνης της απόφασης του Κοινοβουλίου το 1994, δικαιολογούν ότι δήθεν τα θύματα του Πόντου ήταν σε μη εμπόλεμη περιοχή, ενώ τα θύματα στην Ιωνία και στη Θράκη ήταν σε περιοχές όπου διεξήχθησαν επιχειρήσεις μεταξύ ελληνικού και τουρκικού στρατού. Η δικαιολογία αυτή είναι ιστορικά αστήρικτη, γιατί η γενοκτονία των Ελλήνων έγινε σε δύο φάσεις.

Πρώτη φάση. Από το Μάιο του 1914, δηλαδή πριν την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και επτά μήνες πριν την εμπλοκή της Τουρκίας έως το τέλος του πολέμου του 1918. Στη φάση αυτή, δεν υπήρχε ελληνικός στρατός ούτε στον Πόντο ούτε στην Ανατολική Θράκη, μα ούτε και στην Ιωνία. Παρά ταύτα, τα θύματα ήταν: Από τη Θράκη διακόσιες δεκαοκτώ χιλιάδες τριακόσιες σαράντα επτά άτομα κατά τις εγγραφές. Από τη Μικρά Ασία διακόσιες ενανήντα οκτώ χιλιάδες τετρακόσιες σαράντα εννέα. Από τον Πόντο διακόσιες πενήντα επτά χιλιάδες μηδέν δέκα εννέα.

Δεύτερη φάση: Σ' αυτήν τη φάση που άρχισε το 1919 και τελείωσε το 1923, παρατηρούμε τα εξής: Μία πρωτοφανή αριότητα στον Πόντο που ανάγκασε τους ήπατους αρμοστές στην Κωνσταντινούπολη να επιδόσουν επανειλημμένα υπομνήματα διαμαρτυρίας προς τον Κεμάλ και να αποφασίσουν να αποσταλεί επιτροπή της τότε Κοινωνίας των Εθνών να εξετάσει τις καταγγελίες. Δυστυχώς, λόγω κωλυσιεργίας συμμάχων τινών και κυρίως της Γαλλίας, η επιτροπή δεν ανέλαβε ποτέ έργο. Όμως στη φάση αυτή και κυρίως με την είσοδο των Κεμαλικών στρατευμάτων στη Σμύρνη, 9 Σεπτέμβρη 1922, ενώ τερματίστηκε ο πόλεμος με προσωπική διαταγή του Κεμάλ έγιναν οργανωμένες σφαγές. Ο ίδιος έφθασε στην πόλη αυτή τις απογευματινές ώρες της 10ης Σεπτεμβρίου του 1922 και από τότε εντάθηκαν οι σφαγές του άμαχου πληθυσμού σε όλην την Ιωνία και αποκορυφώθηκε το δράμα με το κάψιμο της Σμύρνης που έγινε με διαταγή και επίβλεψη του ίδιου του Κεμάλ. Με δική του διαταγή συλλαμβάνονταν όλοι οι άνδρες ηλικίας δέκα πέντε έως πενήντα ετών και οδηγούμενοι προς το εσωτερικό της χώρας, εκτελούνταν ομαδικά.

Για το δράμα της Σμύρνης και των ανδρών που χάθηκαν και που ο αριθμός των θυμάτων ξεπερνά τις πεντακόσιες χιλιάδες, έγινε ειδική συζήτηση στη Βουλή της Γαλλίας. Γι' αυτά τα θύματα, ποια δικαιολογία υπάρχει; Όμως η γενοκτονία των Ελλήνων και των Αρμενίων αποφασίστηκε ήδη από το συνέδριο των Τούρκων στη Θεσσαλονίκη το 1911.

Συμπερασματικά θα έπρεπε η ελληνική Βουλή να αναγνώριζε το έγκλημα της γενοκτονίας σε βάρος ενάμισι εκατομμυρίου Ελλήνων της Ανατολής συνολικά και όχι να υποβαθμίζει το έγκλημα με καθορισμό ξεχωριστών ημερομηνιών μνήμης. Για Πόντιους 19 Μαΐου, για Ιώνες 14 Σεπτεμβρίου. Για Θράκες άραγε πότε;

Προτάσεις: Αναγνώριση συνολικά της γενοκτονίας όλων των Ελλήνων της Ανατολής.

Δεύτερον, καθορισμός ημέρας μνήμης η 14η Σεπτεμβρίου γιατί τότε σταυρώνεται ή μάλλον εκπνέει ο σταυρωμένος

ελληνισμός της Ανατολής!

Τρίτον, συγκρότηση ολιγομελούς –το πολύ τεσσάρων ατόμων– επιτροπής επιστημόνων η οποία να απαρτίζεται ενδεχομένως από τον καθηγητή κ. Ενεπεκίδη Πολυχρόνη, από το συγγραφέα κ. Τσιρκιμίδη Χάρη, από τον καθηγητή κ. Φωτιάδη Κωνσταντίνο, από τον ιστορικό κ. Αγκιζίδη Βλάση, η οποία να συνάξει επιστημονικό υπόμνημα συνοδευόμενο από παράρτημα με προφορικές μαρτυρίες από ελληνικές πηγές και έγγραφα από ξένες πηγές και διπλωματικά έγγραφα και να καταλήξει σε υποβολή του υπομνήματος αυτού προς τους διεθνείς οργανισμούς.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι Αρμένιοι αγωνίστηκαν για είκοσι πέντε χρόνια και κατάφεραν να αναγνωριστεί η γενοκτονία τους το 1984 από το Διεθνές Δικαστήριο των Λαών και το 1987 από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της τότε Ε.Ο.Κ. Είναι σίγουρο πως μόνο όταν στιγματίζονται από τη Διεθνή Κοινότητα τέτοια ιστορικά γεγονότα και όταν ο δράστης, ο λαός αναγνωρίζει τα εγκλήματά του και ζητά συγγνώμη μειώνονται οι πιθανότητες να επαναληφθούν παρόμοια γεγονότα και στο μέλλον.

Εμείς σαν νεοέλληνες, θα πρέπει να κρατούμε ισχυρή τη μνήμη του γεγονότος αυτού, γιατί η ιστορία τιμωρεί όσους λησμονούν. Σήμερα, μάλιστα, συμβαίνει το θέμα αυτό να παίρνει μία νέα διάσταση με τον ερχομό των Ελληνοποντίων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και να καθίσταται επίκαιρο αφού το κομμάτι αυτό του ποντιακού ελληνισμού έρχεται να συνδέσει το τώρα με το τότε, το σήμερα με τη βίαιη έξοδο από τη γη του Πόντου, να ξαναζωντανέψει παλιές μνήμες και να μας θυμίσει το ιστορικό μας χρέος απέναντι στα χιλιάδες θύματα της τουρκικής θηριωδίας, που είναι ο αγώνας για ιστορική δικαίωση. Παράλληλα όμως, χρειάζεται στρατηγική ανάπτυξης στόχων, κάτι που απαντά και στο ερώτημα για το εάν θα πρέπει η επέτειος της γενοκτονίας να σημαίνει απλά και μόνο μνημόσυνα και ιστορικές αναδρομές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι εξελίξεις στον τόπο μας δεν μας επιτρέπουν μόνο αναλογισμούς και μνήμες. Μας επισημαίνουν πως έχουμε ανάγκη μιας εθνικής στρατηγικής γιατί τελειώνει αυτός ο αιώνας δυστυχώς όπως άρχισε και πολλά συμβαίνουν στις μέρες μας στις γειτονικές μας χώρες. Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Αλέξανδρος Χρυσανθακόπουλος έχει το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Είστε γραμμένος τρίτος, κύριε συνάδελφε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, είμαι εκ των εισηγητών του σχεδίου νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Μα, ισχύει ο κατάλογος και όχι η υπογραφή της πρότασης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Με συγχωρείτε, μπορώ να μιλήσω προς το Προεδρείο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ορίστε, έχετε το λόγο ως προτείνων Βουλευτής, αλλά αυτό δεν ισχύει κατά του Κανονισμού.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Είμαι εκ των προτείνοντων Βουλευτών...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Άλλωστε προς τι εγγραφήκατε; Βλέπω το ηλεκτρονικό σύστημα μπροστά μου και είστε εγγεγραμμένος ως ομιλητής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Για να μην έχω προβλήματα διαδικασίας.
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ορίστε, έχετε το λόγο, αλλά με την άδεια του προηγούμενου συναδέλφου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Διαγράφομαι τότε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Καλώς εγγραφήκατε κατά του Κανονισμού.

Ορίστε, κύριε Καψή, έχετε το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Είμαι έτοιμος όχι μόνο να μαλώσω, αλλά και να αγωνιστώ όχι για τη δικαίωση της μνήμης, αλλά για την επιχειρούμενη νέα σφαγή των Μικρασιατών. Και θα το αναπτύξω, κύριοι συνάδελφοι.

Αγαπητοί, κύριοι συνάδελφοι, ερχόμαστε σήμερα να νομοθετήσουμε και να καλύψουμε το προεδρικό διάταγμα του 1986 που είχα την τιμή και την ευτυχία να εισηγηθώ στην τότε Κυβέρνηση με νομοθετική ισχύ. Και το τότε όμως προεδρικό διάταγμα και το σημερινό νομοθέτημα είναι πολύ καθυστερημένα, είναι καθυστερημένα κατά εβδομήντα χρόνια. Και με τη καθυστέρηση αυτή γίναμε συνένοχοι του βαρυτάτου εγκλήματος, το οποίο σκόπιμα, μεθοδευμένα, έπεσε πάνω στη μεγάλη τραγωδία από τους συνυπευθύνους, τις μεγάλες τότε δυνάμεις!

Είμεθα συνυπεύθυνοι για την εξόντωση έξι εκατομμυρίων Εβραίων, διότι θυμάστε και έχετε διαβάσει τι είπε ο Χίτλερ, όταν του επέστησαν την προσοχή, μήπως εξεγερθεί η παγκόσμιος κοινή γνώμη. Ποιος θυμάται τη γενοκτονία των Αρμενίων και των Ελλήνων σήμερα; Είμεθα για πολλά συνυπεύθυνοι μ' αυτήν μας τη σιγή.

Ανεφέρθησαν αριθμοί, αφηγήσεις, μαρτυρίες. Δύο πράγματα δεν μπορούν να αμφισβητηθούν: Πρώτον, ότι είχαμε το πρώτο οργανωμένο σχέδιο εξόντωσης, καταρτισθέν υπό του επιτελείου του Φον Σάβρες Λίμαν Πασά.

Θα μου επιτρέψετε κι εδώ μία παρένθεση. Αυτόν οι Τούρκοι τον ήμειψαν όχι μόνον με τον τίτλο του Πασά, αλλά και με τον ομαδικό βιασμό του γαμπρού, της κόρης του και της γυναίκας του στο φρούριο της Κωνσταντινουπόλεως. Πήραν πολύ καλή γνώση του τι εσήμαινε ο σύμμαχός τους. Είναι το πρώτο οργανωμένο σχέδιο εξόντωσης στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Έ, το επανέλαβε ο Χίτλερ. Ο Χίτλερ είναι απλώς μαθητής και του δώσαμε εμείς το δικαίωμα με τη σιγή μας. Και δώσαμε το δικαίωμα σήμερα στους υποκριτικούς υπερασπιστές των ατομικών δικαιωμάτων, των ελευθεριών και της ηθικής, να παραπέμπουν Βόνιους και Σέρβους στα στρατοδικεία ως εγκληματίες πολέμου, όταν πληθώρα δικών τους στελεχών θα έπρεπε να είχε προηγηθεί, ακόμη και αυτού του Ρίμπεντροπ ή των άλλων εγκληματιών πολέμου της Νυρεμβέργης.

Ελέχθη ότι χάθηκαν ενάμισι εκατομμύριο Έλληνες. Αν με το ενάμισι εκατομμύριο Έλληνες μιλάτε γι' αυτούς που χάθηκαν κάτω από το σπαθί, συμφωνώ. Αν εννοείτε, αυτούς που χάθηκαν για τις ρίζες τους, διαφωνώ. Η Κοινωνία των Εθνών είχε καταμετρήσει πέντε εκατομμύρια Έλληνες στην Ανατολία. Το τι έγιναν, δεν ξέρω.

Πρόσφατα, όμως, έγραψαν οι εφημερίδες για τον Χουσεϊνί του Τσεσμέ, έναν καλό Τούρκο που υπεδέχτο τους Έλληνες. Τον είχα γνωρίσει, είχαμε φάει και είχαμε πει μαζί. Δεν τον καταλάβαινα πολύ, γιατί μίλαγε τα σφακιανά, τόσο γνήσια...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ: Ήταν Κρητικός.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Ναι, κύριε συνάδελφε, ήταν σφακιανά. Και η γυναίκα μου που είναι Κρητικιά, δεν τον καταλάβαινε.

Τώρα το τι έγιναν, αυτό είναι ένα παράδειγμα. Μιλάμε για τη γενοκτονία του '22. Κορυφώθηκε το '22, αλλά άρχισε το '14. Θα επανέλθω σ' αυτό.

Ελέχθη ότι υπηρετούμε τη μνήμη. Λάθος. Δεν υπηρετούμε τη μνήμη. Υπηρετούμε το μέλλον, το μέλλον και το δικό μας και της κοινωνίας μας. Αλίμονο εάν τέτοια εγκλήματα –δεν ζητάω την τιμωρία– παραμείνουν στα άθλια υπόγεια των διαφόρων Υπουργείων Εξωτερικών, περιλαμβανομένου και του δικού μας, όπου ανεκάλυψα πολύτιμα ντοκουμέντα και πάθουν να είναι σε χρήση του μέσου πολιτή. Δεν θα πάω στο παρελθόν. Μιλάω για το μέλλον.

Αγαπητοί συνάδελφοι, η Μικρασιατική Καταστροφή προκάλεσε βαθύτατες πληγές και στην ψυχή και στη συνείδηση. Ήταν δύσκολο για πολλούς να αποδεχθούν το δικό τους μερίδιο ευθύνης, των ιδεολογικών ή φυσιολογικών των γεννητόρων τους και έπρεπε να αντιδράσουν.

Έχουμε σήμερα ένα καινούριο κύμα διωγμού του μικρασιατικού ελληνισμού. Και σ' αυτό θέλω να επιστήσω την προσοχή σας.

Είπε ο φίλος και συνάδελφος του ΚΚΕ ότι πατριωτικό είναι ό,τι είναι αληθές. Συμφωνώ, αλλά δεν υπάρχει μεγαλύτερο ψεύδος από τη μισή αλήθεια. Πρέπει να την πούμε όλη.

Κύριοι συνάδελφοι, ο κάθε πόλεμος είναι μία άσκηση

βαρβαρότητας, αλλά η εξομίωση των βαρβάρων επεισοδίων του πολέμου με την οργανωμένη γενοκτονία δεν αποτελεί απλώς δόλο, αλλά εγκληματική προδοσία, αν δεν αποτελεί εγκληματική βλακεία.

Κύριοι συνάδελφοι, τους τελευταίους μήνες παρακολούθησα την έναρξη του νέου διωγμού των Μικρασιατών, διάβασα τις ιστορίες των παιδιών μας. Δεν θα σας μιλήσω, αν αναγράφονται αυτά τα επίσημα ντοκουμέντα, η επίσημη διαταγή του νομάρχη προς τις αστυνομικές αρχές, ότι κάθε γνήσιος Τούρκος πρέπει να σκοτώσει τρεις Έλληνες. Αφήστε τα αυτά, να μην θίξω τη νεόκοπη ειρηνιστική διάθεση νεόκοπων φιλειρηνιστών. Δεν θα τα θίξω αυτά.

Γράφει: "Η Σμύρνη μια μεγάλη πόλις της Μικράς Ασίας". Δεν λέει η ιστορία των παιδιών μας αυτό που λένε οι Τούρκοι, η Γκιορμ Ισμρ, γιατί στη Σμύρνη υπήρχαν διακόσιες είκοσι χιλιάδες κάτοικοι εκ των οποίων οι διακόσιες χιλιάδες ήταν Έλληνες. Στη Σμύρνη υπήρχαν έντεκα ανώτατες πανεπιστημιακές σχολές, όταν εδώ υπήρχε ένα πανεπιστήμιο των τριάντα δύο φοιτητών. Στη Σμύρνη έπλεαν δύο χιλιάδες εκατό ατμόπλοια και δύο χιλιάδες ιστιοφόρα το χρόνο, όταν στον Πειραιά εισέπλεαν διακόσια και μόνο.

Διάβασα: "Το 1914 πήρε η Τουρκία ένα διοικητικό μέτρο". Προς Θεού! Έχω στο αρχείο μου επίσημα ντοκουμέντα για την πώληση πενήντα χιλιάδων Ελληνίδων του Αϊβαλί και του Αϊδινίου στα σκλαβοπάζαρα του Μπαλούκ Κεσέρ. Ήταν διοικητικό μέτρο; Δεν χρειάζονται ιστορικές έρευνες. Ας πάνε οι υπερασπιστές της αλήθειας...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το προειδοποιητικό κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, σας παρακαλώ να μου δώσετε δύο-τρία λεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Θα σας δώσω περισσότερα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: ...ας πάνε στη Χίο να δούνε ακόμα τα παραπήγματα των τετρακοσίων χιλιάδων Ελλήνων που κατέφυγαν εκεί για να σωθούν από το "διοικητικό μέτρο" που ανέφερε –δυστυχώς– καθηγήτρια της ιστορίας.

Διάβασα –τη στιγμή που έχω και ξένες μελέτες για το θαύμα των Μικρασιατών εδώ– οικονομολόγο να γράφει: "Οι Μικρασιάτες Έλληνες δεν συνεισέφεραν ούτε κατά μία δραχμή στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος". Αυτός ο αστοιχειώτος καθηγητής θα έπρεπε να ξέρει ότι ένα εκατομμύριο πρόσφυγες και ένα κολούρι αν φάνε, αυξάνουν τουλάχιστον την κατανάλωση και εξαρτούν την παραγωγή.

Δεν θα υπερασπιστώ τη συμμετοχή των Ελλήνων της Μικράς Ασίας στο οικονομικό θαύμα της Ελλάδος. Το ζείτε σε οποιοδήποτε χωριό κι αν πάτε...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Είναι γνωστά αυτά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Λυπάμαι που μιλάω έτσι. Δεν χρειάζεται να αναζητήσετε την προσφυγική συνοικία. Είναι η πιο καθαρή και η πιο προηγμένη.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Είναι γνωστά όλα αυτά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Δυστυχώς, όλες οι προσπάθειές μου προς το Υπουργείο Παιδείας και με τη σημερινή μορφή και την προηγούμενη απέτυχαν και αντιμετωπίστηκα με μία αχαρκτήριστη οίηση. Και όχι μόνο αυτό. Αφαιρέθηκαν και αυτές οι λίγες σελίδες από τα βιβλία της ελληνικής ιστορίας. Το νομοθέτημα που καλούμεθα σήμερα να ψηφίσουμε είναι ένα νομοθέτημα του μέλλοντος.

Η χώρα μας πηγαίνει να ενταχθεί σε μία μεγάλη οικογένεια λαών. Δεν έχουμε την ισχυρή οικονομία, δεν έχουμε το μεγάλο πληθυσμό, δεν έχουμε την τεχνολογική ανάπτυξη με την οποία θα μπορούμε να συναγωνιστούμε αυτούς τους ανθρώπους. Η απειλή να εξαφανιστούμε είναι υπαρκτή επί θύρας. Ο Ιωνικός πολιτισμός, γιατί περί αυτού πρόκειται, είναι μία βασική εγγύηση, ότι θα διατηρήσουμε αυτήν την ιδιαιτερότητά μας.

Βεβαίως, όταν έρχεται το κράτος και καταργεί το ΤΑΠΑΠ –και εδώ έκανε λάθος ο φίλος μου ο κ. Νεράντζης– δεν είναι απλώς άδικος ο νόμος, είναι παράνομος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Εγώ είπα αξιόπιστος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Είναι κάτι χειρότερο, είναι παράνομος.

Διότι το ΤΑΠΑΠ, η ανταλλάξιμη περιουσία θεσπίστηκε με τις συνθήκες της Λωζάνης. Είναι καταπίστευμα υπέρ των Μικρ-
σιατών και δεν είναι δωρεάν. Δεν έχει το δικαίωμα κανείς να
την οικειοποιηθεί. Έχουν, όμως, δρομολογηθεί εξελίξεις περί
αυτού και θα τα πούμε άλλη στιγμή.

Είπε κάποιος συνάδελφος, να σταματήσουν να μας λένε
πρόσφυγες. Δικαιολογημένο το αίτημα. Εμένα να μου επιτρέ-
ψετε να λέω ότι είμαι πρόσφυγας, διότι ήλθαν οι παππούδες
μας και οι πατεράδες μας καθημαγμένοι, ρημαγμένοι, πεινα-
σμένοι, τους είπαν πρόσφυγες, τους είπαν τουρκόσπορους
και κατόρθωσαν τη λέξη ύβρις να την μεταβάλουν σε λέξη
τιμής. Θα στερηθούμε αυτής της τιμής;

Είπαν τις γυναίκες μας παστρικές, διότι η πάστρα ήταν
συνώνυμο της ανηθικότητας στους παλαιοελλαδίτες. Θα τα
πούμε ξεκάθαρα, πείτε μου ότι θέλετε.

Εγώ, λοιπόν, προσωπικά τον τίτλο τιμής τον διατηρώ. Είμαι
και θα παραμείνω πρόσφυγας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου
ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Και καταλήγω, διότι δικαίως ο αγαπητός Πρόεδρος χτυπάει
το κουδούνι.

Πηγαίνουμε, κύριοι, στη μεγάλη οικογένεια των ευρωπαϊκών
λαών. Σήμερα ο Ιωνικός πολιτισμός, τα τραγούδια μας, οι
χοροί μας, τα ήθη και τα έθιμά μας, μην κοροϊδεύομαστε,
έχουν επικρατήσει απ' άκρου εις άκρον. Θα σας πω όμως και
θα τελειώσω με αυτό, τη συμβουλή της Ζακλίν Ντολμυί μίας
διάσημης φίλης της χώρας μας, που ταυτόχρονα δείχνει γιατί
μας μισούν. Δημοσιεύεται σε σημερινή εφημερίδα, δεν μπορώ
να την αναφέρω για να μην κάνω διαφήμιση. Λέει: Ο δυτικός
πολιτισμός μπορεί και οφείλει να τους πει ένα ευχαριστώ στα
ελληνικά. Ευχαριστώ για τότε, ευχαριστώ για τώρα. Ευχαριστώ
γιατί επί τόσους αιώνες μόνοι σας και με τις ολοδικές σας
δυνάμεις μαθαίνετε τη λαχτάρα για τους αγώνες, για την
ελευθερία. Και θυμίζω σε μερικούς προλαλήσαντες, ότι το 90%
των ανταρτών του ΕΛΑΣ και της Εθνικής Αντίστασης ήταν
Μικρασιάτες. Και ήταν μικρασιάτες του Πακιστάν και του
Σαράφης που έστησαν τα βόρεια σύνορά μας.

Δεν θα μιλήσω για τους αγώνες των Μικρασιατών για τη
δημοκρατία, αυτόν τον πυλώνα του ελληνικού πολιτισμού. Για
την ανοχή δεν μάθαμε, διδάξαμε τη δημοκρατία της ανοχής.
Γιατί το πνεύμα συνεχίζει. Η ύπαρξη και η εξέλιξή σας είναι
η ψυχή και το στήριγμα, η ουσία της Ευρώπης, ακόμα και εάν
δεν θέλουμε, εάν δεν μας βολεύει να το αναγνωρίσουμε
φανερά. Ευχαριστώ, λοιπόν, το λέω εγώ αντί αυτών.

Κύριοι συνάδελφοι, ψηφίστε την πρόταση νόμου, όχι για το
παρελθόν, αλλά για το μέλλον της χώρας αυτής. Ευχαριστώ.
(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Πριν δώσω το
λόγο στον κ. Χρυσανθόπουλο, πρέπει να αποκαταστήσω
κάποια παρεξήγηση, η οποία συνέβη προηγουμένως με το
φιλτάτο –και επειδή ακριβώς είναι ιδιαίτερα φίλος, θέλω να
μην εμφολωθώ καμία παρεξήγηση– κ. Καψή.

Ο υπογράφων πρώτος την πρόταση κατά τα άρθρα 95 και
91 του Κανονισμού είναι και ο εισηγητής. Τεκμαίρεται εξ αυτού
ότι οι άλλοι εγγράφονται. Έτσι ενεγράφη και ο κ. Διαμαντίδης,
ο οποίος μίλησε πρώτος στη σειρά και ο κ. Καψής ο οποίος
ενεγράφη εν συνεχεία τρίτος. Αυτό άλλωστε προβλέπει ο
Κανονισμός. Ένας είναι ο εισηγητής και όλοι οι άλλοι ομιλητές,
αφού εγγραφούν. Δεν είναι συνεισηγητές. Αν π.χ. ήταν εκατό
οι υπογράφωντες την πρόταση, θα ήταν δυνατόν και οι εκατό
εισηγητές; Όχι βέβαια όλοι. Συνεπώς εγγράφονται στον
κατάλογο ως ομιλητές. Αυτά ήταν η παρεξήγηση και ήθελα
να αποκαταστήσω τα πράγματα, διότι διευτυώθη αυτή η
διαμαρτυρία του κ. Καψή.

Ορίστε, κύριε Χρυσανθόπουλε, έχετε το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι
συνάδελφοι, όταν αναφερόμαστε σε μια τόσο σημαντική
υπόθεση, που αφορά την ύπαρξή μας θα πρέπει σαφώς να
συνεγειρόμαστε συνειδησιακά, γιατί δυστυχώς και η άγνοια και
η τύφλωση της παρερμηνείας μας καθιστά πολλές φορές

ανίκανους να αντιληφθούμε σημαντικά ζητήματα. Πόσοι άλ-
λωστε γνωρίζουν σ' αυτήν την Αίθουσα, ίσως και γενικότερα
ότι στον Καύκασο, Αραράτ στην τοπική διάλεκτο, σημαίνει το
βουνό των Ελλήνων; Πως αντιλαμβάνονται την Ελλάδα σαν
μία κρατική οντότητα με την έννοια των συνόρων ως έχουν
σήμερα και δεν αντιλαμβάνονται τον ελληνισμό σαν μια
παράδοση πολιτισμική και εθνολογική η οποία έχει διαχρονική
παρουσία. Και πως οι προοδευτικοί εδώ συμπολίτες μας,
μπερδεύουν τον κοσμοπολιτισμό και την απάτριδα αντίληψη
των πραγμάτων με μια παράδοση άνευ όρων στην καταναλω-
τική κοινωνία. Πόσοι επίσης συνειδητοποιούν ότι για να είναι
διεθνιστές οφείλουν να είναι πατριώτες και οφείλουν να
σέβονται έτσι τους άλλους λαούς, επειδή σέβονται τον εαυτόν
τους, την ιστορία τους και το δικό τους λαό;

Η μνήμη είναι στοιχείο της συνείδησης και η πολιτισμική
ταυτότητα δίνει συγκεκριμένο χαρακτήρα στην ύπαρξή μας. Ο
καθένας μας έχει βιώματα. Εμένα ο παππούλης μου άφησε
τα κόκκαλά του στην Μικρά Ασία. Δεν τον γνώριζε καν ούτε
ο πατέρας μου, δεν πρόλαβε. Είμαστε ακρωτηριασμένοι
πραγματικά από την πορεία αυτού του αγώνα για να
υπάρξουμε. Και αναγνωρίζουμε πράγματι το δικαίωμα αυτό και
στους άλλους λαούς. Όμως, εδώ δεν πρέπει να φερόμαστε
σαν να έχουμε πατρίδα μητριά, δεν μπορούμε και το τονίζω
αυτό προς την μεριά του Συνασπισμού που είναι απών στη
συνέλιξη που θα αναφέρω τώρα και προς τη μεριά ενός
μέρους του ΚΚΕ που έχει μπερδέψει το διεθνισμό με την
αλληλεγγύη σε άλλες κομματικές σκοπιμότητες. Είναι η
αλληλεγγύη κάποτε του Λένιν στον Κεμάλ που τους έκανε
να μην αντιλαμβάνονται τη σημασία της ύπαρξής μας και να
τα μπερδεύουν τα πράγματα στην ιστορία και να την παρα-
χαράσσουν διαρκώς. Αλλά κυρίως από τη μεριά του Συνασπι-
σμού διαπίστωσα κάτι που θα το πω κατηγορηματικά, είναι
ευρωχαμένοι. Βλέπουν την Ελλάδα με τα μάτια των εχθρών
της, επηρεασμένοι φραγκολεβαντίνοι, μεταφραστές διανοού-
μενοι και θέλω να το πω αυτό κατηγορηματικά. Ίχνος
αντίληψης επί της ουσίας των μεγάλων αυτών ζητημάτων.
Και δεν κατηγορούνται από εμένα, διότι δεν αντιλαμβάνονται
τι έγινε τότε. Δεν γνωρίζουν σήμερα τι συμβαίνει. Αδυνατούν
να ερμηνεύσουν τη φύση του σημερινού τουρκικού καθεστώτος
που εδραιώθηκε πάνω στη γενοκτονία των Αρμενίων, των
Ποντίων, των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, σήμερα των
Κούρδων και των Κυπρίων, όπου η μεγαλύτερη γενοκτονία
διαπράττεται δια των εποίκων. Και λάθος γίνεται η μάχη για
την αποχώρηση των στρατευμάτων. Η αποχώρηση των
εποίκων είναι το πρώτο αίτημα του διεθνούς εγκλήματος για
να προχωρήσουμε στη λύση.

Απέναντι σε ένα ρατσιστικό στρατοκρατικό καθεστώς δεν
μπορεί να έχουμε αυταπάτες και δεν μπορούμε με την ηγεσία
του να συνάπτουμε συμφωνίες, που γνωρίζουμε καλά ότι γι
αυτούς δεν έχουν καμία βαρύτητα.

Μέρος αυτής της λαθεμένης αντίληψης στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ,
στην ίδια την Κυβέρνηση διαπερνά τις φλέβες αρκετών
μεταφραστών διανοουμένων –το τονίζω– που τους καθιστούν
ανήμπορους να ερμηνεύσουν στην πράξη και να πάρουν
σωστές αποφάσεις με το ποιους έχουν να κάνουν και πώς
πρέπει να τους αντιμετωπίσουν εγκλωβισμένοι σε μια λογική
δυτικής διπλωματίας συμφώνων και καλών λόγων. Κάποιοι
εξακολουθούν να έχουν αμηχανία πάνω σ' αυτό που συζητάμε
σήμερα, φοβούμενοι το σωβινισμό και τον επιθετικό εθνικισμό
και γίνονται κοσμοπολίτες απάτριδες, πέφτουν στο άλλο άκρο.

Εμείς οφείλουμε από τη δικιά μας μεριά να βλέπουμε τις
αλήθειες κατάματα.

Αναγνώριση λοιπόν ως εθνικής μνήμης, τις 14 Σεπτεμβρίου,
της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Και πρέπει
να φέρουμε σύντομα και την αναγνώριση στη Βουλή της
γενοκτονίας των Ποντίων που διαπράττεται αυτήν τη στιγμή,
γιατί έχουμε και εκεί χιλιάδες χωριά, είναι τρεις χιλιάδες χωριά
καμένα και ξεριζωμένοι εκατοντάδες, χιλιάδες πολίτες της
Ανατολίας και του Κουρδιστάν όπου γίνεται βίαιη η μετακίνηση.
Είναι οι παλιές μέθοδοι που εφαρμόζονται από το καθεστώς
για να ξεριζώσουν τις συνειδήσεις που έχουν διαφορετικότητα,

απαγορεύοντας τη γλώσσα και την οποιανδήποτε συνείδηση που τους διαφοροποιεί από το ρατσιστικό καθεστώς της στρατοκρατίας.

Δεν ψάχνω να βρω τις ρίζες μου από τους Αχαιούς που από τη Μικρά Ασία επί Μυκηναϊκής εποχής έρχονται στην αρχαία Ελίκη και φτιάχνουν πόλη. Είμαστε διασπαρμένοι παντού και είμαστε ένας λαός κυριολεκτικά ως Έλληνες που απλωνόμαστε απ' άκρη σ' άκρη στον κόσμο διδάσκοντας και την ανοχή και τη δημοκρατία, κυρίως όμως έχοντας αξιοπρέπεια, αναζήτηση και εμπιστοσύνη στην ίδια την πραγματικότητα και στις αισθήσεις μας. Δεν είμαστε τυφλωμένοι από οποιαδήποτε εχρότητα, μνησικακία και δεν αποζητούμε μέσα από αυτό που σήμερα κάνουμε στη Βουλή –αναγνώριση της ιστορίας μας και των στιγμών εκείνων που δοκιμαστήκαμε για να υπάρξουμε– να υπάρξει ρεβάνς. Αποζητούμε την αξιοπρέπεια μας γιατί είναι χαμένη στην ίδια την ιστορική διαχρονική μας πραγματικότητα ως κράτος, γιατί το δικό μας κράτος δεν ήταν Έθνος–Κράτος. Ποτέ δεν ηγήθηκε σ' αυτό μια εθνική αστική τάξη, ούτε καν στη Μικρά Ασία όταν έγινε η εκστρατεία υπήρχε αυτή η λογική. Ήταν η λογική της απελευθέρωσης και μόνο αυτό, και όχι των κεφαλαιοκρατών που θα έλεγαν κάποιοι που δεν μπορούν να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα. Απλά υπήρχε το δικαίωμα του λαού στην ύπαρξη.

Έτσι λοιπόν σήμερα στα εθνικά μας θέματα όσοι βλέπουν τα πράγματα με εκείνες τις παραμορφωτικές όψεις του δυτικού κόσμου, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι τα πέντε δισεκατομμύρια δολάρια συμφωνία που υπέγραψε ο αγαπητός σοσιαλιστής κ. Ζοσπέν με το τουρκικό καθεστώς πριν ακριβώς από τρεις μήνες, δεν μπορούν να αναγνωρισθούν ως το επόμενο βήμα για την αναζήτηση του σοσιαλιστικού προτύπου. Θα πρέπει να υπογράφουν και μια ρήτρα όλοι οι σύμμαχοί μας όταν πουλούν όπλα στην Τουρκία, ότι δεν έχουν το δικαίωμα να τα στρέψουν απέναντι στους λεγόμενους συμμάχους τους και εμάς στην Ελλάδα. Όπως θυμάμαι πολύ καλά την ρήτρα που έβαλαν οι ανατολικογερμανοί πριν από δύο χρόνια και οι Ρώσοι στην Τουρκία, ότι δεν θα χρησιμοποιηθούν τα όπλα τους ενάντια στο λαό του Κουρδιστάν.

Αυτά είναι τα μέτρα άσκησης σύγχρονης εξωτερικής πολιτικής με πατριωτικά χαρακτηριστικά. Αυτό δίνει αξία στο να αναγνωρίσουμε τη γενοκτονία, γιατί οι βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών και μέσα από τις κακουχίες και τη διαρκή ταλαιπωρία η εξόντωσή τους που εφαρμόστηκε στη Μικρά Ασία, όταν δηλαδή από τα παράλια της Μικράς Ασίας τους μετέφεραν στο εσωτερικό με στόχο να τους εξαφανίσουν και το εφάρμοσε μετά και ο Χίτλερ όπως ειπώθηκε και έχουμε και άλλα παραδείγματα, θα πρέπει απλά να μας κάνουν να είμαστε ευαίσθητοι.

Αυτοί που πασχίζουν για τα ανθρώπινα δικαιώματα και θλιβεται η καρδιά τους στη θέα ενός πεινασμένου παιδιού στην Αφρική ή κάπου αλλού, θα πρέπει να έχουν ενιαία συνείδηση χωρίς διακρίσεις για το δικαίωμα της ίδιας της Ελλάδας και του Ελληνισμού να κοιτάζει κατάφατσα την ιστορία του και μέσα από αυτή να παραδειγματίζεται και να εμπνέεται, να αισθάνεται περηφάνεια και όχι ντροπή. Γιατί διαπίστωσα και ενοχές επουσιώδεις από βιασμένες συνειδήσεις ενός κακώς εννοούμενου φιλειρηνισμού, αγαπητοί φίλοι του Συνασπισμού. Μην είστε μακράν και ως δυτικοσπουδασμένοι και μην μπερδεύετε την Ελλάδα, όπως είπα πριν, με τα μάτια των εχθρών της, οι οποίοι μας επιβουλεύονται.

Σας ευχαριστώ και πρέπει να υπερψηφίσουμε όλοι.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Σπυριούνης έχει το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την ατμόσφαιρα της προτάσεως νόμου για την αναγνώριση της 14ης Σεπτεμβρίου σαν ημέρας μνήμης της συντελεσθείσης γενοκτονίας, ζει κανένας το δράμα και την τραγωδία του μικρασιατικού ελληνισμού. Και θέλω να ξεκινήσω, κύριε Καψή, που συμφωνώ απολύτως με την απαίτηση του οφειλόμενου σεβασμού, στον πατριωτισμό, στη δημοκρατία, στους αγώνες, τον πολιτισμό του μικρασιατικού

ελληνισμού από τους αρχαιότερους χρόνους.

Εκφράζομαι, λοιπόν, και πιστεύω ότι διερμηνεύω τα αισθήματα όλης της Αίθουσας και σύμπαντος του Ελληνισμού, αυτό το βαθύτατο σεβασμό που τρέφουμε στους Μικρασιάτες. Η Μικρασιατική Καταστροφή, δεν ήταν όλα αυτά που γνωρίζουμε. Κυρίως έπληξε τη διφυή υπόσταση του Ελληνισμού. Ο ελλαδικός και ο μικρασιατικός ελληνισμός, ο ελληνισμός της Ανατολής γενικότερα. Αυτό ήταν το μεγάλο πλήγμα, το πλήγμα του πυρήνα της ψυχής του ελληνισμού, το δισυπόστατό του με το οποίο ο ελληνισμός επορεύθη χιλιάδες χρόνια.

Αναμφισβητήτως, κύριε Καψή, και παραλείψεις υπάρχουν και διαστρεβλώσεις και ολιγωρίες και άσογες στάσεις. Όταν καίγονταν η Μακεδονία τηρούσαμε έναντι των Τούρκων την πολιτική της "αψόγου στάσεως". Υπάρχουν πολλά και πέρασαν εβδομήντα χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης. Από την επομένη της υπογραφής οι Τούρκοι ενεργούσαν εντελώς αντίθετα με τα καθοριζόμενα στα άρθρα από 37 μέχρι 45 για τις μειονότητες. Από την επομένη το πρωί στην Ίμβρο, Τένεδο, το ημιαυτόνομο καθεστώς που υπαγότανε στη Νομαρχία της Κωνσταντινούπολης, άλλαξαν τις διοικήσεις και όλα αυτά τα πράγματα μέχρι τις αποζημιώσεις στις ανταλλαγές των περιουσιών όπου υποχρεώθηκε το 1930 ο Βενιζέλος, αντί να πάρουμε οι Έλληνες, να πληρώσουμε και τετρακόσιες είκοσι πέντε χιλιάδες λίρες για συμψηφισμό των περιουσιών. Γίνανε τραγικά πράγματα. Η γενοκτονία είναι πρόβλημα διεθνές έχει καταχωρηθεί στη διεθνή συνείδηση και των Αρμενίων και των Ελλήνων που ξεκίνησε από το 1912 για τους πρώτους και 1914 για τους δεύτερους και κορυφώθηκε μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή με όλα τα γνωστά.

Και συνεχίζεται με το δράμα και την τραγωδία της Κύπρου, με το Χαλέπι στην Αλεξανδρέττα το 1939 και όλα αυτά. Ο Τούρκος έμεινε στη σκέψη και στην ψυχή, η ηγεσία των Τούρκων κάτω από την βαρύτητα του οθωμανικού συνδρόμου.

Μια ελπίδα υπάρχει για να πνεύσει ένας άνεμος στοιχειώδους πολιτισμού στην άλλη πλευρά του Αιγαίου Πελάγους. Η συντήρηση της μνήμης, η μνημοσύνη.

Έρχεται, λοιπόν, να υπηρετήσει το πνεύμα και το γράμμα της προτάσεως νόμου, αυτήν την αναγκαιότητα της μνημοσύνης.

Έχει αναγνωρισθεί από την ιστορία μας ότι μαζί με τις φυλετικές μας αρετές έχουμε και τη συνδρομή μειονεκτημάτων. Μέσα στην ισορροπία των γνωρισμάτων μιας ολόκληρης φυλής υπάρχουν θετικά και αρνητικά.

Ένα από τα αρνητικά –είναι και θετικό στην άλλη του όψη– είναι ότι οι Έλληνες ξεχνάμε γρήγορα. Και να ξεχάσεις εκείνον που σε βλάπτει αναμφισβητήτως είναι πρόοδος και πρόνοια. Να ξεχνάς, όμως, εκείνον που σε συντηρεί, εάν δεν είναι έγκλημα, είναι βαρύτατη αμέλεια.

Το υπεύθυνο κράτος οφείλει να συντηρεί τη μνήμη όχι σαν εκδίκηση, όπως περιγράφεται στην εισηγητική έκθεση και στο κείμενο του Πρακτικού της πρότασης, αλλά σαν δίδαγμα, σαν εγρήγορση, σαν αφύπνιση για να μην επαναληφθεί η τραγωδία και τα γεγονότα της γενοκτονίας, να μην επαναληφθεί το δράμα του μικρασιατικού ελληνισμού.

Αυτή, λοιπόν, την εστία τροφοδότησης των δυνάμεων που συντηρεί την ελπίδα ότι δεν θα επαναληφθεί η ιστορία αυτή, μπορούμε να την πετύχουμε –αυτήν τη συντήρηση– με την καλλιέργεια μιας στοιχειώδους μνήμης. Και αυτή η καλλιέργεια μνήμης θα πρέπει να ξεκινά αφού δοθεί το κρατικό πλαίσιο να λειτουργεί, θα έλεγα, στο ναό της εθνικής μνήμης, το φως της μνημοσύνης, να λειτουργεί η συνείδηση των γεγονότων, να τροφοδοτείται η αποφασιστικότητα να μην επαναληφθούν, να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις, να γίνονται γνωστές και να καταγγέλλονται στη διεθνή γνώμη οι θηριωδίες και η βαρβαρότητα, ο εξανδραποδισμός, οι καταστροφές, οι λεηλασίες, τα πάντα.

Πως, λοιπόν, θα συντηρήσουμε αυτήν την ιδέα του πολιτισμού όταν η λήθη σκεπάζει μέσα σε ένα σάβανο σιωπής γεγονότα συνταρακτικά, γεγονότα που προσβάλλουν την έννοια του ανθρώπου, που προσβάλλουν την έννοια των

εθνών, του πολιτισμένου κόσμου;

Η Μικρασιατική Καταστροφή δεν ήταν απώλεια της μάχης ενός λαού που ήθελε να πολεμήσει. Γιατί ένας λαός που περνά το Σαγκάριο πριν ένα χρόνο και καταλαμβάνει το Καλέ Γκρότο –το Β' Σώμα Στρατού κατέλαβε το Καλέ Γκρότο, κύριε Καψή,– στις 13, 14 Αυγούστου...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Ο Πλαστήρας, όχι το Β' Σώμα Στρατού. **ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ:** Μπράβο, με τους σοσιάλδες, το Β' ΣΣ.

Διαβάστε το, πως κατελήφθη το Ντιλέγκεν, το ύψωμα του Σκρα το 1918. Πάλι με τον Πλαστήρα διοικητή του Τάγματος –αυτά πρέπει να τα λέμε. Δεν είναι ηττοπαθής ο λαός μας και οφείλουμε να μην τον κάνουμε ηττοπαθή. Ο λαός μας είναι γενναίος λαός, αλλά καθημερινά τον βομβαρδίζουμε με εκφυλισμένες αντιλήψεις. Όταν τηρείται η άψογη στάση, είμαι υπέρ της σώφρονος και της αποφασιστικής πολιτικής.

Έβλαψε και εξημίωσε την πατρίδα η ακρότητα. Όσες φορές ενεργήσαμε κάτω από την επήρεια του θυμικού μας, του συναισθηματικού μας, ηττηθήκαμε, με πρόσφατο το 1897, πριν εκατό χρόνια, το γνωστό πόλεμο του αίσχους.

Πρέπει να μετράμε τα βήματά μας και να καθορίζουμε την πολιτική μας με βάση το πλαίσιο των δυνατοτήτων μας. Να εκμεταλλευόμαστε τις συγκυρίες και να επιλέγουμε τον ορθότερο δρόμο, που θα συνδυάσει τη σωφροσύνη με την αποφασιστικότητα. Όχι μόνον η αποφασιστικότητα.

Γι' αυτό πιστεύω ότι, μέσα από το πνεύμα του νομοσχεδίου για τη μνήμη, αν ο λαός μας συντηρήσει τις παρακαταθήκες, που έχει, από τον πολιτισμό μέχρι τις στρατιωτικές σελίδες της προσφοράς του, έχει ένα τεράστιο απόθεμα για την αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε καταστάσεων και απειλών που περιβάλλουν την πατρίδα μας.

Η ομοψυχία είναι ένα σημαντικό στοιχείο. Πράττομε το δέον; Διδασκόμαστε από το αντίθετο; Περνάει στα παιδιά μας;

"Όλοι μαζί" λέει ο Σημίτης. Και πιστεύω ότι το εννοεί βαθιά. Και πρέπει να το κάνουμε όλοι μας, από την πλευρά του ο καθένας, σύνθημα ζωής και αντίστασης αυτό το "όλοι μαζί".

Και πιστεύω ότι αυτό το πνεύμα της μνήμης, της μνημοσύνης, που γράφετε σε ένα βιβλίο σας, κύριε Καψή –όχι αμνημοσύνη, μνήμη, όχι λήθη, ιστορία, γνώση– το πνεύμα αυτό πρέπει να περάσει σε όλους.

Και χαίρομαι, κύριε Υπουργέ, που η Κυβέρνηση περιέβαλε με τη μέριμνά της και με την ευαισθησία της την πρόταση νόμου, την οποία και ψηφίζω ομοθυμωσ.

Με αυτό το πνεύμα της μνήμης, της ομοψυχίας, με το πνεύμα της γνώσης ότι η αντίπερα όχθη προετοιμάζει σε βάρος της πατρίδας μια ορατή και δεδομένη απειλή –το δράμα της Κύπρου είναι πρόσφατη απόδειξη της επιπολαιότητας, με την οποία αντιμετωπίσαμε σε μια κρίσιμη συγκυρία οι Έλληνες το κυπριακό πρόβλημα και αναφέρομαι στους απριλιανούς του 1974– η πρόταση νόμου είναι μια φλογίτσα, που συντηρεί την ανάγκη να θυμόμαστε την τραγωδία του Μικρασιατικού Ελληνισμού. Να θυμόμαστε ότι ένα κράτος, που δυστυχώς είναι γειτονικό μας, η ηγεσία του αν θέλετε –οι ηγεσίες βγαίνουν από το λαό, οι ηγεσίες είναι η εικόνα του λαού, εν πάση περιπτώσει να δεχθώ αυτήν την επεικλή αντίληψη, η ηγεσία των Τούρκων– κατέχεται από οθωμανικό σύνδρομο. Δεν μπορούμε να μη γνωρίζουμε τον Τούρκο. Και ο καλύτερος τρόπος είναι να θυμόμαστε την ιστορία μας.

Να, η αξία της προτάσεως νόμου, την οποία και ψηφίζω με όλη μου την ψυχή.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, κ. Προκόπης Παυλόπουλος, έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Θα μου επιτρέψετε να μιλήσω από τη θέση μου, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ευχαρίστως.

Δεν θα εξαντλήσετε και το χρόνο, υποθέτω.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Όσο και να μιλήσει κανείς, κύριε Πρόεδρε, για ένα τέτοιο θέμα, δεν θα εξαντλήσει το

χρόνο. Γι' αυτό και νομίζω πως, όσο περισσότερα λέει, τόσο λιγότερα προσφέρει σε μια τέτοια προσπάθεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πρόταση νόμου, που οι τρεις συνάδελφοι, ο κ. Χαραλάμπους, ο κ. Διαμαντίδης και ο κ. Καψής, κατέθεσαν και η οποία εκφράζει το σύνολο του Κοινοβουλίου, έχει μια σημαντική πρωτοτυπία. Θεσμική πρωτοτυπία. Η πρόταση αυτή δεν δημιουργεί μια επέτειο. Αποτυπώνει μια επέτειο. Ή, αν θέλετε, συμπυκνώνει μια επέτειο.

Η 14η Σεπτεμβρίου, απλώς και μόνο ως ένας μικρός πυρήνας μνήμης, έρχεται να συμπυκνώσει αυτό που αισθανόμαστε, οφείλουμε να αισθανόμαστε όλοι οι Έλληνες, αλλά και ο πολιτισμένος κόσμος γενικότερα.

Και αυτή είναι η μεγάλη προσφορά αυτού του νόμου, ο οποίος θεσμικά θα κατοχυρώσει και θα αποτυπώσει εκείνο, το οποίο αποτελεί ή πρέπει να αποτελεί κοινή συνείδηση όλων.

Θα μου επιτρέψετε μόνο να πω, κατά τη γνώμη μου και κατά τη γνώμη της Νέας Δημοκρατίας, τι είναι εκείνο το οποίο ως διαρκής μνήμη πρέπει να διέπει την εφαρμογή αυτού του νόμου, κάθε φορά που θα τιμούμε αυτήν την επέτειο.

Θα επισημάνω τρία θέματα. Το πρώτο είναι η οδύνη και η περίσκεψη. Το δεύτερο είναι η προσφορά η οποία προέκυψε μέσα από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Και το τρίτο είναι το δίδαγμα το οποίο απορρέει από αυτήν την καταστροφή.

Κάθε φορά που θα γιορτάζουμε –αν και θα πρέπει να είναι καθημερινή συνείδηση– αυτήν την επέτειο, η έκφραση της οδύνης, η προσφορά εκείνων που ξεριζώθηκαν ή δολοφονήθηκαν, αλλά και το δίδαγμα που απορρέει από αυτά, πρέπει να αποτελεί την πεμπτοσύνη της επετειακής ημέρας.

Θα μου επιτρέψετε σύντομα να αναφερθώ σ'αυτά τα τρία θέματα.

Πρώτα–πρώτα είναι το θέμα της οδύνης. Δεν πρέπει να λησμονούμε ποτέ ούτε αυτούς που δολοφονήθηκαν ούτε αυτούς που ξεριζώθηκαν ούτε, όπως θα αναφέρω στη συνέχεια, το γιατί δολοφονήθηκαν και ξεριζώθηκαν. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε τη θυσία.

Σε έναν κόσμο όπου η καθημερινότητα, τα υλικά αγαθά πολλές φορές, εκείνα τα οποία καθημερινά μας κατατρέχουν, μας οδηγούν να ξεχνάμε, εμείς πρέπει να αντισταθούμε, όχι μόνο για λόγους εθνικούς, αλλά καθαρά για λόγους ανθρωπίνους.

Εάν θέλουμε να παραμείνουμε άνθρωποι, οφείλουμε να αντισταθούμε σ' αυτόν τον πειρασμό λήθης που καλλιεργείται μέσα από την προσπάθεια διασφάλισης των όποιων συνθηκών επιβίωσης. Το οφείλουμε σε όλους εκείνους που έφυγαν ή ξεριζώθηκαν αυτό το χρέος.

Το δεύτερο είναι η προσφορά. Όπως συμβαίνει μέσα στον αέναο κύκλο της ιστορίας, όπως συμβαίνει μέσα σ'αυτόν τον αέναο κύκλο ζωής και θανάτου –και θα θυμίσω αυτό που έλεγε ο Ηράκλειτος, ότι ο θάνατος γεννάει ζωή και η ζωή γεννάει θάνατο πολλές φορές– έτσι ακριβώς, μέσα απ' αυτήν την καταστροφή και την οδύνη, προκύπτει η προσφορά. Είναι μία προσφορά διπλή. Η πρώτη μικρότερη, η δεύτερη πολύ περισσότερο σημαντική. Ξεκινά από τη μικρότερη –την τόνισε ο κ. Καψής– την οικονομική.

Στοιχειωδώς να διαβάσει κανείς και να αναλύσει τα γεγονότα της εποχής εκείνης, θα αντιληφθεί ότι, εάν οικονομικά ξεκινήσαμε τη μεγάλη πορεία που ολοκληρώθηκε πολύ περισσότερο μετά το 1974, οι ρίζες της δημιουργίας, της οικονομικής πορείας του Τόπου ξεκινούν από τότε. Τότε ξεκίνησε ουσιαστικά η δημιουργία μιας αστικής τάξης σ'αυτόν τον τόπο και ας μη φοβόμαστε τις λέξεις. Η δημιουργία αστικής τάξης στις δυτικές δημοκρατίες αποτέλεσε θεμέλιο της εξέλιξης του δημοκρατικού τους πολιτεύματος. Και η αστική τάξη διαμορφώθηκε μέσα από εκείνους που άφησαν τις ρίζες τους και ήρθαν σ'αυτόν τον Τόπο, μεταφυτεύοντας και το πνεύμα της οικονομικής ελευθερίας και το πνεύμα της οικονομικής δημιουργίας.

Η δεύτερη ρίζα της προσφοράς είναι η πολιτιστική, που για μένα είναι η πιο σημαντική. Το λέει αυτό ένας παλαιοελλαδίτης. Δεν έχω καμία ρίζα από τη Μικρά Ασία. Κατάγομαι από

την Πελοπόννησο. Αλλά οφείλουμε όλοι να ξέρουμε, να συνειδητοποιούμε και να αναγνωρίζουμε ότι ο ελληνικός πολιτισμός είναι δημιούργημα της Μικράς Ασίας, της Ιωνίας. Δεν θα πω πολλά σ' αυτόν τον τομέα. Θα αναφερθώ κατ' εξοχήν στον ποιητή της Ιωνίας, έναν από τους εθνικούς μας ποιητές –το ότι τιμήθηκε με Νόμπελ σημαίνει ότι εκφράζει τον Ελληνισμό– μιλώ για το Γιώργο Σεφέρη. Διαβάστε την "Κύχλη" που για μένα είναι ίσως το πιο βαθύ ποίημα της ελληνικής λογοτεχνίας, τουλάχιστον της νεότερης. Και εκεί θα καταλάβετε τι σημαίνει το βάρος του ξεριζωμού, αλλά ταυτόχρονα, τι σημαίνει και η δύναμη του να μπορείς να μεταλαμπαδεύεις μέσα από τις στάχτες την ελπίδα και να μπορείς να κρατάς όλη αυτήν την οδύνη σαν ένα κομμάτι που σου δίνει δύναμη.

Ο ελληνικός πολιτισμός σε επίπεδο εκπαίδευσης, σε επίπεδο λογοτεχνίας και δημιουργίας, σε επίπεδο πολιτικών προοδευτικών ιδεών ξεκίνησε από εκεί. Και αυτό τους το οφείλουμε.

Υπάρχει και το τρίτο, το δίδαγμα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει μία διαχρονική συνέχεια από την εποχή εκείνη έως σήμερα. Ποια είναι αυτή η διαχρονική συνέχεια; Ουμνηθείτε ποια ήταν η στάση των φίλων, εντός ή εκτός εισαγωγικών ή των εχθρών και φίλων την εποχή εκείνη; Βαθιά αδιαφορία όλων εκείνων οι οποίοι παρακολούθησαν από τα καράβια τους στο λιμάνι της Σμύρνης, τι ακριβώς συνέβαινε. Όλων εκείνων που εξώθησαν τον Ελληνισμό να ξεκινήσει για τη Μικρά Ασία και που τον εγκατέλειψαν όταν ήρθε η ώρα να υπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα.

Ήταν και είναι η διεθνής κοινή γνώμη κυνική, άτεγκτη και χωρίς κανέναν είδους οίκτο.

Αυτό δεν το συνειδητοποιήσαμε ποτέ. Πρέπει τώρα, επιτέλους, να συνειδητοποιήσουμε ότι όσο περισσότερο μας λυπούνται, τόσο περισσότερο δύσκολο είναι να αντλήσουμε ερείσματα.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ένας πρωτοετής φοιτητής σε οποιοδήποτε πανεπιστήμιο διεθνών σχέσεων γνωρίζει ότι τα διεθνή ερείσματα δεν λειτουργούν αθροιστικά. Λειτουργούν πολλαπλασιαστικά. Δεν αθροίζεις τον οίκτο, δεν αθροίζεις τη λύπη για να μπορέσεις να δημιουργήσεις τέτοια ερείσματα. Θα πρέπει να έχεις ένα ποσό κύρους που προέρχεται από την ίδια σου τη δύναμη. Και αν το πολλαπλασιάσεις αυτό με εκείνο το οποίο θα σου δώσουν, κάτι θα αποδώσει. Ο πολλαπλασιασμός του μηδέν όμως δίνει μηδέν. Αυτό φαίνεται ότι δεν το έχουμε αντιληφθεί, όπως ακριβώς συνέβη και την εποχή εκείνη.

Την εποχή εκείνη, όταν ήρθε η ώρα η διεθνής σκηνή και οι μεγάλες δυνάμεις να υπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα, δεν λογάριαν τίποτα. Όπως και σήμερα δεν λογάριζουν τίποτα. Δεν έχει καμιά αιχμή ο λόγος αυτός. Αποτυπώνει, απλώς, μία πραγματικότητα.

Εκείνοι οι οποίοι θεωρούν σήμερα ότι έχουν το δικαίωμα, εξυπηρετώντας τα δικά τους συμφέροντα, να βομβαρδίζουν ή να προκαλούν πολέμους, οι ίδιοι αρνούνται το στοιχειώδες δικαίωμα στην Κύπρο να υπερασπίζεται τον εαυτό της απέναντι σε εκείνους που αποκαλούν εισβολείς. Και δεν θεωρούν ότι έχουν χρέος να δώσουν τη δύναμή τους για να εφαρμοστεί σειρά αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών.

Τι δηλώνει αυτό; Ότι στη διεθνή σκηνή δεν μπορούμε να υπολογίζουμε ούτε στον οίκτο ούτε στη λύπη –φοβόμαστε πολύ– ούτε στο Διεθνές Δίκαιο. Τι μας μένει; Η συναίσθηση, όχι μόνο της μοναξιάς μας, αλλά της δύναμης που απορρέει μέσα απ' αυτήν τη μοναξιά. Η δύναμή μας ποια είναι; Η συνειδητοποίηση του ότι έχουμε προσφέρει, μπορούμε να προσφέρουμε και μπορούμε να το αποδείξουμε. Αυτό, όμως, προϋποθέτει μια αυτοσυνειδησία του ότι όσο και αν είμαστε μόνοι μας μπορούμε να επιβάλουμε αυτήν τη θέση. Προς Θεού, να μην την εκλιπαρήσουμε. Δεν θα μας τη δώσει κανείς. Αυτό είναι το τρίτο δίδαγμα που απορρέει απ' αυτήν την ημέρα μνήμης.

Έχω την εντύπωση, λοιπόν, ότι η οδύνη, η προσφορά

εκείνων που έφυγαν ή ξεριζώθηκαν και το δίδαγμα ότι με αξιοπρέπεια, ευθύνη και ρεαλισμό μπορούμε, με βάση κυρίως τις δυνάμεις μας, να επενδύσουμε για το μέλλον, θεμελιώνουν την 14η Σεπτεμβρίου κάθε έτους ως ημέρα μνήμης. Αυτά προσφέρει η πρόταση των συναδέλφων, γι' αυτό, όχι με χαρά, αλλά με αίσθημα χρέους ψηφίζουμε αυτήν την πρόταση νόμου. Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες της πτέρυγες)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Ελευθέριος Βερυβάκης έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, είναι αυτόνοτο ότι ψηφίζω την πρόταση νόμου. Δεν θα ήθελα να προσθέσω λόγον όποιον, δεδομένου ότι εξαντλήθηκε από πολλές πλευρές το πάρα πολύ σημαντικό θέμα που σήμερα συζητάμε, εάν τυχόν δεν είχε αυτήν καθ' εαυτή μια σημασιολογία, η οποία αφορά το παρελθόν, αφορά την ιστορία, αφορά το παρόν, αλλά αφορά και το μέλλον. Γι' αυτό θα ήθελα να αναφέρω ορισμένες σκέψεις, που νομίζω ότι έχουν και αυτές τη σημασία τους.

Είναι γνωστό ότι και εντός της Αιθούσης και εκτός της Αιθούσης είναι πάρα πολλοί αυτοί που κάθε φορά που αναφέρεται κάποιος σε παρόμοια θέματα είναι έτοιμοι να τον χαρακτηρίσουν ως εθνικιστή, ενδεχομένως εθνοκάπηλο, ίσως πολεμοχαρή, ίσως μισοαλλοφυλικό και καμιά φορά, οι ακραίοι από αυτούς γιατί όχι, φυλετιστή ή και φασίστα. Αυτά τα ξέρουμε όλοι, τα βλέπουμε όλοι, τα αισθανόμεθα όλοι, τα έχουμε ζήσει όλοι και σε όσους αρέσει να βλέπουν κατάματα την αλήθεια, όπου και αν αυτή γέρνει, τα γνωρίζουν. Γνωρίζουν πάρα πολύ καλά ότι είναι ένα ολόκληρο ρεύμα σκέψης που στο όνομα της ειρήνης, υπέρ της οποίας θέλουμε, νομίζω, όλοι να προμαχούμε και του κατευνασμού στον οποίο όλοι οφείλουμε συμβολή, είμαστε μάρτυρες από την άλλη πλευρά ότι κάθε τέτοια αναφορά δίνει αφορμή ή αιτία για παρόμοια βέλη.

Δεν είναι δυνατόν να μένουν πάντα οι πάντες σιωπηλοί οποιεσδήποτε και αν είναι οι συνθήκες, οποιεσδήποτε και αν είναι οι καταστάσεις. Και μιλάω και για τις ιδεολογικές και για τις πολιτικές και για τις ηθικές, αλλά και πολιτιστικές συνθήκες και καταστάσεις. Είναι, νομίζω, δεδομένο και όλοι το ξέρουμε, ότι πολλοί όταν αναφέρουν στο Εθνικό Κοινοβούλιο οποιοδήποτε τέτοιο θέμα έχουν την τάση να λένε ότι είναι εκτός πνεύματος και εποχής και ακόμη παραπέρα, ότι δεν συνάδει προς τις διεθνείς συμφωνίες και συνθήκες. Και σήμερα είδα αναφορές. Δεν υπήρχε ευθεία προβολή κάποιας τέτοιας αιτιολογίας, αλλά αναφορές υπήρξαν, ας πούμε, στο Ελσίνκι –το λέω απευθυνόμενος, στο φίλτατο, πράγματι φίλτατο συνάδελφό μας τον κ. Κωστόπουλο– ή θέλω να πιστεύω και στη Διακήρυξη των Παρισίων. Διαφωνώ πλήρως, διότι πιστεύω ότι και το Ελσίνκι και η Διακήρυξη των Παρισίων, δηλαδή τα σύγχρονα πολιτικά κείμενα, για το παρόν και για το μέλλον δεν είναι απέναντι σε τέτοιου είδους πράξεις.

Η Διακήρυξη των Παρισίων και το Ελσίνκι μιλάνε για τέσσερις βασικές αρχές, οι οποίες υποτίθεται ότι έχουν προσυπογραφεί απ' όλους, απ' όλα τα κράτη αυτήν τη στιγμή και υπ' αυτήν την έννοια γίνονται γενικώς σεβαστά. Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, οικονομία αγοράς, αφήστε τα αυτά, προστασία μειονοτήτων και ατομικά δικαιώματα. Αλλά ο συνδυασμός της προστασίας των μειονοτήτων και των ατομικών δικαιωμάτων τάχα τι σημαίνει; Όλες αυτές οι περίφημες κραυγές που βγαίνουν δεξιά και αριστερά, υποκριτικές ή μη εναντίον των εθνικών εκκαθαρίσεων τάχα τι σημαίνουν; Ότι υπερασπίζεσε την παρουσία, την υπόσταση, την πνευματική και υλική υπόσταση και παρουσία όλων όσων δημιουργούν.

Όταν υπάρχει ιστορικά καταγεγραμμένο γεγονός όπου υπάρχει οργανωμένη από κράτος εξαφάνιση της παρουσίας και του πολιτισμού μιας οποιασδήποτε ομάδας, τάχα δικαιούται κανείς όχι μόνο να σιωπά αλλά να λέει ότι είναι και απέναντι στο πνεύμα της εποχής; Είναι λάθος, είναι στενή αντίληψη και μάλιστα είναι τέτοια αντίληψη που επιτρέπει την υποκριτική χρήση μόνο όσων νομίζουν ότι εκείνην τη στιγμή μπορούν να επιβάλουν τη δική τους θέληση, να λένε τάχα ότι παρόμοια

γεγονότα είναι απέναντι, ας πούμε, στη Συμφωνία του Ελσίνκι ή στη Διακήρυξη των Παρισίων.

Αν τυχόν έχει κάποιο νόημα αυτή μου η παρεμβολή, αυτή η παρέμβασή μου είναι για να τονίσω ιδιαίτερα ότι ακριβώς βρίσκεται στο πνεύμα αυτών των νέων συνθηκών πάνω στις οποίες έχουμε, υποτίθεται, δεσμευθεί πολιτικά και ηθικά για κάθε τέτοιο σημείο και κάθε τέτοια αναφορά όταν είναι αληθινή, ανεξάρτητα από το εάν αυτό μας συμφέρει ή όχι. Γι' αυτό νομίζω ότι ο οιοσδήποτε αντιτάσσει αντιρρήσεις ή ενστάσεις σε οποιαδήποτε τέτοια σκέψη τάχα διότι είναι έξω από το ρεύμα της εποχής, δεν έχει έρεισμα στα διεθνή κείμενα, δεν έχει έρεισμα σ' αυτήν την αντίληψη της εποχής.

Πρέπει όμως να τονίσω κάτι άλλο. Πράγματι έχουμε ανοιχθεί προς ορισμένες ολοκληρώσεις σαν έθνος, σαν λαός, σαν μια ομάδα ανθρώπων με τόσο παλιά και νέα ιστορία. Τάχα πρέπει ή δεν πρέπει να κάνουμε υπεράσπιση σε εκείνη τη μεγάλη ανθρωπότητα προς την οποία απευθυνόμεθα, της φυσιογνωμίας μας η οποία είναι γνωστό ότι έχει πολλά στοιχεία; Δεν έχει μόνο στοιχεία της φυσικής της ύπαρξης των δέκα ή δεκαεπτά εκατομμυρίων Ελλήνων που λέμε ότι είμαστε εδώ ή σε όλην την Οικουμένη. Έχει στοιχεία ύπαρξης διαχρονικής.

Συνεπώς η υποχρέωσή μας της υπεράσπισης του πολιτισμού και της αλήθειας επιβάλλει πράγματι τώρα, που είναι μικρότερες οι σκοπιμότητες από οποιαδήποτε άλλη εποχή σαν εκείνη την εποχή του ψυχρού πολέμου, που τα δυο μπλοκ δεν άφηναν να ανθίσουν οι μικρές αλήθειες, να εμφανιστούν όλα αυτά τα στοιχεία.

Και χωρίς βεβαίως καμία μνησικακία, αλλά γνήσια να ξεκινήσει η καταγραφή της ρίζας του πολιτισμού, για να μπορεί να συναντήσει έναν σωστό και υγιή οικουμενισμό, όχι έναν οποιοδήποτε τυχαίο κοσμοπολιτισμό προς τον οποίο πολλές δυνάμεις –ιδίαιτερα εκείνες οι τυφλές δυνάμεις της αγοράς– θέλουν να τον σπρώξουν αγνοώντας το έθνος-κράτος, τη στιγμή που εξακολουθεί να είναι ακόμη χρήσιμο.

Γνωρίζω την αδυναμία της κομμουνιστικής αριστεράς στις παλιές διακρίσεις, εθνικισμός, διεθνισμός και όλα εκείνα τα οποία –νομίζω πολιτικά, όχι ιδεολογικά, όχι από πλευράς θρησκείας πολιτικών απόψεων– έχουν αυτήν τη στιγμή παραμεριστεί.

Πρέπει να προσθέσω ότι, εν όψει και επί τη βάσει αυτών που σήμερα ζωντανά αντιπαλεύουν σε όλην την υφήλιο, πρέπει να υπάρξει σε αυτά η απόλυτη αλήθεια και η υπεράσπιση του Ελληνισμού, του διαχρονικού Ελληνισμού, της πνευματικής φυσιογνωμίας του Ελληνισμού και στους αιώνες και σε όλην την ανθρωπότητα.

Τάχα, πώς είναι δυνατόν να σκεφθεί κανείς ότι είναι δυνατόν να επιβιώσει το γένος των Ελλήνων σε μία οποιαδήποτε αυριανή Ευρώπη ή οποιοδήποτε αυριανό κόσμο χωρίς να έχει συγκροτημένη την ιστορία του, και απέναντι σε μία Τουρκία, που κάνει πολιτιστικό ιμπεριαλισμό; Πηγαίνετε στη Μικρά Ασία, δέστε όλες τις ταμπέλες. Πηγαίνετε στο εξωτερικό, δέστε όλες τις επιγραφές, που αφορούν τον τουρισμό. Πουλάνε, λένε, τριών χιλιάδων, πέντε χιλιάδων, επτά χιλιάδων ιστορία, την ιστορία μας, την ιστορία των Ελλήνων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ: Πλαστογραφία.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Μεγαλύτερη γενοκτονία είναι αυτό.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Αυτό πώς το απαντάμε; Με ποιο τρόπο έρχεται ο Έλληνας και η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ελληνική Βουλή να απαντήσει σε αυτήν την πραγματικά ανίερη όχι απλώς και μόνο θα έλεγα, ύβρη απέναντι στα πολιτιστικά και ιστορικά δεδομένα, αλλά και σε αυτό που λέμε οικουμενικό πολιτισμό και στην αλήθεια του οικουμενικού πολιτισμού; Μόνο αν εκείνα τα στοιχεία, τα οποία συγκροτούν τα αίτια και τα αιτιατά της σημερινής κατάστασης τα φωτίσουμε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τελικά να επιτρέψουμε αυτήν την ώρα να έχουμε κάποια λάβαρα και εμείς έστω δικαιολόγησης μερικών εξ όσων έχουν σημειωθεί σε βάρος αυτού του λαού και αυτού του έθνους.

Αν, λοιπόν, στο παρελθόν για τον οποιοδήποτε λόγο όλα αυτά ήταν θαμμένα, αν θέλετε, διότι σύμμαχοι ή ημίσυμμαχοι,

Έλληνες και ξένοι είχαν οδηγήσει σ' αυτήν την κατάσταση, τώρα όπου επανέρχονται στη διεθνή κόνιστρα αυτοί οι ανταγωνισμοί, έχουμε ανάγκη στο όνομα της ιστορικής μνήμης αλλά και της υπεράσπισης των εθνικών πολιτικών αξιών να δράσουμε κατά έναν τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλάβει η ανθρωπότητα τι είχε γίνει και τι γίνεται, καθώς εξακολουθεί αυτή η γενοκτονία να συντελείται στο όνομα της ιστορίας μας.

Θα πρέπει συνεπώς, να καταλάβουμε όλοι, να αφήσουμε στην άκρη μερικές από τις παλιές θεωρήσεις, τις ξεπερασμένες ίσως από τις πολιτικές συνθήκες της εποχής –δεν αρνήθηκα σε κανένα να έχει οποιαδήποτε θρησκεία ή ιδεολογία προς την οποία να κατατείνει, ούτε να μην έχει δικαίωμα ύπαρξης και διεκδίκησης των ιδεών του– και να προτάξουμε το δικαίωμα της υπεράσπισης των εθνικών ιδεών, ιδεωδών και συμφερόντων, στο όνομα της πολιτικής σκοπιμότητας. Θα πρέπει στο όνομα αυτής της πολιτικής σκοπιμότητας, χωρίς αντιρρήσεις, χωρίς επιφυλάξεις, στην απόφαση να υπάρχει παμφηφεί ψήφος της Ελληνικής Βουλής. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι από τα δυτικά θεωρεία τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν τριάντα ένας μαθητές και μαθήτριες με δύο συνοδούς-δασκάλους από το 1ο Δημοτικό Σχολείο Βούλας Αττικής.

Τους καλωσορίζουμε στο Κοινοβούλιο.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Σγουρίδης έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν νομίζω ότι υπάρχει κανείς εδώ μέσα στην Αίθουσα που να μην πιστεύει ότι το 1922 ήταν μία μαύρη επέτειος στη μακραίωνα ελληνική ιστορία.

Το ελληνικό έθνος, που για χιλιετίδες μεγαλούργησε στα παράλια του Αιγαίου και της Μαύρης Θάλασσας, που είχε τα βάθρα του σε Ανατολή και Δύση, συρρικνώθηκε στα όρια της σημερινής ελληνικής επικράτειας. Λες και κόπηκε το νήμα της ιστορίας και με μια διαγράφητηκαν οι προσπάθειες Μικηναίων εμπορών, Αθηναίων ναυτικών, Μακεδόνων πολεμιστών, Ιώνων και Ποντίων φιλοσόφων, Βυζαντινών αυτοκρατόρων και Φαρισαίων λογίων.

Θα χαρακτηρίζα εγώ προσωπικά ότι η πτώση της Κωνσταντινούπολης στις 29 Μαΐου 1453 είναι απλώς ένα επεισόδιο μέσα στην ελληνική ιστορία σε σύγκριση με το κακό που συνετελέστηκε με τη Μικρασιατική Καταστροφή. Δόθηκε όμως έτσι το δικαίωμα στο νεοσύστατο τουρκικό κράτος να προχωρήσει σε μία νέα γενοκτονία, τη γενοκτονία των Μικρασιατών.

Ήδη οι νεότουρκοι είχαν στο ενεργητικό τους δύο άλλες γενοκτονίες, μία των Αρμενίων και μία των Ελλήνων Ποντίων.

Κύριοι συνάδελφοι, τα εγκλήματα αυτά συνετελέστηκαν με μια γερμανική μεθοδολογία, η οποία καθοδηγήσε κυριολεκτικά τον τουρκικό σωβινισμό, ένα σωβινισμό που ξεπήδησε όταν η πολυκοινωνική, πολυοικονομική και πολυθρησκευτική οθωμανική αυτοκρατορία με τις χαλαρές δομές αντικαταστάθηκε από ένα εθνικό κράτος, το κράτος των νεότουρκων. Η άρχουσα τάξη των νεότουρκων σχεδίασε ψυχρά, απάνθρωπα και σε βάθος χρόνου την εξόντωση όλων των εθνοτήτων και θρησκειών, εκτός της δικής τους και του δικού τους έθνους, όπως αυτοί ήθελαν να το προσδιορίσουν, που υπήρχαν μέσα στην τουρκική επικράτεια. Και δεν σταμάτησαν στη γενοκτονία αυτών των εθνοτήτων, προχώρησαν και στον πολιτισμικό ξεριζωμό. Οτιδήποτε πολιτισμικό που υπήρχε μέσα στην ιστορία αυτού του τόπου, το ξερίζωσαν. Ξερίζωσαν τον πολιτισμό, ξερίζωσαν, αν θέλετε, την ιστορία, όπως αυτή ξεπήδησε μέσα από τα παράλια της Μικράς Ασίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα η Τουρκία συνεχίζει απτόητη το πρόγραμμα αυτό της εξολόθρευσης, το περίφημο πρόγραμμα "Εριμέ Προγγραμμέ", έτσι το αποκαλούν, της φυλετικής καθαρότητας που πρέπει να υπάρχει και έχουνβάλει σαν στόχο τους Κούδρους και τους Αλεβίτες.

Σήμερα στη χαραυγή του 21ου αιώνα συντελείται μία νέα γενοκτονία μέσα στην Τουρκία και η Διεθνής Κοινότητα σιωπά. Καίγονται χωριά, εξολοθρεύονται ολόκληρες οικογένειες και κανένας δεν μιλάει. Ίσως γιατί θεωρούν ότι η γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας είναι τέτοια που δεν πρέπει να την πειράξουν. Ίσως γιατί θεωρούν ότι η Τουρκία μπορεί να είναι το ανάχωμα απέναντι στον ισλαμικό φονταμενταλισμό και απέναντι στην τρομοκρατία, όπως θέλουν να προσδιορίσουν αυτές τις νέες έννοιες μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, για να μπορούν οι στρατιωτικές μυστικές υπηρεσίες του δυτικού κόσμου να έχουν κάποιο ορατό κίνδυνο και να μπορούν να αυτοπροσδιορίζονται.

Εμείς όμως οι Έλληνες δεν θα πρέπει να σιωπούμε. Πρέπει να αποκαλύπτουμε συνεχώς στη Διεθνή Κοινότητα ότι η Τουρκία παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, καταπατά τη δημοκρατία, καταπατά τις διεθνείς συνθήκες, το Διεθνές Δίκαιο. Δεν υπάρχει ελευθερία έκφρασης. Δεν μπορούν να εκφραστούν όσοι βρίσκονται κάτω από την τουρκική επικράτεια.

Αυτό είναι το κυρίαρχο. Όμως, για να μπορούμε να είμαστε πειστικοί ομιλώντας για τουρκικό επεκτατισμό απέναντι στη Διεθνή Κοινότητα, θα πρέπει πρώτα εμείς οι ίδιοι να μη λησμονούμε το τι έχουμε υποστεί από αυτόν τον τουρκικό επεκτατισμό. Να, γιατί η καθιέρωση των εορτών μνήμης, των εθνικών επετείων έχει μία διπλή σημασία, έχει ένα διπλό στόχο και στο εξωτερικό και στο εσωτερικό της χώρας μας.

Στο εξωτερικό είναι μία κίνηση στρατηγικής σημασίας, που μας θωρακίζει απέναντι σε μελλοντικές απειλές. Στο εσωτερικό της χώρας μας, μας βοηθά στην υποχρέωση που έχουμε όλοι μας να σφυρηλατήσουμε μία εθνική συνείδηση, ποιοι είμαστε, γιατί υπάρχουμε, πού πάμε, ποια είναι τα οράματά μας. Απάντηση σε όλα αυτά δίνει η ιστορική μνήμη. Και πρέπει να υπάρχει ιστορική μνήμη. Ο Μέγας Ναπολέων με τη στρατιωτική οξυδερκεία που τον διέκρινε, έλεγε ότι "κεφάλι χωρίς μνήμη, είναι θέση αφρούρητη".

Οι ημέρες μνήμης, κύριοι συνάδελφοι, θωρακίζουν όχι εμάς τους ζωντανούς αλλά και τους αγέννητους από τις μελλοντικές απειλές. Στο κάτω-κάτω είναι και θέμα αυτοσεβασμού του έθνους μας απέναντι στους νεκρούς του. Όμως, δεν πρέπει να μείνουμε μόνο στην αυτοϊκανοποίηση της αναγνώρισης των ημερών μνήμης, διότι τότε ομφαλοσκοπούμε και θα σας εξηγήσω για ποιο λόγο.

Πρόσφατα επισκέφθηκε το ελληνικό Κοινοβούλιο μία επιτροπή του αρμενικού Κοινοβουλίου. Είχα την τιμή να τους υποδεχθώ και να συζητήσω μαζί τους. Τους έθεσα την ερώτηση, αφού συζητήσαμε πολλά και διάφορα, γιατί ενώ το ελληνικό Κοινοβούλιο έχει αναγνωρίσει τη γενοκτονία των Αρμενίων δεν προχωρά και το αρμενικό Κοινοβούλιο να αναγνωρίσει τη γενοκτονία των Ποντίων και των Μικρασιτών. Αφού έκαναν μία μικρή σύσκεψη, μου απάντησαν, ότι αυτοί την ιστορία τη διαβάζουν στρεβλά, δεν έχουν όλα τα ιστορικά δεδομένα και τα ιστορικά ντοκουμέντα για να μπορούν και αυτοί να έχουν μία απόφαση μέσα στο αρμενικό Κοινοβούλιο για την αναγνώριση των δικών μας γενοκτονιών, διότι η ιστορία προέρχεται μέσα από την τέως Σοβιετική Ένωση και δεν έχουν άλλα στοιχεία.

Ανέλαβα την υποχρέωση μαζί με την εδώ Αρμενική Πρεσβεία, να τους προσκομίσω σε ξένη γλώσσα στα αγγλικά τα οποιαδήποτε στοιχεία υπήρχαν για τις δικές μας γενοκτονίες. Σας πληροφορώ, ότι κατόπιν ερεύνης βρέθηκαν μόνο τρία συγγράμματα που αναφέρονται σ' αυτές τις γενοκτονίες. Μα πώς θέλουμε –αν δεν θέλουμε να ομφαλοσκοπούμε– να αναγνωρίζουν αυτά τα οποία έχουμε υποστεί εμείς από τους Τούρκους, όταν δεν τα έχουμε μετάφραση σε ξένες γλώσσες και μάλιστα να είναι επιστημονικά συγγράμματα; Γι' αυτό είπα, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι ομφαλοσκοπούμε αν μόνο παραμένουμε στην αναγνώριση των ημερών μας μνήμης, απλώς και μόνο για τη δική μας αυτοϊκανοποίηση.

Τέλος, κύριοι συνάδελφοι, υπάρχει η υπέρπουσα αντίληψη, ότι κάτι τέτοιο εντάσσεται στα πλαίσια του ελληνικού μεγαλοϊδεατισμού, της αναμόχλευσης των παθών και της

δημιουργίας νέων προβλημάτων σε μία ευαίσθητη περιοχή όπως είναι τα Βαλκάνια.

Έχω να απαντήσω το εξής: Ότι η λήθη δεν περιέχει τη λέξη συγχώρεση στο εσωτερικό της. Η λέξη συγχώρω αποτελείται από δύο λέξεις: Από το "συν" και το "χωρώ". Χωρούμε όλοι μαζί. Για να μπορούμε να χωρέσουμε σε αυτόν τον τόπο, δεν πρέπει να λησμονούμε, δεν πρέπει να ξεχνάμε, δεν πρέπει να διαγράφουμε. Διότι αν κάνουμε αυτό το πράγμα, τότε είναι βέβαιο ότι θα ξαναεπαναλάβουμε τα ίδια λάθη. Αλλά για να μπορεί να υπάρξει συγχώρεση, για να μπορούμε να ζήσουμε ειρηνικά σ' αυτόν τον τόπο, χωρίς να ομιλούμε για αλλαγές συνόρων, δεν θα πρέπει να λησμονούμε τις αλησμόνητες πατρίδες και δεν θα πρέπει να λησμονούμε αυτά τα οποία υπέστημεν από κάποιους γείτονες, όπως και αυτοί δεν θα πρέπει να λησμονούν τα δικά τους. Τότε μπορεί να υπάρχει συγχώρεση για να μπορούμε να χωρέσουμε, να ζήσουμε όλοι μαζί σ' αυτόν τον τόπο. Λαός χωρίς μνήμη, έχει μόνο παρελθόν και παρόν, δεν έχει μέλλον.

Γι' αυτό κι εγώ λοιπόν, επειδή πιστεύω ότι αυτή η πρόταση συμβάλλει στο να μπορούμε να έχουμε ένα μέλλον, έχοντας τις θύμησές μας, ψηφίζω αυτήν την πρόταση νόμου, για να καθιερωθεί ως ημέρα μνήμης για τις γενοκτονίες των Μικρασιτών η 14η Σεπτεμβρίου.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Εξαντλήθηκε ο κατάλογος των ομιλητών και ο κύριος Υπουργός...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΥΖΟΒΙΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κι εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Γιατί ζητάτε το λόγο, κύριε Μπαντουβά;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Θα ήθελα, κύριε Πρόεδρε, να πω δυο λόγια κι εγώ, διότι δεν πρόλαβα να εγγραφώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Κύριε συνάδελφε, γνωρίζετε τον Κανονισμό. Έπρεπε να έχετε εγγραφεί κατά το στάδιο των πρωτολογιών των δύο εισηγητών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΥΖΟΒΙΤΗΣ: Δεν υπάρχει πρόβλημα, κύριε Πρόεδρε, ας πάρει το λόγο ο συνάδελφος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Επειδή όμως το θέμα έχει ιδιαίτερη σημασία και θίγει όλους μας στις βαθύτερες ευαισθησίες τις εθνικές και τις πατριωτικές, με την άδεια του Τμήματος, θα σας δώσω το λόγο για λίγα λεπτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Λίγα μόνο λεπτά προσκρούω και σε υποχρεώσεις του κυρίου Υπουργού, ο οποίος κι εκείνος έχει την ίδια ευαισθησία και το ίδιο ενδιαφέρον για το θέμα, αλλά ήθελε να είναι νωρίς σε κάποια υποχρέωση και δεν μπορεί να είναι.

Κι εγώ ήθελα να μιλήσω, αλλά λόγω του καθήκοντος επί του προεδρείου δεν το κάνω.

Ορίστε, κύριε Μπαντουβά, έχετε το λόγο για δύο λεπτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, ζήτησα το λόγο, για να συγχάρω τους τρεις συναδέλφους που κατέθεσαν την πρόταση νόμου, για να κλειστεί επιτέλους αυτό το ιστορικό ραντεβού σ' αυτόν τον χώρο που είναι το ιερό τέμενος του έθνους, έστω εβδομήντα έξι χρόνια αργότερα.

Θυμήθηκα αυτό που μου είχε πει ένας κοινοτάρχης στην Ίμβρο, όταν πήγαμε προ τριών ετών "καλώς ήλθατε οι εκπρόσωποι της Βουλής, αλλά καθυστερήσατε στο ραντεβού σας εβδομήντα τρία χρόνια". Αυτό πρέπει να πούμε και σήμερα.

Θα έπρεπε επίσης να συζητηθεί αυτή η πρόταση στην Ολομέλεια, για να είναι πιο πανηγυρική η συνεδρίαση και για να είναι αυτά τα οποία θα εκπορευθούν απ' αυτήν τη συνεδρίαση μεγαλύτερου βεληνεκού, όσον αφορά την ενημέρωση της διεθνούς κοινής γνώμης.

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα επαναλάβω αυτά τα οποία είπαν οι συνάδελφοι. Θα πω μόνο ότι δεν υπάρχει δύναμη η οποία να μπορέσει να προκαλέσει αμνησία στη διεθνή κοινή γνώμη και διαστρέβλωση της ιστορίας. Δεν υπάρχει δύναμη η οποία να

κάνει την ανθρωπότητα, ιδιαίτερα τους Έλληνες, τους απανταχού στον κόσμο Έλληνες, να τους κάνει να ξεχάσουν ή να κωφεύσουν στην κραυγή των πεντακοσίων χιλιάδων Ελλήνων που εσφαγιάστησαν στη Μικρά Ασία. Δεν υπάρχει δύναμη η οποία να μπορεί να παραποιήσει και να διαστρεβλώσει την ιστορική αλήθεια και να επιτρέπει στους δημίους του Ελληνισμού να οικειοποιούνται την ιστορία αυτή.

Δεν θα πρέπει επίσης να ξεχνούμε ότι η προσπάθεια έγινε τότε να εξαφανιστεί, να συρρικνωθεί ο Ελληνισμός και ο πολιτισμός του –και δεν έγινε μόνο από τους Τούρκους, δεν έγινε μόνο από τους δήμιους, έγινε από το δυτικό κόσμο, έγινε από την Καθολική Εκκλησία, έγινε από το διεθνή σιωνισμό– και εξακολουθεί και σήμερα να καταβάλλεται.

Μην ξεχνάτε τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Τουρκίας Γιλμάλ, προ ολίγων εβδομάδων, ότι οι Έλληνες πρέπει να ξεχάσουν το 1922, να ξεχάσουν την Κωνσταντινούπολη, να ξεχάσουν την Κύπρο. Κι εδώ ακριβώς θα πρέπει σήμερα να φύγει ένα μήνυμα προς την ανθρωπότητα και προπαντός προς τους Τούρκους, ότι δεν ξεχνούμε ότι θα πρέπει κάποτε να σταματήσουμε –και θα το κάνουμε– το ότι "δεν διεκδικούμε τίποτα". Διεκδικούμε την ιστορία, διεκδικούμε το αίμα, τους τάφους των αδελφών μας που βρίσκονται στην Ιωνία και αλλού. Όσοι το αμφισβητούν αυτό και όσοι χαρακτηρίζουν εκείνους οι οποίοι διατηρούν την ιστορική τους μνήμη ως εθνικιστές, ήθελα να πω ότι δεν διαπράττουν πολιτικό λάθος. Διαπράττουν πολιτικό έγκλημα και ανήκουν στην τάξη των νεοδοσιλόγων του έθνους.

Κύριε Πρόεδρε, δεν πρόκειται ποτέ να ξεχάσουμε –και αυτό πρέπει να το αντιληφθούν εχθροί και φίλοι– ότι η ιστορία η ελληνική είναι συνυφασμένη με τα εδάφη εκείνα, με τους τόπους εκείνους, ότι εκεί άρχισε, εκεί διεκρίθη, εκεί ανδρώθηκε ο ελληνικός πολιτισμός. Δεν πρέπει να ξεχνούμε επίσης ότι όλα αυτά εξηρτήθησαν στο παρελθόν και εξαρτώνται και σήμερα από τις ηγεσίες του έθνους, από τις ηγεσίες του ελληνικού λαού.

Κύριε Πρόεδρε, έχει μεγάλη σημασία η ιστορική μνήμη. Έχει μεγάλη σημασία η συνέχεια στην ιστορική διαδρομή του έθνους. Αυτό γίνεται από εμάς. Εμείς πρέπει να αρθρούμε στο ύψος των περιστάσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Βυζοβίτης έχει το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΥΖΟΒΙΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ίσως αργήσαμε να καθιερώσουμε την ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το τουρκικό κράτος και με την ευκαιρία θα ήθελα να πω...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Εκείνο το "ίσως" τι το θέλετε; Αργήσαμε πράγματι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΥΖΟΒΙΤΗΣ: Αργήσαμε και θα ήθελα και εγώ να συγχαρώ τους συναδέλφους που είχαν την πρωτοβουλία και να πω και εγώ ότι με την ψήφιση της προτάσεώς τους συμμετέχουμε και εμείς στην προσπάθεια που πρέπει να γίνει.

Εκείνο που θα ήθελα εγώ να προσθέσω, γιατί είπαν πολλά οι συνάδελφοι και δεν έχω σε τίποτα ιδιαίτερα να αναφερθώ, είναι το εξής: Σαν Μακεδόνας θέλω να κάνω μία κατάθεση. Είμαι γηγενής Μακεδόνας και θα ήθελα να πω ότι οι πρόσφυγες αδελφοί μας που ήρθαν από τη Μικρά Ασία χρωστάνε σε μας το ζην –στη Μακεδονία– αλλά εμείς οι Μακεδόνες χρωστούμε σε αυτούς το ευ ζην!

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο κ. Καστανίδης έχει το λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι προφανές και αναμφίλεκτο η εθνική υποχρέωση να αναγνωρίσουμε ως ημέρα ανάμνησης και τιμής τη 14η Σεπτεμβρίου, σύμφωνα με όσα πρότειναν οι καλοί συνάδελφοι με την πρόταση νόμου που σήμερα συζητούμε. Θα ήταν πολλαπλώς ωφελιμότερο και εθνικά σκοπιμότερο εάν η Βουλή των Ελλήνων είχε αναγνωρίσει σε μία και μόνη ημέρα τη γενοκτονία που συνετελέσθη σε βάρος του συνόλου του προσφυγικού ελληνισμού, δηλαδή σε βάρος και του ποντιακού

ελληνισμού και του μικρασιατικού ελληνισμού. Έστω όμως και τώρα, έστω και αν διπλή η εορτή η μνήμη είναι ενιαία και η υποχρέωση κοινή!

Θα μου επιτρέψετε, στο λίγο χρόνο που έχω, να θέσω τη διεθνή διάσταση του ζητήματος.

Όπως ξέρετε, το Δεκέμβριο του 1948 η γενική συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ψήφισε την περίφημη σύμβαση για τη γενοκτονία. Η σύμβαση αυτή είναι σαφής. Ομάδες εθνικές, φυλετικές, θρησκευτικές ή άλλες όταν εκκαθαρίζονται ή όταν η σωματική και πνευματική τους ακεραιότητα τίθεται εν κινδύνω, πρόκειται, αν συμβαίνουν αυτά, για γενοκτονία.

Η υποχρέωση της Ελλάδας και του Ελληνισμού δεν είναι μόνο ό,τι εσωτερικά μας αναλογεί ως ιστορική μνήμη. Η υποχρέωσή μας είναι κυρίως να υπερασπιστούμε με πολλαπλές εθνικές ωφέλειες την αναγνώριση αυτών των γενοκτονιών σε διεθνή βήματα και οργανισμούς και κυρίως στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Αλλά για να υπερασπιστούμε λυσιτελώς ό,τι μας αφορά θα πρέπει πρώτα να πράξει την ιερή του υποχρέωση και να την εκπληρώσει το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Διότι θα ήταν αδιανόητο ομάδες, μη κυβερνητικές έστω, να μάχονται υπέρ της αναγνώρισης της γενοκτονίας του προσφυγικού εν γένει ελληνισμού, στον Ο.Η.Ε. και να μην έχει αποφασίσει προηγουμένως το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Με αυτήν την έννοια προχωρούμε σε ένα σημαντικό βήμα, κύριε Πρόεδρε. Άλλωστε –και με αυτό κλείνω– κάνουμε με καθυστέρηση πολλών δεκαετιών αυτό που ανεγνώρισαν με γλαφυρότητα ξένοι προξενικοί παράγοντες ή πρεσβευτές.

Ήταν όταν στην Αμισσό συνέβαιναν τα γεγονότα και ο Κβιατκόφσκι, ο Αυστριακός πρόξενος απέστειλε ένα τηλεγράφημα στην αυστριακή κυβέρνηση λέγων, έντρομος είδα Τούρκο αξιωματικό να μπαίνει μέσα στο Προξενείο και με θολωμένη τη ματιά να μου λέει ότι δεν αντέχει να βλέπει γυναϊκόπαιδα να σφάζονται από γυμνό μαχαίρι!

Ας διαβάσουμε και τις αφηγήσεις του Χόρτον. Τότε η υποχρέωσή μας δεν είναι τίποτα άλλο παρά, επαναλαμβάνω, μία αναγνώριση όσων οφείλαμε να πράξουμε πολύ νωρίτερα.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Η κ. Αράπη–Καραγιάννη έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ–ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Κύριε Πρόεδρε, αν και πέρασαν τόσα χρόνια για να φτάσουμε σε αυτήν την ιερή στιγμή, θα έλεγα εγώ, για τον προσφυγικό πληθυσμό μας –και πρέπει να δοθούν συγχαρητήρια στους συναδέλφους που έφεραν την πρόταση νόμου– πιστεύω ότι οι κυβερνήσεις τόσων ετών έπρεπε να φέρουν αυτόν το νόμο, χωρίς να υπερασπιζόμαστε εμείς και μόνο την ιστορία μας. Είναι η ιστορία μας, κύριε Πρόεδρε.

Γνωρίζετε πάρα πολύ καλά ότι εάν οι συνάδελφοι εδώ ή οι μαθητές μας είχαν διαβάσει –και κάνουμε ακόμα και τέτοια προπαγάνδα για να μάθουμε την ιστορία μας– τα "Ματωμένα Χώματα" της Διδώς Σωτηρίου ή το "Νούμερο 31328" του Ηλία Βενέζη, που είναι μυθιστορηματική αυτοβιογραφία, νομίζω ότι ο Έλληνας πολίτης και ειδικά η νέα γενιά που έρχεται, δεν χρειάζεται τίποτε περισσότερο να μάθει για τη γενοκτονία, που έγινε εις βάρος των Ελλήνων.

Θα πρέπει λοιπόν, κύριε Πρόεδρε, το Υπουργείο Παιδείας να βάλει μέσα στα βιβλία μας πολύ περισσότερα κείμενα, που αφορούν τις γενοκτονίες, όχι μόνον των Μικρασιατών, αλλά και των Αρμενίων και των Ποντίων. Και το σπουδαιότερο είναι ότι δεν θα πρέπει να έχει τα κεφάλαια αυτά στις τελευταίες σελίδες, που δεν προλαβαίνει καμία καθηγήτρια να τα διδάξει, αλλά να τα βάλει στην αρχή και εκεί να γίνεται η μελέτη.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Ο Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Λάμπρος Παπαδήμας έχει το λόγο.

Κύριε Υφυπουργέ, θα εξαντλήσετε όλο το χρόνο;

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ (Υφυπουργός Εσωτερικών, Δη-

μόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Όχι, κύριε Πρόεδρε, θα είμαι πάρα πολύ σύντομος.

Πιστεύω ότι εδώ σήμερα, έγινε μία διαδικασία που μας τιμά όλους. Οι ομιλίες που ακούστηκαν, θα ήταν πάρα πολύ σημαντικό να μπορέσουν να ακουστούν και έξω από τη Βουλή, σε όσο γίνεται ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού.

Ήταν γενικά μια ευτυχής μέρα για τη Βουλή, μια μέρα που έδειξε ότι σε τόσο σημαντικά θέματα, που αφορούν την εθνική μας υπόσταση, είτε έχουν αναφορά σε μνήμες, είτε έχουν αναφορά σε προοπτικές, ο πολιτικός κόσμος της χώρας είναι σύσσωμος, ενωμένος και αποφασισμένος να μπορέσει και στη μια περίπτωση και στην άλλη να κάνει αυτό, που επιβάλλουν πάντοτε οι περιστάσεις.

Θέλω να συγχαρώ τους τρεις εισηγητές της πρότασης νόμου για τη θαυμάσια αυτή πρωτοβουλία τους και να συγχαρώ βέβαια και όλους τους ομιλητές για τη στάση την οποία κράτησαν και για τον τρόπο με τον οποίο εμπλούτισαν και αυτοί τη συγκεκριμένη πρόταση. Το Κοινοβούλιο σήμερα έδειξε μια ευαισθησία, που βέβαια αντικατοπτρίζει την ευαισθησία ολόκληρου του ελληνικού έθνους.

Μιλάμε, κύριοι συνάδελφοι, για καλλιέργεια μνήμης. Εγώ δεν έχω κανένα προπάτορα μικρασιάτη. Ο πατέρας μου όμως και δύο αδελφία του πολέμησαν στη Μικρά Ασία, στο Σύνταγμα του Πλαστήρα. Ο ένας άφησε τα κόκαλά του εκεί, ο δεύτερος αιχμαλωτίστηκε και διαπομπεύθηκε και ο πατέρας μου, νεαρός γιατρός τότε, μόλις είχε πάρει το πτυχίο, κατάφερε και γύρισε πίσω.

Μας αφηγούνταν όταν ήμασταν μικροί, αλλά και όταν μεγαλώσαμε, εξακολουθούσε, όλη αυτήν την περιπέτεια του Ελληνισμού στη Μικρά Ασία. Και θυμάμαι την ανατριχίλα, που νιώθαμε όλοι, όταν τον ακούγαμε. Ανατριχίλα ίδια που νιώθαμε όλοι, όταν ήμασταν μικροί ιδιαίτερα κάποιοι της δικής μου γενιάς που για μερικά χρόνια είχαμε στερηθεί το προνόμιο να βλέπουμε αυτό το τιμημένο γαλανόλευκο πανί να το ραπίζει ο αέρας, ανατριχίλα που νιώθαμε, όταν ακούγαμε για τις χαμένες πατρίδες, για τις θυσίες, για τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες σε όλη τη διαδρομή του ελληνικού έθνους.

Θέλησα να κάνω ένα τεστ, για να δω αν αυτήν την ανατριχίλα τη νιώθει και σήμερα η νεολαία μας. Σας διαβεβαιώ, κύριοι, ότι δεν έχει αλλάξει τίποτα. Τα Ελληνόπουλα της σημερινής γενιάς είναι όπως ήταν τα Ελληνόπουλα της δικής μου γενιάς, της γενιάς του αντάρτικου ή των προηγούμενων γενιών, αρκεί να μπορέσει κάποιος, τώρα που οι δεσμοί της οικογένειας και η δομή της οικογένειας έχει πάψει να είναι όπως ήταν τότε, να τους δώσει το ερέθισμα.

Και χωρίς να θέλω να σας κουράσω, θα κλείσω εδώ λέγοντας ότι η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1986 έδειξε την ευαισθησία να καθιερώσει με το προεδρικό διάταγμα 46/86 –ήταν ο αείμνηστος Κουτσόγιωργας– ως ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας για τα θύματα της Μικρασιατικής Καταστροφής την 14η Σεπτεμβρίου.

Το ότι σας είχα απαντήσει έτσι κύριε Νεράντζη, ήταν ότι υπήρχε η καθιέρωση της συγκεκριμένης ημερομηνίας. Ασφαλώς θα ήταν πολύ θετικό για τη Βουλή και για το στόχο που υπηρετεί η συγκεκριμένη πρόταση να μπορέσουμε σε αυτόν τον εορτασμό να δώσουμε ένα πολύ επισημότερο χαρακτήρα απ'αυτό που έχει σήμερα, που εορτάζεται μόνο στη Νέα Σμύρνη σαν μνημόσυνο. Εγώ θα ζητούσα τη βοήθειά σας, τη βοήθεια των συναδέλφων που ήταν σήμερα στη Βουλή, όλων των κομμάτων και ασφαλώς της Ομοσπονδίας των προσφυγικών σωμάτων για να προβληματιστούμε πώς θα μπορέσει αυτό το προεδρικό διάταγμα, που προβλέπει η πρόταση νόμου να εκδοθεί, να ανταποκριθεί στο χαρακτήρα που όλοι μας θέλουμε να έχει η καθιέρωση της συγκεκριμένης ημέρας σαν ημέρα μνήμης της γενοκτονίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Υποθέτω θα έχει εθνικό χαρακτήρα και όχι τοπικό.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ (Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Ακριβώς. Θα έχει έναν πανελλαδικό χαρακτήρα και νομίζω ότι εκεί θα πρέπει όλοι μαζί να προβληματιστούμε. Δεν είναι τίποτα το να καθιερώ-

νουμε κάποιες ημέρες μνήμης που να μένουν στα χαρτιά ή σε κάποιους εορτασμούς μέσα σε κενούς από κόσμο μητροπολιτικούς ναούς. Νομίζω ότι θα πρέπει να δούμε πώς μπορούμε να δώσουμε μία ουσία. Και πιστεύω ότι όλοι οι Έλληνες έχουν αυτήν την ευαισθησία. Εμείς έχουμε το προνόμιο όσοι βρισκόμαστε σε αυτήν την Αίθουσα να νομοθετούμε.

Επειδή, λοιπόν, υπάρχει εξουσιοδότηση για προεδρικό διάταγμα, εγώ θα παρακαλούσα και τον κ. Καψή και τον κ. Χαράλαμπος και τον κ. Νεράντζη και τον κ. Κωστόπουλο, τον κ. Ρόκο και την κ. Λουλέ, κάποια στιγμή –εάν θέλει κάποιος να πάρει την πρωτοβουλία να το συζητήσετε πρώτα μεταξύ σας– να βρεθούμε όλοι μαζί μετά, να φωνάξουμε την Ομοσπονδία των προσφυγικών σωμάτων, και να δούμε πώς θα μπορούσαμε να δώσουμε αυτόν τον πανηγυρικό χαρακτήρα, που πιστεύω αυτή ήταν η πρόθεση των εισηγητών της πρότασης νόμου. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Δεν υπάρχει αίτημα για δευτερολογία. Άλλωστε εξαντλήθηκε το θέμα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Δεν εξαντλήθηκε το θέμα, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Είπα ότι εξαντλήθηκε από πλευράς συζητήσεως. Μη λογοπαίζουμε με την ουσία. Ασφαλώς επί της ουσίας δεν εξαντλείται ποτέ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Χρειάζεται ένα ευφολόγημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Όχι, δεν χρειάζεται ευφολόγημα σε αυτήν την περίπτωση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αισθάνεται, πιστεύω ιδιαίτερη τιμή η Βουλή των Ελλήνων –και το λέω διερμηνεύοντας τη Βουλή στην ευρύτερη σύνθεσή της– που της έτυχε ο ξεχωριστός κλήρος, με αφετηρία την πρόταση των κυρίων συναδέλφων, να ανταποκριθεί στην επιταγή της ιστορίας και του χρέους και να θεσπίσει –ομόφωνα προβλέπω– τον ευκλεή νόμο για την αναγνώριση της εθνικής γενοκτονίας, της εθνικής θυσίας του μικρασιατικού ελληνισμού.

Η 14η Σεπτεμβρίου πιστεύω ότι θα είναι η ημέρα μνήμης και τιμής αυτού του μεγάλου ιστορικού γεγονότος, αλλά επίσης και ημέρα που θα στείλει μήνυμα προς κάθε κατεύθυνση ότι ο Ελληνισμός στην ιστορική, πολιτιστική και πνευματική του διάσταση δεν έχει γεωγραφικά όρια, συνδέεται με όλες τις γεωγραφικές εστίες στις οποίες δημιούργησε τον πολιτισμό του και ανέδειξε το πνεύμα του.

Υπό αυτήν την έννοια η Βουλή κατοχυρώνει σήμερα ένα απαράγραπτο, αναφαίρετο και διαχρονικό δικαίωμα των Ελλήνων, το δικαίωμα να έχει μνήμη στην ιστορία τους και στην προσφορά τους.

Κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της πρότασης νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης: "Καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος".

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτή η πρόταση νόμου επί της αρχής;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Συνεπώς η πρόταση νόμου έγινε δεκτή κατ' αρχήν, ομοφώνως.

(Χειροκροτήματα από όλες της πτέρυγες)

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο πρώτο, όπως έχει στην έκθεση της Διαρκούς Επιτροπής;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Συνεπώς το άρθρο πρώτο έγινε δεκτό, όπως έχει στην έκθεση της Διαρκούς Επιτροπής, ομοφώνως.

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο δεύτερο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Συνεπώς το άρθρο δεύτερο έγινε δεκτό, ομοφώνως.

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο τρίτο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Συνεπώς το

άρθρο τρίτο έγινε δεκτό, ομοφώνως.

Συνεπώς η πρόταση νόμου έγινε δεκτή κατ' αρχήν και κατ' άρθρον ομοφώνως και ερωτάται το Τμήμα αν γίνεται δεκτή και στο σύνολο.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Η πρόταση νόμου έγινε δεκτή και στο σύνολο ομοφώνως.

Συνεπώς η πρόταση νόμου: "Καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος" έγινε δεκτή κατ' αρχήν, κατ' άρθρον και στο σύνολο ομοφώνως σε μόνη συζήτηση και έχει ως εξής:

"Καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου ως ημέρας εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος"

Άρθρο πρώτο

Ορίζεται η 14η Σεπτεμβρίου κάθε έτους ως ημέρα εθνικής μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό Κράτος.

Άρθρο δεύτερο

Ο χαρακτήρας, το περιεχόμενο, ο φορέας και ο τρόπος οργάνωσης των εκδηλώσεων εθνικής μνήμης καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη της Ομοσπονδίας Προσφυγικών Σωματείων Ελλάδος.

Άρθρο τρίτο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως."

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Παρακαλώ το Τμήμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Παρεσχέθη η ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Θα προτείνω –άλλωστε δεν χρειάζεται πρόταση στον Πρόεδρο, τον διακρίνει υψηλή ευαισθησία– να διανεμηθούν τα Πρακτικά αυτά σε όλα τα Σωματεία του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

Κύριοι συνάδελφοι, πριν λύσουμε τη συνεδρίαση έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι η Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομικών: "Ρυθμίσεις δασμολογικού και φορολογικού περιεχομένου, τροποποίηση του Κώδικα Φορολογικής Διοικονομίας και άλλες διατάξεις".

Επίσης, οι Υπουργοί Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Δικαιοσύνης και Μακεδονίας–Θράκης κατέθεσαν σχέδιο νόμου: "Ρυθμίσεις θεμάτων της χρηματιστηριακής αγοράς, συγχώνευση ΟΥΘ και ΟΑΘ και άλλες διατάξεις".

Παραπέμπεται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή.

Κύριοι συνάδελφοι, πριν λύσουμε τη συνεδρίαση παρακαλώ να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων της γενοκτονίας του μικρασιατικού ελληνισμού και κάθε γενοκτονίας από την τουρκική θηριωδία.

(Στο σημείο αυτό τηρείται ενός λεπτού σιγή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Ν. Κρητικός): Άξιοι της πατρίδος!

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Τμήματος και ώρα 13.45' λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή Τρίτη 29 Σεπτεμβρίου 1998 και ώρα 18.30', με αντικείμενο εργασιών του Τμήματος: νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ